

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 80-70, 80-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglas po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 34, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 1.

Ljubljana, dne 1. junija 1930.

Leto I.

„Kralj je naš in mi smo njegovi“.

Razpršeno je tudi zadnje nezaupanje v hrvatskem narodu.

Pomembni glasovi iz vrst hrvatskih kmetov in njihovih glasil.

Zagreb, 31. maja. I. V današnji številki »Seljaškega glasa« je objavljeno pod naslovom »Kralj je naš in mi smo njegovi« poročilo o sestanku kmetov v Jazavici. Kmet Karel Kovačević v Jazavici, ki je organiziral poklonitveno deputacijo pri Nj. Vel. kralju, je sklepal na svoj domokoliške kmete, da se domenijo o vprašanju nadaljnjega delovanja. Kovačević je na sestanku podrobno poročal o deputaciji hrvatskih seljakov. Za njim je govorilo nekaj govornikov in eden izmed kmetov je

rekel: »Mi hrvatski kmetje smo zvesti kralju in domovini. Kralj je naš in mi smo njegovi. Po naši historijski deputaciji kroži kraljevo ime in kraljeva beseda po selh, kakor zdravilo.« Vsi udeleženci so se po sestanku vračali navdušeni proti svojim domovom.

Pod naslovom »Delo za kralja, domovino in našo vas« objavlja »Seljaški glas« članek izpod peresa kmeta Josipa Martinaka. Članek je naperjen proti društvu »Križarji«, ki se v poslednjih dneh širi med

seljaki. V članku pozivlja Martinek kmete, naj se ne dajo zavesti od društva v zmotu, dasi si osvaja to društvo namen nadaljevati delo Stjepana Radića. Članek poziva kmete, naj z vsemi silami podprejo delo Nj. Vel. kralja in predsednika vlade generala Živkovića za dobrobit in procvit Jugoslavije.

Zagreb, 31. maja. I. »Novo vreme«, list za seljake, prinaša povodom vstopa bivših pristašev Radićeve stranke v vlado uvodni članek pod naslovom »Na pravem

potu«, v katerem odobrava novi vstop čtvorice novih ministrov v vlado. Njihov vstop v vlado, pravi list, pomeni nedvomno, da je razpršeno tudi zadnje nespornost in nezaupanje v hrvatskem delu našega naroda. List meni, da ne pretirava, ko trdi, da bo napredovala konsolidacija naših notranjih razmer sedaj s podvojenim korakom in da bo vsekakor mnogo doprinesla k uspehu in napredku v državi. Treba se je osvoboditi plemenskih predsodkov in vplivov tujih elementov.

Važna izjava čsl. zastopnika.

Čehi se navdušeno pripravljajo za vsesokolski zlet.

Beograd, 31. maja. Odpravnik poslov čehoslovaškega poslaništva v Beogradu dr. Leo Vokač je sinoči došel iz Prage. Kot znano je on po odhodu poslanika g. Šebe prevzel odpravne posle in zastopništvo čehoslovaške države na našem dvoru.

Po svojem povratku je izjavil, da bo imenovan za poslanika na dvoru dr. Robert Fild, ki prispe v Beograd 4. junija.

Dr. Vokač je z ozirom na predstoječo konferenco Male antante dejal, da se bo vršila v Štrbskem Plesu 26. junija. Trajala bo tri dni. Ta konferenca bo značilna za nadaljnji razvoj v odnošajih med državami Male antante. Razen čehoslovaškega ministra zunanjih zadev dr. Beneša se bo v imenu čehoslovaške vlade udeležil konference tudi njegov pomočnik Krofta.

Končno je dr. Vokač izjavil, da se vršijo na čehoslovaškem velike priprave za udeležbo na Vsesokolskem izletu v Beogradu. Kot vse kaže, bodo parlament, senat in vlada odposlali svoje zastopnike na zlet. Morda se ga bo udeležil tudi čehoslovaški vojni minister g. Viškovsky. V ostalem pa se vsa čehoslovaška s navdušenjem pripravlja na dan, ko bodo njeni telovadci posejli bratsko Jugoslavijo.

Revolucionarno gibanje proti sovjetom se širi.

London, 31. maja. I. P. opozidnih vesteh iz Šanghaja je baje izbruhnili v sovjetskem Turkestanu in enem delu Azerbejdžana revolucija tamkajšnjih kmetov. Potniki, ki prihajajo v Harbin iz Vladivostoka, trdijo, da se na ozemlju okrog Vladivostoka močno širi revolucija kmetov, ki so se odločno uprli kolektiviziranju zemlje. Pridružili so se jim baje tudi rudarji. Sovjetske oblasti so v skrbeh, ker se je revolucija razširila baje že na večje ozemlje. Iz Sibirije je pribeglo v Mandžurijo preko 100.000 kmetov.

Nezadovoljstvo med konservativci z Baldwinom.

London, 31. maja. I. Kot izgleda, vlada v konservativni stranki vedno večje nezadovoljstvo s postopanjem Baldwin, posebno radi njegovega nasprotstva proti svobodni trgovini na ozemlju Velike Britanije. Za njegovega največjega nasprotnika smatrajo tukajšnji politični krogi lorda Beaverbrooka, in to še posebej sedaj, ko sta odstopila generalni tajnik stranke Davidson in njegov namestnik sir Bower. Izgleda, da se je lord Beaverbrook odločil za javno borbo proti Baldwinu. Bržkone bo večje število poslancev odstopilo in zahtevalo nove volitve pod geslom: Svobodna trgovina na ozemlju britanskega imperija! Tedaj bo odvisno od rezultatov novih volitev, ali bo Baldwin ostal še na svojem mestu.

Odhod grških gospodarstvenikov v Beograd.

Solun, 31. maja. AA. Pod vodstvom našega generalnega konzula g. Kojića, zastopnika jugoslovensko-grške lige Maurkordata in zastopnika naše kraljevine dr. Mihajlovića so davi s posebnim vlakom št. 1015 odpotovali v Beograd na najavljen obisk grški privredniki, med katerimi je več zelo uglednih osebnosti, kakor solunski župan Manos, bivši finančni minister Kofinas, bivši župan Varlemidas in predsednik grško-jugoslovenske lige.

Pošteni javnosti.

Po razdivjanem strankarstvu, ki je obvladalo vse naše javno življenje vsa po vojno doba, je moralo priti do 6. j a n u a r j a, ker je bil ta edin mogoč izhod.

Osvobojen ni naš narod krenil na pravo pot, temveč postal žrtev razkrajajočega nebrzdanega strankarstva, da je vsak razvoj zaostal, da se narodne sile niso mogle razvijati, vsled česar ni bilo pravega napredka ne v pokrajinah in ne v vsej državi.

Šesti januar je ustvaril novo dobo, ki nam stavlja naloge na vseh poljih v cilju konsolidiranja vseh narodnih sil v dosego visokega cilja procvita naroda in okrepitve države.

Ta nova doba je doba zidanja in graditve in zato je vsakdo dobrodošel, ki

hoče z ljubeznijo in požrtvovalnostjo pomagati, da se ta namen doseže. Prav tako pa pozdravljamo vsakogar, ki bo po svoji najboljši vesti in moči pripomogel k popolni zmagi nove dobe.

Sedaj je prišel čas za ljudi čistega idealizma, sedaj ima vsakdo možnost udejstvovanja in dela, ker ni več tistih sil, ki so ovirale vsako konsolidacijo države.

Zato je tem bolj dolžnost slehernega Jugoslavana, da pripomore, da kreno država na pot notranjega miru in zunanje veličine.

V tem cilju vabimo vse pošteno misleče ljudi k složnemu sodelovanju za slavo in blagor naše domovine!

Poljsko-italijanski odnošaji in Francija.

Pariz, 31. maja. AA. Listi se poslužujejo prilike prihoda poljskega ministra za zunanje zadeve Zaleskega v Pariz, da komentirajo skorajšnji sestanek med njim in italijanskim ministrom za zunanje zadeve Grandijem, ki bo na Poljskem. Listi naglašajo, da je razumljivo, ako smatra Poljska prijateljstvo z Italijo za dragoceno. To velja predvsem za narod, ki neprestano

poudarja potrebo konsolidacije miru. To prijateljstvo bo morda uprav krasna prilika za one, ki hočejo poudariti, kako je konsolidacija miru združena s spoštovanjem meja, kakor so bile določene z mednarodnimi mirovnimi pogodbami. V tem pogledu gotovo Briand in Zaleski popolnoma soglašata.

Konferenca angleškega tiska.

London, 31. maja. AA. V ponedeljek bodo otvorili v Londonu četrto imperijalno tiskovno konferenco, ki bo trajala ves mesec junij.

Razen dela na konferenci se bodo morali udeležiti delegati velikega števila banketov in sprejemov, ki so bili organizirani njim na čast. Po preliminarnem zasedanju, ki bo v ponedeljek v palači Grosvenor, bo sprejel delegate konference londonski župan v mestni dvorani. V istem poslopu bo banket, kateremu bo predsedoval starešina angleškega novinarstva Astor, ki je član parlamenta. V tork bodo delegati prisostvovali paradi kraljeve garde na konjih. Istega dne bo v westminstrski dvorani slavnosti zajtrk, kateremu bodo predsedovali predsednik spodnje zbornice, ministrski predsednik, lord kancelar in zaklad-

n minister. V sredo bodo posejli delegati Epsom Down, kjer se bodo udeležili konjske dirke. Tu

Kraljeva dvojica bo sprejela delegate dne 24. junija v buckinghamski palači. Dne 26. junija bodo posejli delegati Portsmouth, kjer bodo gledali vaje vojnega brodivja, dočim bodo videli 28. junija vaje kraljevega letalskega parka. Nadalje bodo posejli delegati tekom meseca urade londonskih in pokrajinskih časopisov in Shakespearov rojstni kraj v Stratfordu.

Konferenca bo razpravljala o važnih vprašanjih, ki zanimajo časnikarska podjetja, tako n. pr. o brzozajvnih in brezzičnih pristojbinah, o voznih olajšavah in o obširnejšem poročevanju vesti iz domijnov v angleškem časopisju.

Naš roman.

Prihodnjo nedeljo prične izhajati v »JUGOSLOVANU« znameniti roman velikega francoskega romanopisca Anatola France-a „Bogovi so žejni“ (Les dieux ont soif).

Roman »Bogovi so žejni« nas povede v najbolj krvavo dobo francoske revolucije,

v dneve terorja, ko padajo pod giljotino tudi glavo mlačnih in pravičnih in ne samo glave nasprotnikov revolucije.

V ospredju revolucije stojé slikar Gamolin, fanatik revolucije, njegova mati in sestra, njegova nevesta, bivši finančnik filozof Brotteaux, v marsičem miselni tolmač pisatelja, ki s stočnim mirom prenaša bedo in krivico ter tudi ob smrti ari najde tolažbo v Lukrecu, katerega vedno nosi v žepu svoje suknje, dalje barnabit Longuemare in še drugi, po svoje zanimivi tipi. Nastopajo tudi

znani junaki revolucije Marat, Robespiera i. dr.

S trpko ironijo in blagim sočutjem slika Anatole France trpljenje teh dni, ko zahtevajo slepe sile, ki vladajo človeško življenje, vedno novih žrtov. Za krvavi mi prizori revolucije pa gre življenje svoje običajno pot, zapisano v večnih zakonih...

V dobi, ko feljtone dnevnih časopisov polnijo detektivski in pustolovski romani, bo to naš vse zanimivo in umetniško visokovredno literarno delo

svojevrsna zanimivost, ki bo dobrodošla ne le literarno nabrazhenim ljudem, ampak tudi širšemu občinstvu.

CITAJTE NAŠ NOVI ROMAN IN DOŽIVELI BOSTE LEPE IN NEPOZABNE URE! -

Nemiri v Indiji.

Dharasna, 31. maja. AA. Danes so vdrl Gandhijevi prostovoljci v neko trgovino. Pri tem je prišlo do krvavih spopadov med policijo in prostovoljci. V bolnico so odpeljali več ranjencev.

Nova doba.

Heroični dobi svetovne vojne, ki se je za nas končala z oživotvorjenjem velike Jugoslavije, je sledila žalostna in sramotna doba desetletne partizanske ere. Bila je to doba, v kateri so se pošteni in idealni elementi v strankah zastoj borili za nadvlado. Prevladalo je demagoštvo in nizkotni osebni motivi. Neznosen teror partizanov je dušil razvoj države vsepovsod, kjerkoli je vzklikal kal pravega, nesebičnega patriotizma. Niti najmanjšemu človeku se ni prizaneslo. Vse se je moralo slepo ukloniti diktaturi vidnih in nevidnih strankarskih demagogov. Z nadčloveškim naporom so vlekli državni voz iz blata oni, ki se niso uklonili pred malikom partije in ki jim je bila država edini cilj. Toda že je izgledalo, da preti zastoj, da bodo vsi naperi zaman in da se pošteni ljudje zaman trudijo ustvariti močno edinstveno državo, ki bi kazala zunanemu svetu jasno in krepko voljo jugoslovanskega nacionalizma. V političnih strankah naše države so prevladali drugi instinkti, razpaslo se je demagoštvo in korupcija, ki je v posameznih grupah zavzela že naravnost zločinske mere, za katere ni bilo ne zakona ne kazni. Tej zablodi se je pridružila vsepovsod silovita nespособnost in tako je demagoštvo združeno z nespособnostjo potlačilo vsak pojav stremljenja po umirjenju in zblizanju. Idealnim elementom se ni posrečilo nadvladati v strankah, temveč so se morali tudi oni podrediti diktaturi partij, diktaturi posameznih klik. Zavladalo je neizprosno strankarstvo in onemogočalo vsako ustvarjanje, vsako grajenje nove, velike države. Podčrtati moramo, da so bile častne izjeme, da so bili pojavi velikega patriotizma v strankah, ali morali so ugasniti v splošni zablodi. Iluzija je bila misel, ustvariti iz kaosa partij močno, življenja sposobno čiščenje, diktaturo iz skupin strank. Morda taka misel ni bila samo iluzija, temveč celo katastrofa.

Narod je v tej nesrečni dobi popolnoma utrpil. Ustrahovan od demagoštva, duševno in materijelno ubit, je narod že izgubljal vsak smisel in vsako veselje do udeleževanja in do uprave v državi.

Tako je prišel sam po sebi kot edina logična posledica 6. januar — veliko delo velikega človeka in velikega patriota. Narod, ubit od neplodnih strankarskih borb, ubit duševno in materijelno, se je globoko oddahnil. Šesti januar je prišel kot angel miru in kdo se ne spominja s kakšno bliskovito naglico je v resnici nastopila doba miru in dela. Šesti januar je bila neizbežna posledica, je bil edini toda sijajni izhod iz desetletnega kaosa. Ta dan bo poleg dneva rojstva naše države zapisan v zgodovini naše zemlje z zlatimi črkami.

Danes, ko gledamo nazaj na poldrugoletno delo nove dobe, kdo more povzdigniti glas in zanikati velikih pozitivnih činjnic na vseh poljih narodnega in državnega udejstvovanja. Navidezno nerešljivi problemi, za katere bivši parlamentarizem ni znal najti nobenega izhoda, so se pričeli reševati z najjačjim poletom in to na solidni, trdni bazi. Že danes imamo gospodarsko ravnotežje in ni sledu o gospodarskem polomu, ki se je z zahrbtnimi nameni in z zlobnostjo napovedoval. Da, naša država danes lahko dobro izhaja z lastnimi dohodki in je vprašanje državnega posojila le vprašanje dviga produkcije naše zemlje, nikakor pa ne vprašanje obstoja. In koliko je nova doba uspela v cilju ustvarjanja edinstva in zblizanja med Slovenci, Srbi in Hrvati, je jasno vidno. Razvija se in krepko klije v vsej državi enotna krepka volja do ustvarjanja velike države, v kateri bodo vsi trije narodi enakopravni in zadovoljni.

Nova doba ne pomeni negacije parlamentarizma, ne pomeni negacije demokratičnih fundamentov države. Nova doba pomeni prehodno dobo. Ona mora iz prejšnjega kaosa ustvariti veliko grupacijo najpoštenjših in najboljših sil naroda, grupacijo, ki bo enotne volje, ki bo prežeta nacionalnega duha in ki bo imela pred očmi samo en cilj — srečo, izvirajočo iz zadovoljstva naroda in veličine države. Ko bo taka grupacija ustvarjena, ne umetno nego resnično v srcu in duhu naroda, potem pride čas za drugo novo dobo, v kateri se bo tudi parlamentarizem uveljavljal v vseh panogah državnega življenja in bitja, da bo dal državnemu življenju nove moči in ga vodil na nova uspešna pota, kjerkoli bo sposoben za to.

Težavna ratifikacija londonskega sporazuma.

Resne mednarodne posledice.

Pariz, 31. maja. I. Minister zunanjih zadev Briand je sinoči dalj časa konferiral s predsednikom pripravljalnega odbora za razerožitev pri Društvu narodov, holandskim poslanikom Loudonom. »Excelsior« javlja, da se je na tej konferenci vršil raz-

govor o težkočah, ki so nastale v Japonski, Angliji in Ameriki v zvezi z ratifikacijo londonskega sporazuma. Te težkoče, ki so povzročile, da ne bo mogoče o pravem času ratificirati londonskega pakta, bodo privedle tudi do nadaljnega odla-

ganja angleško-francosko-italijanskih razgovorov. Spričo tega bo treba tudi odgoditi zasedanje pripravljalnega odbora za razerožitev, ki je bila določena za mesec november t. l.

Min. dr. Šibenik za pospeševanje naseljevanja.

Beograd, 31. maja. I. Minister poljedeljstva dr. Stanko Šibenik se je po prevzetju svojega resorta odločil, da bo rešil najaktualnejše vprašanje, namreč vprašanje naseljevanja v južnih krajih. Gospod minister je sprejel danes predsednika Agrarnih zajednic v južni Srbiji o. Vasa Šalekića, ki je prišel, da se predstavi novemu ministru in se z njim dalj časa posvetuje o nadaljnjem delovanju agrarnih zajednic v južni Srbiji.

Beograd, 31. maja. I. Danes dopoldne je kmetijski minister dr. Stanko Šibenik

sprejel predsednika Zveze agrarnih zajednic v Južni Srbiji Vaso Šalekića. Gospod Šalekić je pozdravil novega ministra in mu v imenu zadrug Južne Srbije želel uspešno delo ter mu predložil svoje konkretne želje in predloge.

Beograd, 31. maja. I. V kmetijskem ministrstvu se pripravlja načrt za nov tip naseljenjskih hiš v Južni Srbiji. Novi tip bo popolnoma ustrezal vsem potrebam. Hiše novega tipa bodo imele po eno sobo v velikosti 5x4 m, kuhinjo v velikosti

3.15x3.50, jedilno shrambo v velikosti 1.30x3.50 in drvarnico v velikosti 1.50x4.75. Temelji bodo postavljeni iz kamena, hiše pa bodo zgrajene po potrebi in po razmerah iz opeke ali pa iz lesa. Za vsako tako hišo bo potrebno približno 7100 kub. m lesa. Letos se bo zgradilo, kakor je pričakovati, okrog 2000 hiš. Za zidanje vsake hiše je odbren kredit 10.000 Din. Les dobe naseljenci brezplačno ali pa na kredit, kolikor bi stroški presegali 10.000 Din.

Za Grško-jugoslovansko zblizanje.

Izjave ministra Vučumisa.

Solon, 31. maja. I. Grški minister za narodno gospodarstvo g. P. Vučumis je podal naslednjo izjavo:

Poset predstavnikov grške trgovine, industriji in novinarstva v jugoslovanski prestolici bo brezdomno doprinesel k ojačenju stikov, ki obstojajo med jugoslovanskim in grškim neredom. Naše trgovinske zveze so, kar se tiče Jugoslavije, precej razvite. Jugoslovanski izvoz v Grčijo, ki je znašal leta 1928. 200.294 ton se je v letu 1929. povečal na 262.934 ton. Vrednost uvoza je v letu 1928. znašala 625 milijonov drahem, v letu 1929. pa se je povečala na 792 milijonov drahem. Grški uvoz v Jugoslavijo je leta 1928. znašal 3.903 ton v vrednosti 30 milijonov drahem, a leta 1929. je znašal 6.393 ton v vrednosti 81 milijonov drahem.

Grški izvoz v Jugoslavijo predstavlja komaj 3 in pol odstotka jugoslovanskega izvoza v Grčijo. Te številke dovolj govore našim trgovcem in našim industrijcem, kakšna velika praznina obstoja in ki jo je treba izpopolniti, kar se doseže z zblizanjem medsebojnih odnosov naših dveh držav. Na srečo grški proizvodi ne konkurirajo z jugoslovanskimi. Mi potrebujemo cerealijske, drva, živino, vse ono, kar ima

Jugoslavija v izobilju. Mi izvažamo vino, tobak, grozdje, smokve, olje, mineralije, kemijske in industrijske proizvode, ki bodo mogli najti kupce v Jugoslaviji, če bo carinski tarif olajšal naš uvoz in če bo naša trgovina delala malo več propagande.

V političnem pogledu glede ustanovitve balkanske federacije je neobhodno potrebno ekonomsko sodelovanje. Dobri računi napravijo dobre prijatelje. Atmosfera miru raste in reciprocitate pri medsebojnem izmejevanju blaga.

Stremljenje političnih ljudi za zblizanje balkanskih narodov bo kronano šele z uspehom takrat, ko se bodo recipročni interesi narodov popolnoma uredili. To resnico morajo listi razglasiti ter so oni vez med balkanskimi narodi. Istočasno naj propagirajo za ekonomsko federacijo, o kateri je toliko lepega in tako obširno in iskreno povedal gosp. Juraj Demetrović, ugledni minister trgovine in industrije Jugoslavije.

Potrebno je, da postane Balkan mesto vira nesloge ognjišče miru. A da se bo ta cilj dosegel, je neobhodno potrebno lojalno sodelovanje balkanskih narodov in svobodna izmenjava.

Polet „Grofa Zeppelina“ poteka normalno.

Rim, 31. maja. AA. Po zadnjih vesteh poteka polet zrakoplova »Zeppelin« po centralni Ameriki v smeri napram letališču v Lakehurstu povsem normalno.

Madrid, 31. maja. AA. Divja plemena v zapadni Sahari so zahtevala od španske vlade 100.000 pezeta za odkup letalcev Bou-

geta, Numeza in Ferreria, ki so jih vjeli prejšnje dni.

Norfolk, Virginija, 31. maja. AA. Glasom brezličnega poročila je zrakoplov »Zeppelin« sporočil, da prispe po vsej priliki na letališče v Lakehurst danes dopoldne.

Lakehurst, 31. maja. AA. Davi so opazili nad mestom »Zeppelina«.

Poostritev spora med vlado ter Heimverom.

Dunaj, 31. maja. d. V krščansko-socialni straki, ki je ena vodilnih avstrijskih strank, je, kakor se zdi, izbruhnila nova kriza. Desno strankino krilo, ki je pod vodstvom bivšega kancelarja dr. Seipla, skuša doseči izboljšanje položaja Heimwehra in obenem skuša preprečiti dr. Schobrov načrt zakona o razorožitvi. Zvezni kancelar dr. Schober pa vztraja odločno na stališču, da se razorožitveni zakon mora sprejeti v parlamentu. Poslanski klub krščanskih socialcev je danes in včeraj vodil živahno debato o situaciji. Zanimivo je, da se je večina

klubovih članov izrekla za vlado. Formalna odločitev pa pade šele v ponedeljek, ko se sestanejo zastopniki stranke pri zveznem kancelarju.

Odnosaži zveznega kancelarja do »Heimwehra« so se zadnji čas še močno poostriili. Finančni protektor »Heimwehra«, znani generalni ravnatelj Alpine-Montan družbe dr. Apold, je zaprosil za avdienco pri zvezne m-kancelarju dr. Schobru. Avdienca je bila odklonjena zaradi znanih izpadov dr. Apolda proti Schobrovi vladi.

Načrt novega obrtnega zakona.

Beograd, 31. maja. I. Načrt novega obrtnega zakona je vzbudil veliko zanimanje, tako pri delodajalcih kot pri delavcih. Delodajalci zahtevajo, da se iz načrta novega zakona izpuste razna določila, ki so v korist delavcem in nameščencem. Delavci in njihove organizacije pa nasprotno zahtevajo, da ostanejo te določbe nespremenjene, ker bi se z njih črtanjem znatno poslabšal položaj delavstva in njegova dosežanja zakonska zaščita. Radi razčiščenja tega vprašanja je glavna delavska zveza sporazumno z vsemi svojimi organizacijami sklicala za jutri 1. junija veliko zborovanje delavstva, na katerem se bodo po-

drobno razpravljala vsa ta vprašanja, kakor tudi načrt samega zakona. Zborovanje se bo vršilo v domu delavske zbornice. Poročala bosta Milorad Belić in Josip Bekker, zastopnika glavne delavske zveze.

Dunaj, 31. maja. I. Glavni odbor krščansko-socialne stranke, ki se je sestel že sinoči, je danes nadaljeval razgovore o zakonskem načrtu za prepoved nošenja orožja. Večina članov je zastopala mnenje, da je ta zakon nepotreben, toda če bi vlada zahtevala, da se zakonski načrt v parlamentu sprejme, bodo vsi glasovali zanj.

Rumuni za Francijo.

Bukarešta, 31. maja. AA. Bivši francoski poslanik Saint Aulaire in general Berthelot sta prisostvovala seji parlamenta. Prisotni poslanci so priredili lepo manifestacijo privrženosti in prijateljstva do Francije.

Zaključek mednarodnih strelskih tekem.

Rim, 31. maja. AA. Na lovskem strelišču Paraioli so bile včeraj zaključene mednarodne strelske tekme. Streljali so na leteče cilje. Nagrad je bilo razpisanih za en čelje. Nagra dje bilo razpisanih za en milijon lir. Tekem se je udeležilo 200 strelcev 17. narodov. Po izločilnih tekmah so med seboj tekmovali tile najboljši strelci: American Warren, Francoz Cavroy in Italijana Rossini in Menicagli. Le-ta je bil proglašen za absolutnega zmagovalca. Na 15 strelcev je pogodil cilj 15krat.

Proslava spomina dr. Laginje v Zagrebu.

Zagreb, 31. maja. I. Jutri ob 11. uri priredijo zagrebški Istrani komemorativno akademijo na čast pokojnega dra. Matka Laginje v veliki dvorani bivšega hrvatskega Sokla na trgu Kralja Aleksandra. Govoril bo vseučiliščni profesor dr. Zuglia, za njim pa bivši minister dr. Petričić.

Novo razbojništvo na Bolgarskem.

Sofija, 31. maja. AA. Na cesti med Jambolo in Elhovo so sinoči napadli neznani razbojnik potniški avtomobil. Potnike so popolnoma izropali, potem pa jih zaprli v neko hišo, a šoferja so odvedli s seboj.

Advokat

Dr. Janko Vovk

uljudno naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

na Jesenicah

v poslopju hotela „TRIGLAV“ (blizu kolodvora).

Razstava

v Jakopičevem paviljonu prirejena od Splošnega ženskega društva pod geslom:

„Zvešto srce in delovna pravica“.

Razstavljena so ročna dela; čipke, vezene (bele, pisane in v zlatu). Tkane in volzane preproge, blazine itd. Od več sto razstavljenih predmetov je skoraj brez izjeme vsak umetnina za se. Nad vse zanimive in poučne so razne tehnike.

Kar se je z zvešto ljubeznijo in vdanostjo ohranilo iz preteklosti in kar je delovna ženska roka ustvarila v sedanjosti, to pokaže ta razstava.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 19. ter bo trajala do konca veleseljca.

Kontinentalni problem.

Briandov načrt o Združenih evropskih državah in njegovo ozadje. — Posebno stališče Anglije. — Panevropa in iberijska kultura. — Odgovornost Nemčije in Francije za mir.

Svetovnopoliitična situacija s posebnim ozirom na celijska vprašanja je vse prej kot razveseljiva. Zdi se, da pričinja neizprosna zgodovina človeštva s sankcioniranjem Spenglerjeve teorije o propadanju evropske kulture, kar pomenja eo ipso i rušenje civilizacijskih pridobitev. Velešile in srednje velike države so oborožene do zob, obdane s pajčevino raznovrstnih sigurnostnih in arbitražnih pogodb, ni ga državnika, ki ob kakšni slovesni priliki ne bi znova pritril mirovni dejji, in vendar je jasno, da realna politika ne pozna toliko idealov in teoremov nego v prvi vrsti golo stvarnost. Iz povedanega sledi nepobitno, da je svetovni mir teoretično pač zajamčen, nimamo pa praktične varnosti pred požarom, ki bi utegnil dovesti do splošne katastrofe.

Bistra glava Aristida Brianda — moža, ki ga bo »četrt« republika brez dvoma uvrstila med najgenialnejše svoje državnike — je spoznala, da je Francija izza versajskih dni nekako odgovorna za vsako motenje celinskega ravnovesja. Istočasno utrjuje francosko vzhodno mejo ob Renu, je Briand kot samovojni interpret zunanje politike Francije doumel, da bi se sedanji sijajni prestiž Francije, njena vojaška in pomorska moč obenem z ogromnim narodnim premoženjem morda po krivem tolmačil kot zgovoren simbol francoske supremacije. To pa bi v toku časa utegnulo zgostiti simpatije za »revno«, »tlačeno« in »izmozgano« Nemčijo, in zato je zagrabil Briand panevropsko formulo političnega in gospodarskega sodelovanja, verujoč, da bi sodelovanje velikih kontinentalnih narodov sedaj, ko je reparacijski problem prenesen z mize reparacijske komisije v blagajno reparacijske banke, zamoglo pravočasno zavreti razvoj, ki bi Franciji ob priliki prej škodoval ko koristil. V tem pa tiči genialnost Briandova.

Angleški tisk je z logičnimi povdarki odklonil možnost pristopa Velike Britanije v bodoče, še precej nejasno zamišljene Zedinjene države Evrope. Medkontinentalni odnosi do dominionov in pa obzirnost do njih samostojne zunanje politike — hie Kanada, Avstralija itd. — narekujejo vsakokratni angleški vladi, da se ima angažirati s svojo politiko prestiža na evropskem kontinentu le toliko, kolikor dopušča v providencialnem smislu dinamika Britanskega Imperija. V svoji znani knjigi »Panevropa« je idejni utemeljitelj istomimnega gibanja, prof C. Oudenhove-Kalergi, že v naprej ugotovil ta desinterese Anglije ob gradnji Panevrope. Odklonilo stališče Anglije bodo v Parizu in nedvomno tudi v Berlinu po-

zdravili kot padec največje ovire: kako spraviti v sklad politične in ekonomske interese kontinentalne Unije na eni in Anglije kot interkontinentalne zvezne članice na drugi strani.

Špansko javno mnenje je odklonilo pristop v ZDE iz raznih vidikov. Madridski listi so predvsem naglašali nemalo razliko med iberijsko kulturo, dominirajočo onstran Pirenej, ter med kulturo kontinentalnih narodov. Na drugi strani baje Španija še ni odigrala vloge kot matica latino-ameriške kulture, češ da so njene oči uprte v Južno Ameriko in ne v Evropo. Kako tehten je ta argument, nam pokazuje na primer samo naklada barcelonskega lista »Avanguardia«, ki šteje nad en milijon izvodov, od katerih gre več stoletič teh iztisov v Južno Ameriko. Razun tega kažejo Španjolci s prstom na Pireneje, češ, tu je naravna meja, ki nas deli geopolitično tako, kakor nas ne bi mogel cel kup varnostnih pogodb.

Ce torej poskusimo finalizirati to časovno-aktualno razpravo o usodi evropskega kontinenta, pusteč ob strani različne pojave sekundarnega značaja, se pokaže nemško-francoska odgovornost za suhozemski mir v polni luči. Te odgovornosti ne prikriva niti francoska niti nemška publicistika in le njej se je zahvaliti, da obe velesili vztrajata na liniji politike, ki sta ji položila temelje ob Locarnskem jezzeru pokojni Stresemann in Briand. Koliko so si prizadevali v Franciji desničarji vseh političnih konfesij od Léona Daudeta do previdnega Tardieu-a z diskreditiranjem Briandove politike napram Nemčiji! Kako pravilna je bila, je moral dokazati celo Tardieu, ki je Brianda brez pomisleka pustil nadaljevati svoje delo na Quai d'Orsay-u. Isto velja za Nemčijo. Stresemann je zapustil svojo bogato politično dedščino sedanjemu zunanjemu ministru dr. Curtiusu, ki ga je državni predsednik Hindenburg ravno tako brez pomislekov postavil na Stresemannovo mesto. Spriči nejasne situacije v svetovni politiki so ti pojavi nemško-francoskega medsebojnega respektiranja nemala uteha. Usodnost je dodelila galski in nemški rasi skupno nalogo. Letnice 1870/71 in 1914/18 ne dopuščajo nadejnih komentarjev. Francozi in Nemci vedo najbolje, kaj se pravi »zmagati« in »biti poražen«. Znamenja kažejo, da Francozi ne uživajo sadov zadnje zmage s slastjo in da si tudi Nemci ne želijo novega Sedana. V tej paradoksalnosti je morda ključ do rešitve panevropskega vprašanja.

Spectator.

Usoda londonskega pomorskega pakta.

Japonski vojaški krogi proti paktu — Latentna kriza japonske vlade — Tudi ameriški vojaški krogi proti paktu.

Pariz, 31. maja (n). Dasi prevladuje v odgovornih političnih krogih prestolnic največjih pomorskih sil prepričanje, da se bodo premagale na vse zadnje vse ovire in težkoče, na katere je naletel londonski trostranski pakt o omejitvi oboroževanja na morju, povzročajo odločno nasprotovanje vojaških krogov ratifikaciji teh dogodkov precejšnjo vznemirjenost.

Težkoče, ki so nastale v Tokiu, prestolnici Japonske, ene izmed najobčutljivejših držav v vprašanju znižanja pomorskih bojnih sil, so še posebno take narave, da lahko povzročajo najresnejše bojzani glede nadaljne usode ne samo zaključkov londonske konference, temveč tudi ideje razorožitve kot take. Japonski admiralat se je enoglasno izjavil proti ratifikaciji ter

zahteva v svojem poročilu, da se ima londonska pogodba enostavno odkloniti, ker bi pomenila njegova ratifikacija nepopravljiv udarec za japonsko vojno mornarico.

Japonska vlada se nahaja radi tega stališča vojaških krogov že nekaj časa v stanju latentne krize. Japonski admirali, z načelnikom pomorskega generalnega štaba admiralom Katom na čelu, ne nastopajo namreč samo proti vsebini londonskega pakta, temveč tudi proti metodam vlade in njenih odposlancev tekem londonskih pogajanj. Ker določa londonska pogodba omejitve japonske vojne mornarice in s tem bojne sile Japonske sploh, si je vlada s tem, da je sprejela take obveze, prisvojila pravice, ki so pridržane izključno mikadu (cesarju). Le cesar sme po ustavi odločati o zmanjšanju ali povečanju bojne sile države, kajti čl. 11 ustave izrecno predpisuje, da je cesar vrhovni poveljnik vojske in mornarice.

Proti temu stališču vojaških krogov se oslanja vlada na drugačno razlago ustave, po kateri delegira cesar pravico določanja obsega vojske in mornarice v mirnem času na vlado. Le v vojnem času vrši vladar svojo oblast nad oboroženo silo direktno potom generalnega štaba in ne potom vlade, dočim velja glede tega v mirnem času ravno nasprotno.

Vprašanje ratifikacije londonskega pomorskega pakta je torej dovedlo na Japonskem do ostre politične, da celo ustavne krize. Da se odvrne nevarnost nadaljnih zapletljajev, se predloži ves ta spor privatnemu vojnemu svetu japonskega cesarja, ki bo o sporu, definitivno odločil. Vojni svet se sestane baje že te dni in na njem bo branil stališče vlade mornariški minister admiral Takaralu, ki je bil japonski odposlanec na londonski pomorski konferenci, a stališče vojaških krogov bo zastopal admiral Kato.

Od odločitve vrhovnega vojnega sveta bo odvisna usoda sedanje japonske vlade na eni strani, na drugi pa tudi usoda londonskega pomorskega pakta. Kajti če preklic Japonska svoj podpis, bo imelo to za posledico, da postanejo vsi zaključki londonske konference popolnoma brezpredmetni. Zato vzbuja sedanji položaj v Tokiu, kot rečeno, skrbi in bojazen po vseh prizadetih prestolnicah, posebno pa v Washingtonu, kjer je izzval londonski pakt položaj, ki je takorekoč do pičice enak položaju v Tokiu. Kakor na japonskem je naletel ta pakt na najodločnejše nasprotovanje vojaških krogov tudi v Zedinjenih državah, tako da je izzval tudi v Washingtonu podobno napetost med admiralom in odgovorno vlado. Razlika je le v tem, da je vpliv vojaških krogov v Washingtonu nesorazmerno manjši in da se zunanjepoliitična komisija ameriškega senata ne bo ozirala na njihovo nasprotovanje, temveč bo predlagala senatu odobritev pakta. In to tem prej, ker en del javnega mnenja odločno in javno zahteva, naj predsednik Hoover »pozove« admirale k redu, ker je treba njihovega rovarjenju napraviti enkrat za vselej konec, da bodo druge države videle, da ne govorijo v imenu onih, ki nosijo odgovornost za ameriško zunanjo politiko.

Da bo Amerika londonski pakt kljub vsem nasprotovanjem gladko ratificirala, za to govori tudi okolnost, da goji washingtonska vlada najtoplejšo željo, odpraviti

Laburistični minister Oswald Mosley, čegar predlog za rešitev brezposelnega vprašanja v Angliji je povzročil delno krizo Mac Donaldove vlade, ki je bila rešena s sprejemom Mosleyjeve demisije. Mosley je bil rojen l. 1896 in je bil v svetovni vojni kot letalec težko ranjen. Svojo politično kariero je pričel kot član konservativne stranke in postal l. 1918 najmlajši član spodnjega parlamenta. Kmalu pa je prišel v nasprotje s konservativno politiko in leta 1924 je kandidiral na socialističnem programu, vsled česar je prišel v oster spor s svojim očetom. Leta 1926 se je odrekel svojemu plemstvu. Takrat je oče v listih nastopil proti njemu in sicer med drugim dejal, da bi se mesto plemstva raje odrekel dedščini.

vsaj začasno nevarnost tekmovanja v oboroževanju, ki lahko rodi toliko nepričakovanih presenečenj in mučnih sprememb položaja. V tej želji vodi Zedinjene države predvsem skrb, ki jih povzroča vrenje na Kitajskem, radi katerega se čuti v Washingtonu nujna potreba posebnega sporazuma med Ameriko, Anglijo in Japonsko, da bodo pripravljene na vsako eventualnost.

Jasno pa je, da bi bil tak sporazumer nastop glede kitajskega vprašanja možen le pod pogojem, da se vse tri države sporazumejo najprej o svojih vojaških interesih na Tihem oceanu, t. j. da pride do redne ratifikacije londonskih dogodb.

Ker smatrajo Zedinjene države Japonsko za edinega zanesljivega činitelja na Daljnem vzhodu, je razumljivo, da naslednjeje v Tokiu v zvezi z vprašanjem ratifikacije omenjenih dogovorov z veliko bojznanjo. Kljub vsemu pa prevladuje prepričanje da bo zmagalo stališče japonske vlade kajti tudi v interesu Japonske je, da se odvrne nevarnost novega tekmovanja v oboroževanju.

Če pa obvelja stališče admiralov, potem je, kot rečeno, usoda londonskih pomorskih dogovorov zapečaten in bo propade tudi drugi poskus, da bi se dosegel toza devni sporazum. Pri prvem poskusu v Ženevi, kot znano, sploh ni prišlo do nikakih zaključkov in se je konferenca razšla, do čim je bil na londonski konferenci sklenjen nekak sporazum vsaj za silo in prvo uporabo. Če sedaj ne bo ratificiran, bo pah njeno vse vprašanje nazaj na ono točko kjer se je nahajalo pred približno 8 do 10 leti.

Velika izbira koles!

Najnižje cene! Prvovrstne znamke „Technik“ JOSIP BANJAI, Ljubljane Miklošičeva cesta št. 20. Gramofoni, plošče, živalni stroji itd.

Jean Rameau:

Besnež.

Doktor Boutelot, slavni psihiater, je v svoji ordinaciji sobi. Ducaat pacientov je že odpravil. Trinajsti vstopi, a tudi ta ni zadnji bolnik, ker še cela vrsta čaka v čakalnici. Ta trinajsti bolnik mora biti silno razburljiv človek. Njegove oči gledajo divje, vsaka kretnja je pretirana, njegova roka se trese. Kar vidi se, da se mu bo vsak hip zmešalo, če se mu že sploh ni. Po odtovsko ga potisne zdravnik v udoben naslonjač tik svoje pisalne mize.

»Kaj vam manjka, gospod?«
»Oh, gospod doktor, meni je... meni je... take hudo...« Jeclja in vzdihuje. Pet minut potrebuje, predno more opisati svojo bolezen. Sploh ne more spati, vsak hip ima omotico; samo z največjo težavo piše, tako se mu trese roka. Vrhu tega pa čuti v želodcu najstrašnejše bolečine. Boji se, da... da... ima zelo hudo bolezen.

Zdravnik Boutelot ga prične preiskovati, opazuje njegovi punčici, pogleda njegov jezik in prične z gumijastim klavirnom refleksni odboj kolen; na zadnje vzame svinčnih in papir ter naprosi bolnika, da mu napiše par vrstic. Obupno čekanje se je pojavilo na papirju.

Bolnik je vse potrpežljivo prenesel; po končani preiskavi in po določitvi načina zdravljenja je vprašal: »Kaj-kaj — sem dolžan, gospod doktor?«

»Tristo frankov.«

»In bi-bivanje v kli-kliniki?«

»Sto petdeset frankov na dan.«

»Toda?« je dejal pacient preplašeno. »Kaj-kaj ima-imate mnogo ta-takih pa-pacijen-pacijentov v kli-kliniki ko-ko sem jaz?«

»Ne malo, moj gospod, danes okoli dvajset.«

»In vse-vse po tri-tristo frankov?«

»Nekatere celo po petsto.«

»In je v vaš-vaši kli-kliniki še mnogo teh ljudi?«

»Vsa je zasedena. Pred enim tednom sploh ne bi mogli vseh spraviti pod streho. Vseh 40 postelj je zasedenih.«

»Zelo dobro! Iskreno se Vam zahvaljujem, gospod doktor, je dejal pacient in vstal. In z zadovoljnim obrazom, jasnim pogledom in mirno roko je dostavil brez najmanjšega jecljanja: »Dovoljujem si Vam sporočiti, da sem kontrolor za dohodninski davek in da sem se hotel prepričati, če ste svoje dohodke pravilno napovedali... Če naj verjamem vaši davčni izjavi, ki ste jo lastnoročno podpisali — in bivši bolnik jo potegne iz žepa — znašajo vaši dohodki na leto le osemnajst tisoč sedemsto petinsemdeset frankov in dvajsetpet santimov. Po vaši ustmeni izjavi pa, ki ste mi jo ravnokar dali, pa zaslužite na leto milijone. Smatram zato za svojo dolžnost, da se poslužim zakonskih predpisov...«

Tedaj pa se je vzdignil iz stola tudi zdravnik. Sedaj je on tisti, ki divje zre naokoli in čegar roke se tresejo. Z uničujočim pogledom pogleda

lažnega bolnika in pritisne na električni zvonec.

Vrata se odpro.

»Franc, pokličite dva čuvaja!«

Dva orjaka vstopita.

»Zastržite izhode!« jima je zapovedal doktor.

Paznika se postavita k obema vratima ordinacijske sobe. Doktor nadaljuje: »Franc, pokličite šef-zdravnika! Prosite tudi internista, da pride sem!«

Ekspacient se pričinja vznemirjati. Kaj naj to pomeni? Seže po klobuku in gre proti vratom. Toda paznik mu zastavi izhod. Ze pa sta tu oba poklicana gospoda: šef-zdravnik in zdravnik za notranje bolezni.

»Gospoda! Tu imam zelo težak slučaj, ki ga Vama zaupam. Ta človek trpi od fiksne ideje. Domišlja si, da je kontrolor davčnega urada!«
»Toda, to sem tudi!« je pričel kričati bivši pacient. »Jaz sem to! Prosim, tu je moja karta: Alfred Caqueux, kontrolor davčnega urada, Rue Contrescarpe, št. 117. Prosim, preberite samil Jaz sem kontrolor in jaz vam bom to dokazal. Samo počakajte!«

»Ali slišite, gospodje? Grozno!... Bodite previdni. Najprej mrzlo prho! Nato prisilni jopič! Samo po sebi se razume, da pride v oddelek za besneže... ker toži, da ima bolečine v želodcu, sporočite takoj kirurgu. Najbrže ima raka. V štirindvajsetih urah bi mu že mogli odpreti trebuh in pogledati, ali ne?«

»Toda!... Toda, gospodje!« je jecljal kontrolor. Te pa je že preveč! Ne dotaknite se me! Prisežem vam, da nisem blazen...« Protestiral

je, se branil, postal ves plav od besa in ogorčenosti, kaj ga bodo zares zaprli in operirali? Ni pomoč... Medtem ga opazuje doktor Boutelot in po nekaj minutah postane bolj dober ž njim. In celo tako se spozabi, da mu reče:

»Torej, vi res mislite, da niste blazni, drag prijatelj? Na vse zadnje res ni izključeno, da bi se zmotil... Še enkrat bova pričela o kraja. Dve preiskavi sta več vredni, ko en. Poglejte malo sem! Poglejte, tu imam nov pir. Napišite še par vrstic.«

»Kaj? Kaj naj napišem?«

»Vam bom že diktiral.« In doktor je diktiral:

»Jaz podpisani Alfred Caqueux, davčni kontrolor, Rue Contrescarpe, št. 117, potrjujem temelj, ko sem se osebno prepričal, da je davčen izjava gospoda doktora Bonterola, psihiatra Parizu, popolnoma...«

»Toda...« protestira dobri mož in njegov pero neha pisati.

»... v redu!« ponovi doktor z zapovedujočim glasom. »Prosim, še datum in podpis!... Tako! Opravljen!«

In nato se obrne k svojim kolegoma in jim smeje pripomni:

»Dejansko, pisava moža je normalna. R. sem se preje zmotil. Ni tako nevaren, kak sem v začetku mislil... Menda bi ga lahko odpustili, ali ne?«

In nato se obrne k svojim kolegoma in jim

hodu.

Dnevne vesti.

Vse svoje prijatelje, zlasti one na deželi, tem potom vladno vabimo, da naš list po svojih močeh podpro s tem, da list širijo, da zanj agitirajo in svoje znance nanj opozarjajo.

Posebno pa se priporočamo onim, ki imajo veselje do pisanja, za krajša ali daljša poročila o vseh količkah važnih dogodkih v njihovih okoljih, da bo list čim popolnejši in da bo ustrezal vsem zahtevam, ki jih naši prijatelji stavijo nanj. Vsa tozadevna potrebna pojasnila daje uredništvo, na katero naj se blagovolijo obrniti. Kolikor več bo vztrajnih sodelavcev, toliko več bomo lahko ustvarili s združenimi močmi za narod in državo!

Razglas banske uprave dravske banovine.

»Službeni list« z dne 31. maja leta 1930. objavlja naslednji razglas: Vzvezi s tuuradnim razglasom z dne 9. maja 1930. I. No. 148/8 o ustanovitvi »Službenega lista« kraljevske banske uprave dravske banovine razglasa, da se bodo uredni razglasi in druge objave, v kolikor se v smislu zgoraj označenega razglasa tek. št. 1-7 ne objavljajo v »Službenem listu«, priobčevale v službenem delu dnevnika »Jugoslovanc«. Ta odredba stopi v veljavo z dnem 1. junija 1930.

Pro domo.

(Od našega rednega dunajskega poročevalca.)

Prevzel sem nalogo dunajskega poročevalca za »Jugoslovanc«. Ne bodo to pa samo dunajske vesti, marveč iz Avstrije na sploh, še več: iz te srednjeevropske centre, kjer se mnogo osredotočuje iz vse Evrope in iz ostalega sveta, bomo obveščevali naše čitatelje o mnogem, kar bi jim najbrže drugače ne prišlo pred oči. Zveze so ugodne in tu je vedno dovolj gradiva na razpolago.

Toda naj bomo poročali karkoli in kakorkoli, eno je gotovo, da nam bodo pred očmi vedno edino le dobri odnosi med obema državama. Stojimo na stališču, ki ga je lepo označil novi dunajski poslanik g. dr. Andjelinovič pred odhodom iz Prage dopisniku dunajske »Neue freie Presse«: Naglašal je, da smatra za svojo prvo nalogo, krepiti itak dobre odnose med Jugoslavijo in Avstrijo. Isto nalogo smo si naložili mi okoli »Jugoslovanc«.

Prav radi tega pa še posebej naglašamo, da bomo v interesu nemotenih dobrih odnosov prinašali tudi včasih take vesti, ki bi same na sebi kazale motne odnose. Ako bomo pošiljali iz Dunaja tudi take vesti, ki nam jih bo serviral opozicijsko časopisje, se zgodi to le zato, da slišimo tudi drug glas zvona in opozorimo merodajne kroge v obeh državah, da se tu nekaj razglasa, kar bi utegnilo dobre odnose med državama motiti.

Clara pacta, boni amici. To je naša dežela ob vsej dobri volji za povsem objektivno poročanje. To naj sprejmo prizadeti krogi na znanje, da ne bo nesporazumov in rekriminacij. A. G.

Preporodovcem.

Pred petnajstimi leti smo stali v strnjelih vrstah, v boju za svobodno državo. Najčistejši idealizem nas je družil v prijateljstvu, pripravljani smo bili dati življenje drug za drugega. Ločili smo se v težkih dneh svetovne vojne. Razgnanim na vse vetrove nam je ostala ideja sveta tudi danes, ko smo odrasli v može.

Čutimo, da ni le srčna želja, temveč nujna potreba, da bi se ob petnajstletnici smrti prijateljev Ivana Endlicherja in Avgusta Jenka zopet zbrali, obnovili duhovno vez ter oživelj staro prijateljstvo.

Zato sklicujejo podpisani tak sestanek 7. septembra 1930 v Ljubljani. Dopoldne se vrši zborovanje Preporodovcev. Ob 11. se poklonimo manom prijateljev, ki so za idejo dali življenje. Nato skupen obed. Popoldan in večer bosta posvečena sestanku ožjih sošolcev, naslednji dan izletom.

Prepričani smo, da se sestanka udeležijo vsi Preporodovci. Da lahko vsem pravočasno razpošljemo vabila in natančen spored, naj naznanijo naslove pripravljalnemu odboru na naslov: Dr. Jože Novak, odvetnik v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 3. Juš Kozak, Evgen Levšin, Dr. Anton Melik, Dr. Janže Novak, V. M. Zalar, Franc Žužek.

Kaj bodo rekli tuji?

V našem časopisju bomo pogosto pritožbe o raznih nerodnostih in nerodnostih, ki se dogajajo v naših krajih ob različnih prilikah. Ne rečemo, da take pritožbe niso opravičene — nasprotno, še jako dobre in koristne so, zlasti če so napisane v dobri nameri. Ne zdi se nampar prav ponavljajoče tistega večnega vprašanja, ki ga pri

vsakem takem oštevanju postavljamo kot nekak strah za naše ljudi: Kaj bodo pa rekli tuji, če to vidijo ali slišijo? Kakor vse kaže, postavljamo s tem vprašanjem tuje pred naše ljudi kot nekake bav-bave, kar pa ni prav nič potrebno. Nemci so res velik narod in tudi Francozi so velik narod in Angleži tudi in Amerikanci, ampak je že tako, da tudi ti gospodje niso samo izvoljena bitja na tem božjem svetu, ki bi bila poklicana, da nad namt sodijo, ampak so prav tako dobri in slabi ljudje kakor mi. Zato bi bilo prav, če se naše preveliko spoštovanje pred tuji in naš prevelik strah pred njimi nekoliko omeji in da se ne vprašujemo več, kaj nam bodo rekli tuji, ampak nam mora zadostovati, kaj bodo rekli o naših nerodnostih in nerodnostih naši domači dobri in pošteni ljudje! Mar naši pošteni ljudi nič več ne veljajo?

Ljubljanski slavisti v Murski Soboti.

V sredo je prispela v Prekmurje ekskurzija ljubljanskih slušateljev slavistike pod vodstvom univ. prof. dr. Prijatelja. Popoldne so si najprej ogledali Szaparyjev grad, kjer jim je dr. Mantuani nudil vpogled v silno bogastvo starin, umetnin in knjižnice tega gradu, ki ga zdaj prodajajo, nato pa so priredili izlet v Martiance, kjer jim je domači župnik prijazno razkazal znamenito gotško cerkev, ki je menda ena najstarejših naših cerkva. Zvečer se je v mali dvorani Sokolskega doma vršil prijeten literaren večer, na katerega se je zbralo lepo število soboškega občinstva in zlasti dijaštva tukajšnje gimnazije. Pesnik Anton Ocvirk je imel kratek nagovor o moderni slovenski književnosti, v katerem je med drugim poudaril veselo dejstvo, da slovenski seminar ni samo torišče slovenske literarne zgodovine in jezika, temveč je obenem tesno zvezan z mlado literarno produkcijo. Iz Cankarjevih, Župančičevih, Seliškarjevih in Kosovelovih del so čitali akademiki Petre, Ingolič, Javornik in Seško, od svojih stvari sta čitala Mrzel in Ocvirk. Globoko je občinstvo dojelo zlasti lepa, toplá podajanja Seliškarjevih in Kosovelovih pesmi (Javornik, Seško) in pa Mrzelovo satirčno »Pravljico o tem, kako se je mesec uprl Bogu«. Na banketu, ki se je vršil po recitacijah v hotelu Dobral in na katerem so govorili g. prof. dr. Prijatelj, v županovem imenu g. podžupan Ceh, g. okrajni glavar Lipovšek, g. prof. Melihar in visokošolec Bunc, je g. glavar naglašal, da takšnega umetniškega dogodka Murska Sobotá še ni doživela in da so podobni obiski za Prekmurje, za to silno, lepo, pa še vedno tako neznanu deželo, dragocenega kulturnega pomena. — Izletniki so bili gostje soboške občine, za kar gre zahvala gospodu županu Beuku. Naslednjega dne se je družba preko Tišine, kjer jo je g. šolski upravitelj Antauer razkošno pogostil z domačim medom, vrnila proti Slatini Radencem in na Ljutomer, do kamor sta jih spremila gospoda prof. Melihar in prof. Šter iz Murske Soboté.

Sprejem novega dunajskega poslanika dr. Andjelinoviča na današnjem koncertu »Slov. krožka«.

Dunaj, 31. maja. Danes ob 8. zvečer se vrši v čestem Narodnem domu v Turnergasse 9 koncert našega »Slovenskega krožka«. — Spored je obširen. Mešani zbor pod vodstvom skladatelja Klemo Viškoviča poje štiri pesmi: Saltnerjevo »Na planine« in narodno po Devu »Prelepa je selška dolina«, hrvatsko narodno »Oj jensenske duge noči« in pa slovensko »Hribčki ponižujete se«. — Moški oktet poje pod vodstvom dr. Vladimira Dolencá štiri pesmi: »Planinska roža«, »Pogled v nedolžno oko«, »Sanak spavač« in »Vasovalca«. — Prof. Anton Trost svira »Venec slov. narodnih pesmi«, ki ga je sam priredil. — Daljšo na programu še solisti Darian, Zlatko Bisail in Milan Janowsky.

Ko je prišel novi poslanik dr. Andjelinovič v spremstvu svojih uradnikov, so ga svečano sprejeli ob vstopu v dvorano. Pozneje je pozdravil gospoda ministra krožkov predsednik pri odprtem odru in na njem v lepem vengu pevke v narodni noši in pevci. Predsednik je dejal, da eto, komaj je prišel novi poslanik kraljevine Jugoslavije na Dunaj, že je med nami, da nas počasti s svojim dohodom in nam pokaže zanimanje za delovanje naše narodne manjšine in kolonije. Upamo, da bo znal prav tolmáčiti in ceniti naše delo v tem velikem tujem mestu, zato ga presrečno pozdravlja v naši sredini v imenu Slovenskega krožka. Ker v krožku ne sprejemamo nikogar s himno, so mu pevci spontano zaorili Hajdrihovo: Jadransko morje. Sledilo je viharno oduševljenje.

Zveza za tujski promet v Sloveniji slavi letos 25 letnico.

Svečan občni zbor v dvorani Zbornice za TOI. — Lepi dosedanji uspehi te organizacije.

Ljubljana, 31. maja 1930.

Letos junija meseca poteče četrtoletje odkar je peščica požrtvovalnih mož, ki so uvideli, da je tujski promet za Slovenijo v gospodarskem pogledu velikanskega pomena, ustanovila predhodnico današnje Zveze in sicer Zvezo za povzdigo tujskega prometa na Kranjskem. Med svetovno vojno je morala tudi ta organizacija, kakor mnoge druge kulturne in gospodarske organizacije, prenehati s svojim delovanjem. Po prevratu je takratna pokrajinska vlada za Slovenijo zopet poklicala v življenje to Zvezo pod imenom Jugoslovanski komisariat za tujski promet. Leta 1923. se je izvedla temeljita reorganizacija. Vse posle komisarijata je prevzela Zveza.

V veliki dvorani Zbornice za TOI se je danes ob 10:30 dopoldne vršil na svečan način občni zbor Zveze povodom 25 letnice obstoja. Zbrani so bili delegatje iz vseh važnejših krajev Gorenjske, Stajerske in celo Dolenjske. Bana je zastopal pri tem slavlju banski svet. Narte Velikonja, navzoči so bili zastopniki in pa predstavniki raznih korporacij, med drugimi podžupan prof. Evgen Jarc.

Predsednik, načelnik trgovinskega oddelka pri banski upravi dr. Rudolf Marn je otvoril občni zbor ter se je najprej v toplih besedah spominjal treh ustanoviteljev Zveze, gg. dr. Valentina Krisperja, primarija dr. Vinka Gregoriča in pokojnega lekarnarja Ubaldá pl. Trnkoczyja. V nadaljnjem svojem govoru je predsednik zlasti podčrtal okolnost, da pomeni jubilej hkratu mejnik v Zvezinem delovanju. Zveza se je sedaj posvetila podrobnejemu delu, da ustvari vse pogoje za razvoj in razmah tujskega prometa.

Čestitke Zvezi.

Po lepem predsednikovem govoru so sledile čestitke posameznih predstavnikov. Banski svet. Narte Velikonja je izrekel čestitke v imenu bana inž. Dušana Serneca, želeč hkratu Zvezi še lepših uspehov v bodočnosti.

Tajnik Zbornice TOI g. Ivan Mohorič je v krasnih izvajanjih podal glavne smernice, ki naj jim ljubiteljka sledi pri svojem delu. Treba je mnogo podrobneje dela, da se tujski promet v naših krajih dvigne na višino modernega gospodarstva. Nujno je potrebno, da se že enkrat sprejme nov zakon o hotelirstvu in o pospeševanju stavbne akcije po letoviščih. Dalje je treba izvesti modernizacijo tujskega prometa. Že pod ministrom dr. Korošcem je prometno ministrstvo sklenilo, da se izvede modernizacija prometa na ta način, da se vpeljejo motorni vozovi. V Subotici se je to prav dobro obneslo. Koristno bi bilo, da se naglasi važnost modernizacije železniškega prometa tudi s tega mesta. Izdane so bile že milijonske vsote za nove železniške vozove in bi bili izdatki za nabavo motornih vozov prav malenkostni v primeri s temi. Nujno je naposled potrebno, da se zgrade poslopja za pošto in telefon po letoviščih tako, da bodo reprezentativne za našo državo in da bodo tuji dobili rešpekt. Govornik je dalje konsta-

Vlak skočil s tira.

Včeraj okrog 8. zjutraj se je na postaji Zagorje zgodila večja železniška nesreča; materijalna škoda je velika in le srečnemu naključju se mora zavirač zahvaliti, da ni postal žrtev nezgode. Na zagorski postaji popravljajo tračnice. Na tem mestu morajo vlaki voziti prav počasi. Več vlakov je že v jutranjih urah vozilo preko nevarnega mesta in vsi so srečno prešli brez nezgode. Okrog 8. ure se je vršila preizkušnja s tovornim vlakom, katerega je spremljal g. inž. Tinc, od progovne direkcije na Zidanem mostu. Ker je bil brzovozni tovorni vlak precej težak, in je vozil z brzino 45 km na uro, so tračnice popustile na mestu, kjer se vrše popravila in izmenjave. Vlakovodja je sicer takoj na dano znamenje začel zavirati vlak, ustaviti ga pa ni mogel več. Osem vagonov je skočilo s tira. Par voz je popolnoma razbitih. Prevrnjeni vagoni so bili naloženi z opeko in s premogom. En vagon visi nad Savo čez oporni zid.

Zavirač, ki je stal na enem izmed razbitih voz je srečno skočil z voza še pravočasno. Promet na progi Ljubljana—Zidani most je bil vzpostavljen šele čez 2 uri. Na lice mesta je odšla takoj komisija iz Ljubljane.

Dopoldanski vlaki so imeli vsled nesreče precej zamude in promet so vzdrževali s prestopanjem.

— Iz sodne službe. Dosedanji preiskovalni sodnik Anton Radej je premeščen k okrajne-

tiral, da je politika v pogledu železniških restavracij popolnoma pogrešna.

Skrbeti je dalje za asanacijo naših vasi. V ta namen naj bi se ustvarili posebni cestni fond. G. Mohorič je v imenu zbornice čestital k Zvezinemu jubileju.

Podžupan prof. Evgen Jarc je Zvezi čestital v imenu mestne občine ter je obravnaval vprašanje, kako naj bi se še poglobila propaganda za povzdigo tujskega prometa v naših pokrajinah.

Dr. Ciril Pavlin je kot predstavnik ljubljanske sekcije Avtokluba in JZSS prav tako najiskreneje čestital jubilariki. Omenjal je velike in globoke izpremembe, ki smo jih doživeli v zadnjih 25 letih na polju splošnega prometa, tako tudi v avtomobilizmu in zimskem sportu.

Tajnik Zveze g. Pintar je predložil prav zanimivo in izčrpno poročilo o delovanju Zveze za preteklo leto. Njegovo poročilo in poročilo blagajnika je občni zbor soglasno sprejel in odobril. Zveza je imela lani nad 329.000 Din dohodkov in nad 322.000 Din izdatkov.

Občni zbor je nato izvolil nov odbor. Izvoljeni so bili z malimi izpremembami stari funkcionarji s predsednikom g. dr. Marnom na čelu.

Slučajnosti.

Naposled je občni zbor razpravljala razna aktualna vprašanja. Okrajni glavar dr. Fr. Ogrin iz Kamnika je opozarjal na to, da naj bi odločilni faktgrji, tako učitelji in župani ljudstvo podučevali, kako se ima obnašati napram tujcu in kako nastopati napram avtomobilistom. Sam je razposlal na vse župane, šole in župnike poseben dopis, v katerem je prosil, da bi se mladina in ljudstvo sploh podučevala o obnašanju.

Primarij dr. Gregorič je interpeliral predsednika glede uvedbe taksametrov pri avtomobilih. Stvar je bila sprožena že pred dvema letoma, toda še sedaj ni rešena. Odločno je treba nastopiti tudi proti divjanju avtomobilistov in motociklistov. Predsednik je omenil, da je vprašanje taksametrov že rešeno in da se bodo taksametri uvedli že prihodnji teden.

Župan Lavtičar iz Kranjske gore je opozarjal na nekatere nedostatke pri izletniških vlakih. Pravico do polovične vožnje imajo le ljubljanski izletniki, dočim drugi iz ostalih mest niso deležni te bonitete. Naj bi bila dovoljena izletnikom, ki vstopajo na gorenjskih postajah, prav tako polovična vožnja.

Delegat iz Novega mesta g. Rant se je zavzemal za Dolenjsko ter je prosil Zvezo, da bi intervenirala, da se uvede tudi na dolenjski progi izletniški vlak.

Predsednik Zveze gostilničarskih zadrug g. Kavčič je opozarjal na nove predpise o zglaševanju potnikov in tujcev. Njegova zanimiva izvajanja so vzbudila splošno pozornost. Grajal je zlasti nove zglaševalne formularje. S temi formularji so omejuje razvoj tujskega prometa. Njegovim izvajanjem se je pridružil tudi župan na Bledu g. Rus.

Predsednik dr. Marn je nato zaključil lepo uspeli občni zbor.

mu sodišču v Ljubljani, kjer je prevzel vodstvo civilnega oddelka I. — Dr. Mirko Kresnik, ki je začasno vodil posle starešine okrajnega sodišča, je postavljen za preiskovalnega sodnika. S. o. s. Srečko Verbič je pridelen k deželnemu sodišču. — S. o. s. dr. Milko Krajnc, ki je bil doslej dodeljen deželnemu sodišču, je postavljen za starešino ljubljanskega okrajnega sodišča. Posle starešine je že definitivno prevzel. — Iz poštne službe. Z dnem 16. maja je izločena iz okolišja pošte Semič pomožna pošta Uršna Sela in v ta okoliš spadajoji kraji: Uršna Sela, Dobni Dol, Mohute, Stari Ljuberc in Laze. Ves ta okoliš spada sedaj pod Novo Mesto.

— Nove telefonske zveze. S 1. junijem se otvoril telefonski promet na progi Ljubljana—Baden-Baden preko Dunaja. Pristojbina za triminutno edinico znaša 90:75 Din. Na progi Maribor—Baden-Baden in Maribor—Hedelberg znaša pristojbina 48:15 Din; med centralami Zalec—Graz in Zalec—Wien pa 29:70 odnosno 37:05 dinarjev. Na progi Kočevje—Milano preko Ljubljane in Trsta znaša pristojbina 34:65 Din za edinicó.

— Otvoritev planinskih koč. Koča na Kamniškem sedlu in Čoljova koča na Koprakem sedlu se otvorita v nedeljo dne 1. junija in bosta za silo oskrbovani do binokstnih praznikov. Od praznikov naprej do konca sezone bosta obe kočé redno oskrbovani. — Odprte in oskrbovane so sledeče kočé: Koča na Veliki planini, Dom v Kamniški Bistrici, Dom na Kravcu, Spodnja koča in Kadilnikova koča na Golici in Aljažev dom v Yratih.

ZVEČER za namakanje

ZJUTRAJ za izkuhavanje

Schichtova
Ženska hvala
Prasek za pranje

Schichtova
terpentinovo milo

pa je pranje gotovo!

— Cetrinska vožnja za zlet gorenjske sokolske župe. Prometno ministrstvo je dovolilo je udeležencem današnjega izleta gorenjske župe na Jesenicah cetrinsko vožnjo. Pri odhodu kupljena polovična karta, velja tudi za nazaj.

— Društvo slovenskih sodnikov ima svoj redni občni zbor dne 15. junija 1930. ob 11. uri v prostorih okrožnega sodišča v Celju.

— Znano kopališče Selce je popolnoma prenovljeno. Za ureditev pristanišča v Selcih je prispevalo ravnateljstvo za pomorski promet v Splitu 130.000 Din. Sčasoma pa nameravajo tudi Selce same popolnoma preurediti.

— Položaj strojnikov trgovske mornarice. Zastopniki strojnikov trgovske mornarice bodo imeli v ponedeljek konferenco v Splitu, kjer se bodo posvetovali o pravilniku za strojno službo na trgovskih ladjah in o izpitih za ladijske strojnike. Na konferenco so povabljeni tudi zastopniki ministrstev za promet in za socialno politiko in pa zastopniki lastnikov ladij.

— Tečaj srbohrvatskega jezika v Varšavi. V Poljsko-jugoslovenskem društvu so bili otvorjeni tečaj srbohrvatskega jezika. Tečaje vodi prof. Julij Benešić. Doslej se je v tečaje vpisalo 20 oseb iz najboljših poljske družbe.

— Motenje radijskega sprejemanja. Dravska direkcija pošte in telegrafa javlja: Ministrstvo za gradbo občinskega priročja, da uporabljajo stranke v mnogih krajih aparate za masažo in zračenje itd., med njimi tudi bolnici in zdravniški in sicer v času, ko so radijske oddajne postaje v obratu in da s tem motijo radijsko sprejemanje. Tako motenje je po zakonu prepovedano. Člen 213 kaz. zakona iz leta 1929. pravi: »Kdor preprečuje s električnimi aparati namenoma ali iz malomarnosti delovanje radijskega aparata, ali kdor vzkrati za radijske aparate potrebno delo, se kaznuje, če je ovira nastopila, z zaporom do 1 leta ali v denarju do 10.000 Din. Razen tega pa proti nevarnosti, da bo, ako — tako aparati razširijo med ljudstvom in motenje naraste, vedno več poslušalcev radia odpevala svoje postaje, s čimer se bo samo zmanjšal stalni dohodek države, širjenje radiofonije med ljudstvom pa se skrčilo, namesto da bi se razmahnilo. Ministrstvo naroča zato direkciji, naj opozori vse svoje podrejene pošte, da morajo na vsako prijavo v tem pogledu nemudoma uvesti preiskavo, in ako bi se prijavljena oseba ne odzvala pozivu, prositi krajevno policijsko oblast ali žandarmerijo za posredovanje. Opozorjamo pošto na strogo ravnanje in postopanje v smislu tega odloka.

— Mestna železnica v Zagrebu. Pravo mestno železnico ima med vsemi mesti v Jugoslaviji samo Zagreb. Ta lokalna železnica spaja znani zagrebški park Maksimir z mestom. Gradili so začeli to železnico že pred 5 leti, ko so zidali novo ranžirno postajo v Čulincu, s katero so hoteli razbremeniti zagrebški glavni tovorni kolodvor. Takrat se prevažali po njej stavbeni material in železniške delavce, pozneje pa tudi železničarje, ki so se naselili v okolici Maksimirja ob celi novi progi. Niso se pa mogli posluževati te železnice civilizisti, ki se jih je sčasoma tudi dosti naselilo v tem okraju. Sedaj pa je železniška uprava dovolila tudi neželničarjem, da se vozijo s to železnico, kar je za olajšanje prometa med središčem Zagreba in Maksimirjem velike važnosti. Novo mestno železnico so Zagrebčani tudi že krstili po oznaki, ki jo je dobil lokalni vlak Zagreb-Maksimir. Ta vlak je označen s črko »Z« in zato mu pravijo Zagrebčani »zeec«.

— Elektrifikacija Siska. Župani občin Sisak, Kostajnica, Petrinja in Glina so te dni imeli v Kostajnici posvetovanje o elektrifikaciji naštetih občin. V principu so se vsi izjavili za načrt, ki ga je predložil inž. Cenčić. Ustanoviti nameravajo družbo, ki naj predloži načrt izvede.

— Zanimanje za Dubrovnik raste v vedno širših krogih in inozemstvu. Posebno se zanimajo kapitalisti za gradnjo novih, modernih hotelov. Tako so na zadnji seji občinskega zastopa v Dubrovniku razpravljali o ponudbi litvanskega bogataša Zindina, ki bi rad skupaj z nekaterimi delničarji Dubrovačke paroplovidbe zgradil velik hotel, ki bi imel 250 sob. Ponudniki pa zahtevajo od občine zemljišče zastonj in razne druge olajšave. Občinski zastop je izvolil poseben odbor, ki naj ponudbo prouči.

— Odlikovanje poljskih sodnikov. Naš poslanik v Varšavi g. Lazarevič je izročil v prostori poslaništva na svečan način rede sv. Save II. stopnje, s katerimi so bili odlikovani sodniki poljskega apelacijskega sodišča gg. Vladimir Sokalski, Edward Neumark in Emil Stanislaw Rappaport. Jugoslovenski poslanik je pri tej priliki imel na odlikovanje nagovor ter naglasil njihove zasluge za poljsko-jugoslovensko zблиžanje. V imenu odlikovancev je odgovoril gosp. Rappaport, ki se je zahvalil za visoka odlikovanja.

Ljubljana.

Razstava otrok.

Slišal in čital sem, da bodo jutri ali kdaj gospe priredile nekakšno razstavo otrok in da bodo matere najlepših, najbolj zdravih, najbolj rejenih prejele nagrade v denarju, pa najbrž tudi nekakšne diplome ali kaj. Meni se zdi ta stvar tako čudna, pa kaj bom tipal okrog: naravnost narobe se mi zdi ta stvar. Čisto lahko razumem, da se je v času, ko že vsako pozabljeno zakotje prireja tekme za svoje mis, nasmadnje tudi v srcih naših mater zgenilo nekaj mehkega in sentimentalnega in da bi tudi one rade prišle do svoje slave in do diplom. Ženi gre čast, kakor gre vsakemu človeku pod nebom, tudi one bi morale imeti prav toliko pravice kakor vsakdo — jaz nič ne rečem, tudi one imajo pravice do svojih diplom. Toda da se bodo z denarjem nagradile matere najbolj rejenih otrok? Ali smo prišli tako daleč, da matere, ki svoje otroke dobro hranijo, pričakujejo za to plačila od sveta? Ali si dandanes nič več prav vsaka mati ne želi, da naj bo njen otrok lep in zdrav?

Človek bi mislil, da bi naše gospe svoje denarje bolje obrenile kam drugam. Dale naj bi ga, recimo, materam rahličnih, jetičnih, stradajočih otrok, da bi kupile zanje solnce, zraka, mleka in kruha. l. m.

■ Sodne odgovori stanovanj. Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je bilo do konca meseca maja podanih 643 odgovori stanovanj. Sane v maju je bilo vložnih 274 odgovori, ki se večinoma nanašajo na avgustov termin. V odgovorih prevladujejo osobito mala stanovanja.

■ Težka nezgoda pri delu. V Grablovičevi ulici gradi vlakovodja drž. železnice Gabrijel Stanač novo, enonadstropno hišo. Zidarska dela je prevzel zidarski mojster Ivan Vizintin. Pri tem je kot zidar zaposlen 22-letni Josip Kastelic iz Sneberij. V petek popoldne je zidal in stal na 7 m visokem odru. Poleg njega je bil njegov pomagač in dve donalški malte. Deska, na kateri je Kastelic stal, je bila nekoliko preperela. Okoli 13:30 se je nenadno deska prelomila in Kastelic je padel na tla tako nesrečno, da se je pobil po glavi ter si zlomil desno nogo pod kolonom. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v javno bolnico. Drugi so k sreči ostali nepoškodovani. Kastelic je na tleh popolnoma nezavesten oblašal. Proti zidarskemu mojstru je uvedena preiskava od strani inšpekcije dela.

■ Pravilnik za prodajo mleka. Tržni odsek mestne občine je na zadnji seji sprejel nov pravilnik o prodaji mleka in mlečnih izdelkov na ljubljanskem trgu in v mestu. Pravilnik vsebuje stroga določila, ki se nanašajo na higieno in zdravstvo sploh. Po tem pravilniku bodo morale imeti vse mlekarne in prodajalke mleka najznačajše lokale.

■ Policijske prijave. Policijski upravi so bile včeraj prijavitelne 3 manjše tatvine in 1 teža nezgoda. Prijavljene so bile končno 3 osebe zaradi kaljenja nočnega miru in nedostojnega vedenja, 4 osebe zaradi avtomobilskoprometnih predpisov in 5 voznikov zaradi prestopkov cestnopolicijskega reda.

■ Aretacije. Včeraj sta bila aretirana in odvedena v policijske zapore dva silovita nasilnika, ki sta se upirala straži.

■ Male tatvine. Kurjaču Ivanu Bavdažu, stanujočemu Pod Turnom št. 8, je v petek ob 11. dopoldne na Dunajski cesti izpred ljubljanske kreditne banke neznan tat odpeljal 1000 Din vredno, črno-pleskano kolo znamke »Preciosac«. Tatu niso izsledili. — Na Dunajski cesti št. 31 stanujoči posestnik Franji Zidarjevi je neki zlikovec odpeljal z dvorišča ročni vozček, vreden 450 Din. Tudi v tem slučaju je tat srečno odkuril. — Posestniku Ignaciju Polensku v Rožni dolini je bil iz nezaklenjene sobe ukraden 400 Din vreden, temnosiv jopič iz angleškega blaga.

■ Ljubljana se lepša. Na vogalu Cigaletove in Pražakove ulice so danes pričeli razkrivati streho pritlične stavbe, kjer je imela svoje prostore tvrdka V. Panholzer. Na tem mestu bodo zgradili večje poslopje za stanovanja in trgovine. Pražakova ulica bo s preureditvijo mnogo pridobila, pa tudi okolica Pražakove ulice.

■ Adaptacija pritličnih prostorov v Židovski ulici št. 4 je v glavnem končana. Odstranjena je že varnostna ograja, ki je precej ovirala promet. Adaptacijska dela izvršuje stavbenik Smielovsky. V prostorih bo nameščena manufakturna trgovina.

Radoslav Količ.

Maribor, 31. maja.

Sinoči je nenadoma od kapi zadet umrl v svoji hiši v Mariboru dne 16. julija 1858. v Makolah rojeni upokojeni nadučitelj Radoslav Količ. Ljudsko šolo je obiskoval v domačem trgu, učiteljske pa v Mariboru. Prvo službo je nastopil v Selmu na Pohorju, kjer je ostal 18 let, dve leti je bil nato nadučitelj v Novi cerkvi pri Ptuj, 6 let učitelj na okoliški šoli v Ptuj, 14 poslednjih let pa šolski voditelj pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Leta 1920. je bil upokojen in se je s svojo družino stalno naselil v Mariboru, kjer si je bil že od leta 1915. kupil malo hišico. Pokojni Radoslav Količ je bil eden izmed prvih in najagilnejših narodnih vzgojiteljev in buditeljev v našem sevrnem obmejnem ozemlju in vmarskem je baš njegova zasluga, da raznarodovanje ni doseglo večjih uspehov. Za to svoje delo in neomajno trdno narodno prepričanje je bil veliko preganjan in leta 1914., ob izbruhu svetovne vojne je moral z drugimi narodnimi mučeniki v graške in potem mariborske zapore. Ob podpisovanju majske deklaracije je bil eden od prvih, ki so se z vso dušo oklenili osvobodilne misli in ko se je zrušila Avstrija, je postal prvi gerent trške občine Sveti Lenart v Slovenskih goricah, kjer je ostal dve najusodnejši leti. Obenem se je udeleževal tudi v okrajnem zastopu. Po preselitvi v Maribor je postal tajnik Društva državnih upokojenec in vodja rednih mesečnih sestankov. Zapustil je ženo in 4 otroke, ki vsi še študirajo, najstarejši sin medicino. Za njim žaluje vsa naša severna meja. Bodi mu lahka svobodna zemlja, kateri je žrtvoval vse svoje najboljše moči!

Maribor.

V dvanajstem letu po osvobojenju. Da je poturica hušji od Turka, to so bredko spoznali bratje Srbi, da je nemškutar bolj trdovračen, zagrižen in predrzen od Nemca, to smo pa spoznali mi. Staro je sicer to spoznanje, ker izvira že iz davnih predvojniš časa, nismo pa pričakovali, da se bodo tako dolgo kazale posledice raznarodovalne politike bivše Avstrije tudi po osvobojenju. Da smo se vtem bridko varali, dokazuje slučaj, ki se je nedavno dogodil v neki gostilni v Radvanju. Tam so navzoči nemškutarski delavci in nameščenci, večinoma iz delavnice državne železnice, zahtevali od prav tako nemškutarske godbe, katero so za to plačali, da jim svira »Die Wacht am Rhein«, kar je tudi storila in žela ogromen aplavz. To brezprimerno in skoraj neverjetno izzivanje uslužbenecov drž. zavoda je preprečil in zaključil šele protest navzočih zavednih slovenskih gostov, ki bi pa pri tem bili od posirovelih renegatov kmalu še tepeni.

Aretacije in prijave. Aretirana sta bila tekom včerajšnjega dneva Jelko O. zaradi neplačanega zapitka in Jožef N. zaradi berčenja. V istem času je policija prejela 11 prijav: 4 radi prekorajčenja cestnih predpisov, 1 radi kršenja nedeljskega počitka, 1 radi prekorajčenja policijske ure, 2 radi kršenja predpisov za avtomobile, 1 radi intervencije, 1 radi spremembe obrti in 1 o najdenih predmetih.

Kopališče na Mariborskem otoku. Na Mariborskem otoku na Dravi se bližajo dela pri gradnji velikega modernega javnega letnega kopališča že zaključku. Dograjeni so že vsi trije kopalni bazeni, za plavalce, neplavalce in deco. Dovršajo se tudi kabine, restavracija, vodstvo kopališča in tribune, zida pa se še naprava za čiščenje in ogrevanje vode. Novo kopališče bo slovesno otvorjeno še tekom tega meseca. Za poset in kopanje bodo veljale sledeče tarife: za obiskovalce, ki se ne bodo kopali 2 Din, za kopalce 3 Din, za omarico 4 Din, za kabino 6 Din. Istočasno se odpove pogodba mestne občine z lastnikom starega kopališča v Dravi, gospodom Kiferjem in se kopališče definitivno zapre.

Predavanje dr. Ivana Rubića. Jutri v nedeljo ob 10. uri dopoldne bo v Unionski dvorani predaval tajnik »Jadranske Straže« iz Splita gospod dr. Ivan Rubić o »Jadranski Straži«, njenem smotru in delovanju.

Himen. Jutri zjutraj ob 5. uri se bosta v tukajšnji stolnici poročila dolgoletna zborista Narodnega gledališča, gđ. Maska Čepičeva in gospod Marij Kompar, mizarški mojster. Priča za nevesto bo igralec in pisatelj g. Danilo Gorinšek, za ženina pa gostilničar g. Povodnik. Bilo srečno.

Izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Klub SPD »Mejac«, ki je bil pred nekaj tedni ustanovljen in je razvil že živahno delovanje, priredi na Binkoštni ponedeljek dne 9. t. m. velik skupinski izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, ki je ena izmed najvažnejših obmejnih postojank na Koz-

Novo magistratne uradne ure. Od 1. julija do 31. avgusta je ravnateljstvo mestnega magistrata določilo za vse urade nove uradne ure, uradovale so bo nedeljeno od 8. do 14.

Diplomiral je na zavodu Institut superieur technique et colonial de Leège v Lüttichu v Belgiji za ing. comm. g. Jurica Zadravec iz Središča ob Dravi, sin veleposestnika in industrijalca g. Jakoba Zadravca. Čestitamo!

Koncert v stolnici. V sredo dne 4. t. m. zvečer priredi tukajšnja Glasbena Matica v stolnici velik koncert ruskih cerkvenih pesmi.

Celje.

* Birma. Včeraj ob 16. uri je prispel mariborski škof dr. Andrej Karlin iz Teharja, kjer je dopoldan birmoval, v Celje. Pred župno cerkvijo so ga slovesno sprejeli, nakar se je takoj začelo birmovanje. Danes dopoldan se birmovanje nadaljuje, popoldan pa se škof odpelje v Zalec. V mestu je kaj živahno, birmanci in birmanke, botrice in botri, iz mesta in iz okolice hodijo po trgovinah, slaščičarnah; stojnice, sladoledarji, ki vedno bolj in bolj izrivajo tradicionalne medicarje. Nad vsem tem pa lepo vroče, poletno solnce; skratka: birma kot mora biti.

* Gradnja pravoslavne cerkve. Z deli pri zidanju pravoslavne cerkve se je te dni zopet pričelo. Zaenkrat še dovažajo samo material, vendar se bo tudi z gradbenimi deli skoro začelo in bo stavba do jeseni pod streho.

* Uradni dan Zbornice TOI. Gremij trgovcev v Celju naznanja vsem trgovcem in obrtnikom v mestu in okolici, da bo referent zbornice uradoval v torek 3. t. m. od 8. do 12. ure dopoldan v uradnih prostorih Gremija trgovcev v Celju, Razlagova ulica št. 8. Kdor želi kak nasvet, naj se v določenem času zgleda pri referentu.

* Smrtna nezgoda. Posestnika Škrabla Petra iz Podvrha pri Braslovčah je krava tako prekucnila, da je dobil težke notranje poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je 30. t. m. podlegel svojim poškodbam. Dosegel je starost 65 let.

* Dva vloma. V noči od petka na soboto je nekdo vlomil v Svetelovo gostilno v Gaberju. Izrezal je na oknu kos šipe in odprl okno v posebno sobo, kjer je izmaknil plačilni natakariji 100 Din gotovine, 400 komadov Zeta cigaret ter en in pol litra vina. — Učitelju Rošu v Liscah je neznan tat razbil vrata na kurniku in odnesel štiri kokoši.

* Berači in brezposelni. Einfalt Anton iz Konjic je bil že parkrat v mestu zasačen pri beračenju. V petek zvečer jo je zopet primahal v Celje beračiti. Ko je prišel pred delavnico mehanika Negerja v Gosposki ulici je hotel tam odnesti škarje, ki so ležale na tleh. Bil je aretiran in oddan sodišču. — Dva mlada brezposelna fanta sta prišla v Celje dela iskat. Ker nimata nikakih listin ju je policija prijela in sedaj izsleduje, kdo da sta.

Tržič.

Gostovanje. Danes 1. junija gostuje pri nas v dvorani meščanske šole dramska družina »Sočac« iz Ljubljane s Strindbergovo dramo v treh dejanjih »Oče«. — Ta dramska družina se je namenila prepotovati s svojimi gostovanji vso Dravsko banovino in nato tudi Dalmacijo. V ta namen je naštudirala Strindbergovega »Očeta«, Kraigherjevo »Školjko« in Molnarjevega »Vragac«. Prvo gostovanje je v Tržiču. Režira Košuta, bviši vodja slovenskega gledališča v Gorici.

Ob desetletnici veleseljma.

Z otvoritvijo letošnjega X. jubilejnega sejma slave naša industrija, naše trgovinstvo in naša obrt desetletnico dela, organizacije in gospodarskega poleta. S ponosom in samozavestjo lahko gledamo na to našo institucijo, ki je po svoji požrtvovalnosti in nesebičnosti vodilnih gospodarskih krogov, s trudom in marljivostjo razširila glas naše delavnosti, pridnosti in podjetnosti ne samo v mejah naše države pač pa tudi preko državnih mej. Tujcu, kot domačinu nudi ljubljanski veleseljem popolno zrcalo našega gospodarstva in tudi našega napredka. Smelo lahko trdimo, da je ljubljanski veleseljem naša največja pridobitev v zgodovini slovenskega gospodarstva.

Z malimi in skromnimi začetki si je naš narod začel graditi lastno industrijo. Trgovina, ki je bila po vojni brez pravih vaz, si je morala iskati nova pota. Z velikimi napori smo začeli graditi lastne temelje. Prvi kamen v zgradbi prodiranja v svet smo postavili 19. novembra 1920. — Na ta dan je bila sklicana prva anketa naših gospodarskih zastopnikov. Po daljši in temeljiti razpravi so prišli do spoznanja, da je tudi nam potrebno, da stopimo na plan po vzgledu drugih narodov. Sklenilo se je osnovati vzorčni veleseljem.

Na posvetovanju, ki se je vršilo na povabilo Trgovsko-obrtno zbornice dne 23. decembra 1920 je bil izvoljen pripravljalni odbor, sestavljen iz naših najboljših mož. Temu odboru je bilo poverjena naloga, da organizira vse naše gospodarske sile. Po trudapolnem delu in naporih je bil dne 3. septembra 1921 ob 10. uri predpoldne na slovesen način otvorjen prvi ljubljanski veleseljem. Otvoritvi je prisostvovali kratki minister trgovine dr. Mehmed Spaho.

Od prvega dne pa do danes je ta ustanova pokazala, da ima pravico do obstoja. Kakor se je razvila naša industrija, trgovina in obrt, tako se je razvijal veleseljem. Ob vsaki otvoritvi nam je pokazal, da se razvijamo in napredujemo, da korakamo naprej z drugimi narodi. Obnovil se je naš stari način solidnosti, poštenosti in delavnosti. Nihče nam ne more odrekati danes, da ne korakamo s časom. Vsi dvomi o naših silah se razbijejo ob pogledu na našo jubilejno razstavo. Tu se bodo presojala naša dela. Lahko rečemo, da moramo biti ponosni na našo podjetnost in samozavest. Vsi oni, ki dvomi, da naša industrija in obrt nista zmožna ustvariti onega, kar dela tujec, bodo spoznali svojo zmoto ob pogledu na delo naših rok. Podcenjevali smo vedno lasne zmožnosti a to podcenjevanje izginja in vedno bolj raste prepričanje, da tudi naše blago je lepo, dobro in solidno. Da v velikih ozirih solidnejše od tujega!

Umetniški čut našega naroda, dobiva svoj izraz, v oblikah produktov. V ničemer ne zaostajamo za drugimi. Z njimi korakamo naprej in si ustvarjamo lastno industrijo in obrt.

Deseti veleseljem je izraz naše volje in naše moči in je izpričevalo naših zmožnosti. Letošnje število razstavljenecv nam je pokazalo, da je veleseljem potreben in uvaževan gospodarski faktor. Zelimo, da bi tudi v nadalje ostal glasnik našega razvijajočega gospodarstva.

Razdelitev blagovnih skupin na ljubljanskem veleselju.

V paviljonu »E« je nameščena stanovanjska oprema, pohištvo, glasbeni instrumenti in na polodprtem prostoru plutovina in zamaški, čolni, pelteno pohištvo, vozovi in drugi kolarski izdelki.

V paviljonu »F« je nameščena strojna industrija (stroji za obdelovanje lesa, ključavničarje, kleparje, kovače), tiskarski stroji, pletilni stroji, mesarski stroji, poljedelsko orodje, fina mehanika in na polodprtem prostoru tudi razni stroji, turbine, stavbeni material in keramična industrija.

V paviljonu »G« je nameščena vsa kovinska industrija, kovine in izdelki i z kovin (železo, jeklo, cink, baker, svinec, medenina), mlinski stroji, pletilni stroji, elektrotehnika, kemična industrija in na polodprtem prostoru poljedelski stroji, stroji za mlekarstvo (separatorji itd.), kotli za žganjekuho in hladilni aparati.

V paviljonu »H« je nameščena živilska industrija, parfumerija, pisarniške potrebščine, pisalni stroji, šivalni stroji, kolesa, kožuhovalništvo. Na polodprtem prostoru živilska industrija, galanterija in bižuterija.

V paviljonu »I« so nameščeni avtomobili in radio in na polodprtem prostoru motorna kolesa in kolesa.

V paviljonu »L« je nameščena krasna in moderna higijenska razstava (nemški reparacijski razstavniki objekti).

V paviljonu »K« je razstavljena plemenska perutnina (kure, race, gosi, purani itd.) in kuncil.

Novi paviljon »M« je vzel pod svoj krov tekstilno industrijo, paviljon »N« pa papir, lepenko, kartoteko, knjigovozništvo, usnje in fotografijo.

V paviljonu »P« je nameščena Finska državna reprezentativna razstava, v češkoslovaškem paviljonu češka industrija.

Ves prostor na prostem je popolnoma zaseden s poljedelskimi stroji, večinoma v obratu, bencinskimi motorji, autobus in tovornimi avtomobili, polnojarmeriki, stavbenim materialom, zvonovi, hladilnimi napravami, oddelkom za prikazanje modernega autogenskega varjenja in živilsko industrijo.

Ljubljanski trgovski posli zadojega tedna.

Kupčija živil preteklega tedna ne kaže posebnih sprememb. Veletrgovina je precej rezervirana v pričakovanju poročil bližnje letine. Cene žitarice so čvrstejšje, tudi promet kaže precej živahnosti. Blago je v splošnem izginilo s tržišč. V drobni trgovini ni opaziti sprememb. Nov krompir, ki ga je čimdalje več na trgu zpopušča v ceni, raditega je odjem dovolj živahen. Jajčji trg je dobro založen, vendar konsum ne kaže posebne kupovne pripravljenosti ter čaka na ponovno znižanje cen. Zelenjava dominira trg, specialitete (špargel, artičok) so še vedno skromno zastopane radi pretirano visokih cen. Nadamo se, da se bo produkcija teh proizvodov v doglednem času dvignila in bo tudi nižjim slojem la zdrava in okusna hrana lahko dostopna.

Sadni trg se razvija v znamenju nastopajočje toplote. Črešnje niso letos najboljše kakovosti in tudi letna ne obeta bogastva, ker tako gorški, kot štajerski pridelki trpijo na nadlogi gosenice, ter se je tudi odveč vršil v deževni dobi.

Riž kaže čvrstejšo tendenco vsled znanih nacionalističnih gibanj v Indiji, zato je tudi povpraševanje po italjanskem blagu znatno živahnije. Drugi kolonialni produkti ne zaznamujejo posebnih sprememb.

Lesna industrija boluje na močni stagnaciji. Nade, ki so jih gojili lesni trgovci v nov ital. gradben program, se do sedaj še niso uresničile. Lesni izdelki se le s težavo forsirajo in pod neugodnimi plačilnimi pogoji.

Železovina, posebno poljedelski stroji in poljedelsko orodje zaznamujejo povoljen

promet z ozirom na potrebe prvih poletnih dni. Glavni odjem pa se pričakuje v sejmjskih dneh.

Tekstilna trgovina je v povoljnem konjunktornem razvoju. Nakupi letnih oblačil kažejo posebno živahnost, posebno v očigled bližajočih se binkoštnih praznikov. Nabavke perila in kopalnih oprem z bližanjem kopalne sezije ugodno naraščajo. V tem pogledu kaže naša domača industrija razveseljiv napredek, ki nas bo že v doglednem času lahko osvobodil od vsakega tujega uvoza. Ugoden položaj te panoge se zrcali v dokaj širokogrudni svobodi pri izbiri barv, osnutkov in surovin. Ti izdatki se izdelujejo letos po največ iz suhe volne, kašmirske volne in bombaževin, ter so vezani z raznobarnimi svilenimi dekoracijami. Prevladajoče barve so sinjemodro ter sploh nianse modre barve v kombinacijah z drugimi svetlimi barvami. Moško perilo kaže nove vzorce drobnejše fantazije.

Trgovina z obutvijo in usnjarskimi izdelki je v zadovoljivem konjunktornem razvoju. Povpraševanje je predvsem usmerjeno srednje kakovosti (Din 150—300—) »Lord« oblike v temnorjavni izdelavi za gospode prednjačijo; dvojavne kombinacije lanske sezije letos popuščajo. Damska noga zahteva beige barve v različnih niancrah. Damske torbice dovoljujejo letos večjo izbiro tako v obliki, kot v barvi. Usnje antilope je predvsem v ospredju, dasiravno se iščejo za poletje pletene torbice, ki se prilagajo kostumu, oziroma obleki. Odjem je zadovoljiv. Mercator.

Ljubljanski živilski trg.

Ob sobotah običajni veliki trg je bil večerj prav bogato založen z vsemi potrebščinami. Tržno nadzorstvo je bolgarskim vrtnarjem, ki imajo obsežne komplekse od zagrebške nadškofije v najemu v bližini Zagreba, dovolilo, da smejo ob sredah in sobotah dovažati iz Zagreba na ljubljanski trg razno zelenjavo in druga živila. Bolgarski vrtnarji so večerj pripeljali večjo množico stročjega fižola, ki so ga prodajali po 5 Din kg. Fižol je bil mahoma pokupljen. Na trg vozijo ti vrtnarji tudi salato. Po-

znalci tržnih razmer izjavljajo, da je daleko boljše domača ljubljanska in tudi cenejša kot pa zagrebška. Domačo salato prodajajo po 6 dinarjev kg, dočim zagrebško po 6 do 8 Din kilogram. Na trgu je bilo danes tudi več gob — jurčkov, ki pa niso bili prvovrstni, marveč nekoliko črvi. Gobe so kmetice prodajale po 10 Din merito.

Prve jagode so se te dni pojavile na trgu. Letos je izredno mnogo lepih in debelih rdečih jagod po gozdovih na Dolenjskem, osobito

v okolici Mirne pečl. Jagode so prodajali po 14 Din liter. Prav mnogo je na trgu graha. Cene grahu so bile od 5 do 6 Din kilogram, luščeni grah pa merica 3 Din. Starega krompirja je bilo na trgu malo. Cene krompirja so bile 1 do 1.50 Din kilogram. Novi krompir iz Gorice so prodajali po 6 Din kilogram. Precej je bilo tudi kumar po 8 do 10 Din.

Polagoma prihaja sezona za črešnje. Doslej jih še vedno uvažajo iz Gorice in Vipave, odnosno iz Trsta. Cene črešnjam padajo. Včeraj so bile črešnje že po 20 Din.

Domače šparglje iz štajerske so na Pogačarjevem trgu prodajali po 20 do 22 Din kg, na Vodnikovem pa po 20 Din.

Premeten dobavitelj čevljev za Turčijo.

Lani začetkom decembra je neki ljubljanski dnevnik priobčil kratek oglas te-le vsebine: »Veliko podjetje v Turčiji išče več podjetnikov, ki bi napravili več 1000 parov čevljev. Ponudbe poslati na Fran Novšak, Bos. Dubica.«

Čevljarski mojster Miha Pirnat v Dobu je nekega dne tožil svojemu prijatelju o slabem zaslužku. Ta ga je opozoril na dotični oglas. Miha se je vsedel za mizo, prijel za pero ter napisal na dopisnico kratko ponudbo, da je pripravljen prevzeti delo pod pogojem, da se mu natančno naroči, koliko parov ima izdelati. Za par je zahteval 100 do 150 Din. Ni trajalo dolgo in Novšak je odgovoril, da je Pirnatova ponudba sprejeta. Plačilo sledi takoj, ko bo posebna turška komisija čevlje pregledala in jih sprejela. Za enkrat naj Miha Pirnat njemu pošlje dva para čevljev kot vzorca. Pirnat je hitel izgovoriti oba para ter ju poslal v Bos. Dubico. Zahteval je za oba para 200 Din. O Novšaku dolgo ni bilo ne sluha ne duha. Pirnat je nestrno pričakoval denar. Pismo je zahteval, naj mu Novšak javi, kaj je z naročilom. Novšak pa je ubogemu čevljarku kratko odgovoril, da naj še malo počaka, ker »turška komisija« še ni prišla in je šele na potu iz Azije.

Miha Pirnat se je naveličal čakanja ter je celo stvar javil orožnikom in ti sodišču. Kakor se je dognalo, je Novšak, rodom iz Maribora, na ta način ociganil več čevljarskih mojstrov.

Gospodarske težave Julijske Krajine.

Težka gospodarska depresija tržaške pokrajine nadaljuje svoje uničevalno delo. Po lanskem polomu »Cosulich« in Brunnerjevega koncerna »Sicmat«, ter po zrušitvi največjega tržaškega denarnega zavoda »Banca Commerciale Triestina« — je sedaj na vrsti premožgokopna industrija.

Istrska družba »Arsac«, Soc. Anonima Carbonifera, ki poseduje obsežne premožgovnike v Rači v Istri, s sedežem v Trstu, je vsled težkih izgub poslednje poslovne dobe temeljito postigla svoj delniški kapital od Lit 52.500.000 — na borih Lit 13.250.000 —. Nominalna vrednost delnic se je potemtakem znižala od Lit 200 — na Lit 50 —. Delnice na borzah niso kotirale, cenile pa so se v privatnem prometu še v začetku t. l. na Lit 170 —. Tržaški listi poročajo, da se v svrhu sanacije družbe emitira nova tranša 300.000 delnic a Lit 50 — tako, da bo delniški kapital končno dosegel Lit 28.250.000 —. Kdo bo kupec teh delnic, listi ne povedo.

Ta poslednji gospodarski polom nam jasno predočuje gospodarski položaj »odrešenih« pokrajin. Pričakovati bi bilo, da bi morala biti baš premokopna industrija v Italiji poslednja odporna silnica splošne gospodarske krize, saj je Italija ravno v tej panogi tako siromašna na naravnih zakladih. Mogoče pa le spravlja nemški reparacijski premog ital. gospodarstvo v zadrego. Čudno, da ni pri zadnjem zasedanju rimskega senata nihče črnil besedice o teh vprašanih, čeravno je bilo s strani senatorjev izrečenih toliko zdravnic na »prospeh« ital. narodnega gospodarstva.

× Zvišanje delniške glavnice »La Dalmatienne«. Upravni svet je na obnem zboru v Parizu predlagal povišek delniške glavnice družbe »La Dalmatienne«, ki je kot znano naslednica ital. družbe Sufid v Dalmaciji, od fr 130 milij. na fr 159.4.

× Stroji zagrebške mestne klavnice. Pri večerajšnji ponovni licitaciji dobave strojev je ožji strokovni odbor definitivno sprejel ponudbo tvrdke Škoda Praga. Konkurrirare so tvrdke: »Vereinigte Maschinen fab.«, »Linde«, B. K., in »Škoda«. Od vseh štirih je Škodova tovarna stavila najnižjo ceno v znesku Din 4.295.780 —.

Borzna poročila.

dne 31. maja 1930.

Jugoslovanske devizne in efektne borze niso danes poslovale. V Ljubljani so se vršile devizne kupčije v prostem prometu na podlagi večerajšnjih zaključkov. Devize so notirale v prostem prometu sledeče: Amsterdam 22.785, Berlin 13.5175, Budimpešta 9.8976, Curih 10.959, Dunaj 749902, London 275.25, New-York 56.53, Praga 1.6795, Trst 2.9666, Bruselj 7.9053.

Curih, dne 31. maja. Beograd 9.12½. Pariz 20.26½, London 25.11½, New-York 51.6.80, Bruselj 72.10, Milan 27.07, Madrid 62.90, Amsterdam 207.85, Berlin 123.33, Dunaj 72.90½, Stockholm 138.65, Oslo 138.30, Zofija 3.74½, Praga 15.32½, Varšava 58 —, Budimpešta 90.32½, Atene 6.70, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.07, Hel-singsfors 13.

ZITNA TRŽIŠČA.

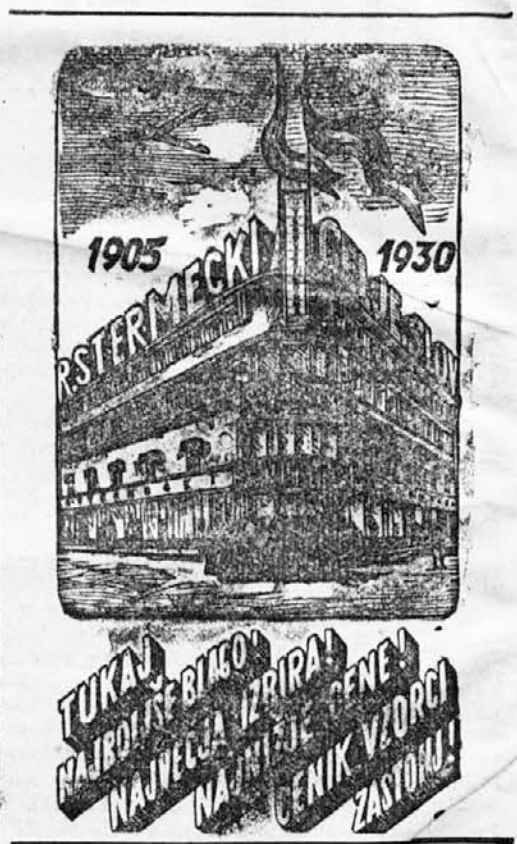
Novi Sad, dne 31. maja. Tendence nadalje trdna, promet živahen. Tečaj neizpremenjen.

Effektiralo se je danes: 26 vagonov pšenice, 2 vagona ovs, 21 vagonov koruze, 3 vagoni moke in 1 vagon otrobov.

Budimpešta, dne 31. maja. Tendence trdna, pod vplivom parlamentarnih diskusij, promet živahen. Pšenica: 22.05—22.30, (22.28—22.30), fine okt. 20.58, 20.56, 20.98, 20.94 (20.91—20.93), Rž: fine okt. 12.60, 12.95, 12.89 (12.83—12.85), Koruza: fine julij: 12.20, 12.22, 12.30 (12.28 do 12.30), fine avgust: 12.48, 12.61 (12.58—12.60).

× Znižanje diskontne mere tudi na Madžarskem. Po vzgledu večine emisijskih bank, je tudi Madžarska narodna banka znižala diskontno mero od 6% na 5½%.

× Vžigalni monopol v Nemčiji. Nemška vlada je izdala pravilnik, k monopolskemu zakonu vžigala. Zakon stopi v veljavo 1. junija.

„Naša domovina“.

O počitniški organizaciji dijakov in profesorjev v naši državi (Ferijalni savez) se po našar vojno malo čuje in ve. Preprostem človeku, pa tudi izobražencu je zelo blizu naziranje ali vsaj občutek, da so take organizacije samo v nadlego in odveč. To je res, v nalogah študentske počitniške zveze je mnogo majhnih podpornih prošelj in drugega sitnega dela, vendar pa je njen opravek silnega pomena za narod in kulturo. V času, ko se je zaradi preživahnega, preneglega prometa, radi tiska, radia in vsega svet tako na temo zblizal, da ni nikjer več prostora za tisto staro, idilično, romantično gostoljubje, na katero je lahko včasih trkal študent:

Pauper studiosus sum —
v tem času ni nobene druge prilike, da študent v počitnicah še pride med ljudi in v svet kakor s pomočjo Ferijalnega saveza. In da je prav študentu bolj kakor komurkoli treba skrbeti za ohranitev živnega kontakta s svojim ljudstvom in zemljo, je na diani.

Za desetletnico svojega obstoja je Ferijalni savez izdal posebno obširno in bogato ilustrirano številko svojega glasila »Naša domovina« in s tem doprinesel lep dokument o svojem kulturnem poslanstvu. Iz pestrega gradiva, ki ga prinaša ta jubilejni almanah, zavzemajo prvo mesto idejni članki srbskih sotrudnikov: R. L. Knežević, Desetletnica Ferijalnega saveza; dr. D. J. Popović, Jugosloveni i Jugoslavija u prošlosti; dr. P. Grisogono, Dalmacija psihološka. Uvodni članek poudarja zanimivo dejstvo, da so prvi početki današnjega ferijalnega gibanja vznikli pravzaprav že pred dobrih dvajsetimi leti med slovenskimi študenti in da je bil duša tedanje Dijaške počitniške zveze Endliöher. Močno te nadalje dojmi Vladimirja Blaškovića odlomek socialne novele Raja iz hrvaškega Zagorja.

Pretežni del almanaha pa so prispevali slovenski sotrudniki. Tu je najprej članek prof. A. Siča: Nekaj slovenskih narodnih običajev in narodnih noš, ki ga pojasnjujejo lepe ilustracije M. Gasparija. Dr. J. C. Oblak in dr. Fr. Tomišek sta prispevala črtici o slovenski Koroski in o Triglavu, urednik je napisal člančiča o Istri, Krasu in Soči in pa o Novem mestu. Bogat je slovenski literarni del. C. Kočevr je napisal lep, pa za mlado literarno generacijo malo preoster članek o Srečku Kosovelu. Novele in odlomke so objavili Jur Kozak, Grum, Grahor, Mrzel-Frigid, Kreft, Lojze Uršič (na Uršičevo drobno, tenko občateno, dasi stilno že malo v našo moderno zajeto črtico »Večerc« naj posebej opomni). Pesmi so dali Gspan, Ocvirk, Onič, Borzo, Košak, Premru. Tako je almanah prinesel tudi majhno, dasi nepopolno in malo enostransko revijo največje slovenske književnosti.

Jubilejna številka Naše domovine je izšla v bogati opremi. Tiskarsko in tehnično pa ni prav uspeła (naslovna stran, klišei, korektura). M. I.

* Naša domovina. Ferijalni savez 1920—1930. Uredil Zupan Franc. Leto VIII. Natisnila Delniška tiskarna v Ljubljani.

Gospodarska odvisnost in narodna zavednost naše severne meje.

Rezultati preko desetletne politične in nacionalne svobode našega severnega obmejnega ozemlja so marsikoga razočarali. Nemčurstvo, ta naša največja rakrana izza časov pokojne Avstrije, je ponekod še trdno ukoreninjeno in izruči ga ni bilo mogoče niti iz mladine, ki je obiskovala slovenske šole in zrastle tedaj v docela drugem vzdušju, kakor njena predhodna generacija. Razne državnozbornske in druge volitve so pokazale, da se še vedno najdejo popolnoma slovenske vasi, ki oddajajo svoje glasove za nemške kandidate, kakor so jih za časa štajercijanstva, in dve važni občini v Dravski dolini, Sv. Lovrenc na Pohorju in Marenberk, imata še vedno nemško večino. Le počasi, silno počasi prodira ponekod narodna in državna zavest, oznanjujoča nove čase, na nekdanj neizbežni narodni smrti zapisa naš slovenski zemlji.

Kdor pozna dejansko stanje, zgodovinski razvoj potujočevanja in pred vsem gospodarski položaj našega obmejnega ozemlja in njegovega prebivalstva, se pa temu ne čudi. Prej bi se čudil, če bi bilo drugače, kajti temeljni vzroki, ki so nam nemškutarijo ustvarili, so kljub osvobojenju ostali. Ti temeljni vzroki so pa v prvi vrsti gospodarska odvisnost naših ljudi od Nemcev in ponemčencev ter njene posledice, kajti baš ta gospodarska odvisnost je močnejša kakor politična pripadnost h kateri državi in, kakor pravilno trdi poljski publicist Jan Lasowski, tudi močnejša kakor politična volja in narodna zavest. Brez te odvisnosti bi se Nemcem nikdar ne bilo posrečilo ustvariti svoje postojanke sredi kompaktnih slovenskih krajev in zavojevati toliko slovenskih duš. In ker so se te prevažne raznarodovalne sile zelo dobro zavedali, so jo ustvarjali in pospeševali povsod, kjerkoli se jim je nudila kakikaj ugodna prilika. Ta prilika se jim je pa prožila pred vsem v mestih in pa v vsem današnjem obmejnem ozemlju, od Slovenskih goric preko Kozjaka, Dravske doline, Pohorja ter Mežiške in Mislinjske doline do Koroške.

To ozemlje ni poljedelsko, ampak po ogromni večini le gozdno in industrijsko. Prebivalstvo tvorijo tu gozdni veleposesniki, lesni podjetniki, trgovci, industrijalci ter njihovi uradniki na eni strani, mali gozdni posestniki, lesni in industrijski delavci pa na drugi strani. Vmes med obema stoji še trgovci, gostilničarji in drugi obrtniki; pravih kmetov poljedelcev skoraj ni. Na eni strani imamo tedaj premožne pridobitne kroge, na drugi pa od njih odvisno proletarsko maso. Radi zgodovinskega razvoja od srednjega plemstva do modernega veleposesništva in industrije je pa naravno, da je bila prva plast vedno nemška ali vsaj ponemčena, slovenska pa le druga, večja, siromašna in vsled tega od prve popolnoma odvisna. V prvih časih, ko še ni šlo za organizirano, zavestno in smotreno ponemčevanje slovenskega življa, se njihovi gospodarji niso veliko brigali za jezik in

politično-nacionalno pripadnost, ker je zanje bila brezpomembna; v moderni dobi, posebno v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih pred osvobojenjem, so pa svojo gospodarsko moč zavestno in s silnim naporom upregli v pangermanski voz, ki naj bi bil pomandral Slovence in Nemce pripeljal do zaželjenega Jadrana.

Kdor je od slovenskih gozdnih industrijskih in rudniških delavcev ter malih posestnikov na tem našem sedanjem obmejnem ozemlju hotel živeti in dobiti zase in za svojo družino kruha, se je moral brezpopojno vdati, postati politično Nемец ali vsaj pohleven hlapec brez pravice do javnega priznavanja svoje posebne slovenske narodnosti. Kdor se ni uklonil, ga je uklonila beda, brezposelnost, zadolžitev ali pa se je moral izseliti in si iskati kruha drugod, v tujini. Izjeme so bili le nekateri veleposesniki, podjetniki in premožnejši ljudje, ki so nemškemu pritisku lahko kljubovali in katerim edino se moramo zahvaliti, da se slovenska narodna meja ni upognila še dalje proti jugu, kakor se je, in da smo Dravsko in Mežiško dolino z južnim Kozjakom in severnim Pohorjem vendarle še rešili za naš narod in našo državo.

Prav tako, kakršno je bilo to gospodarsko razmerje pred osvobojenjem, prav tako je pa še danes, dvanaest let po zrušenju bivše Avstrije. Velika večina gozdne zemlje, velika večina lesne industrije in trgovine ter skoraj brez izjeme vsa rudniška in ostala industrija od Maribora do Črne in Slovenjgradca je v tujih, nemških ali ponemčenih rokah. Središča te tuje gospodarske sile pa tvorijo ravno Maribor, Ruše, Fala, Sv. Lovrenc na Pohorju, Brezno, Marenberk, Muta, Vuzenica, Dravograd, Slovenjgradec, Guštanj, Prevalje, Mežica in Črna, torej vsi najvažnejši obmejni kraji. V vsem tem ozemlju se je torej spremenilo samo to, da je namesto nemških šol in učiteljstva ter namesto nemškega državnega uradništva in nameščenstva prišlo slovensko. Gospodarska odvisnost od tujcev je ostala in s tem so ostali tudi vsi pogoji za nadaljno ohranitev nemčurstva. Slovenski človek je tedaj še vedno ne-le fizično, ampak tudi politično tlačen svojega delodajalca, eksponenta tuje narodnosti, politike in kulture.

Da spričo vsega tega ni bilo mogoče doseči večjih in boljših rezultatov, je po vsem tem popolnoma razumljivo, razumljivo pa je, da jih tudi v dogledni bodočnosti ne bo mogoče, če bo gospodarsko razmerje isto, kakor je. Vsega tega se je pa naša javnost doslej vse premalo zavedala. In je živela preko 10 let v veliki zmoti, da bo preporedila našo mejo že s samimi lepimi besedami, političnimi gesli in z golo pripadnostjo k narodni državi. Šele v zadnjem času prodira tudi pri nas prepričanje, da smo si s tem, da smo ustvarili svojo državo, ustvarili šele pogoj za nadaljnje delo in nadaljnji razvoj, ne pa tudi že cilj.

Najnujnejše delo za razvoj pa je gospodarska osvoboditev našega ljudstva, kajti vsa politična svoboda bo ostala iluzorna in brez praktičnega haska, če ji ne bomo prej ali slej pridružili tudi že gospodarske neodvisnosti. Šele tedaj, kadar bomo to storili, bomo lahko rekli, da smo zares svobodni in na svoji zemlji svoji gospodarji in šele tedaj bomo tudi lahko zatrli nemškutarijo ob meji, žalosten ostanek prešlih dni. To pa bomo dosegli samo tedaj, ko bomo manj politiki in polikastri in — bolj gospodarji.

Nedeljske sokolske prireditve.

Po izredno lepo uspelem javnem nastopu Ljubljanskega Sokola preteklo nedeljo se vrši danes zopet cela vrsta pomembnih sokolskih manifestacij v Ljubljani in širno Dravske banovine. V Ljubljani se vrši popoldne ob 16. velik javni nastop Sokola I. na Taboru in šišenskega Sokola na letnem telovadišču s sodelovanjem godbe dravske divizije. Vljudno in bratsko vabimo vse prijatelje Sokolstva, da se polnoštevilno udeležijo obeh prireditev, da tako pokažejo simpatije do trdega sokolskega dela.

Gorenjsko Sokolstvo se zbere danes na Jesenicah, kjer se vrši I. župni zlet kranjske sokolske župe. Po dosedanjih pripravah obeta biti to zopet sijajna manifestacija sokolske misli na Gorenjskem. Zleta se udeležijo po večjem odpotovanju matica našega Sokolstva Ljubljanski Sokol s svojo častitljivo staro zastavo. Ob tej priliki bo razvit na Jesenicah župni prapor, kot prehodno darilo za tekmovalne vrste, kateremu

bo kumoval I. podstarešina SKJ br. Engelbert Gangl.

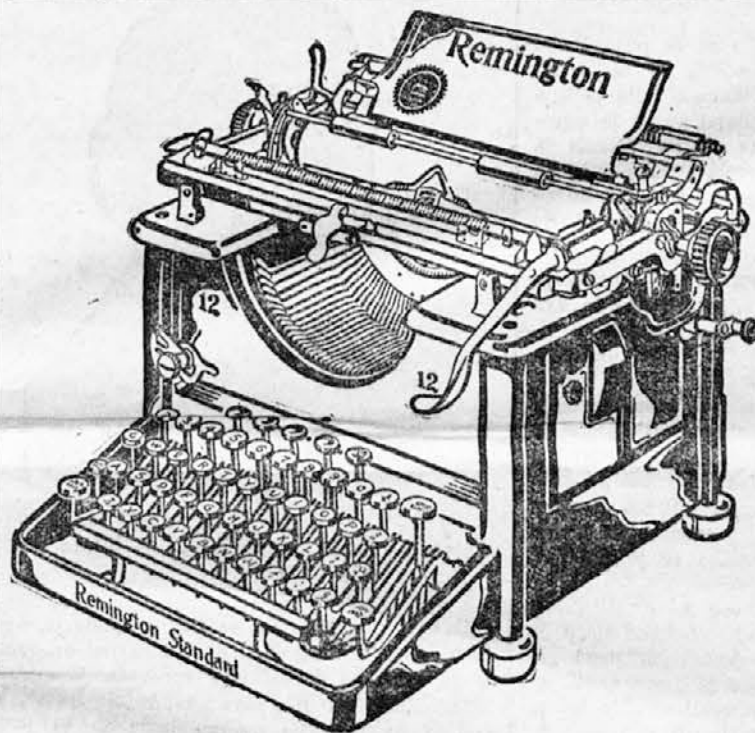
Sokolstvo iz Posavja in zelene Štajerske se zbere danes v Sevnici ob Savi k slavnostni otvoritvi tamošnjega Sokolskega doma. Na zletu bo sodelovala tudi naša junaška vojska, kar bo znova dokumentiralo tesne zveze med Sokolstvom in našo narodno vojsko.

Najpomembnejši sokolski praznik vnaši ožji domovini pa bo gotovo otvoritev prvega Sokolskega doma v Prekmurju v Murški Soboti, kamor priredi Mariborska Sokolska župa svoj delni župni zlet. Sokolski dom v Murški Soboti bo ona močna trdnjava, kjer se bo prekmurska mladina vzgajala z zavedne in odločne značaje, za blagor naroda in države.

Opozarjamo vse Sokolstvo na te pomembne sokolske praznike, ter naj na iste pohiti v kolikor mogoče čim večjem številu. Vožnja je povsod četrtinska. Zdravilo ...t.

Barvajte doma! Obleke, katerih barva je oblekela in ki so zamazane, bi bilo škoda zavreči, ko jih vendar tako lahko in enostavno prebarvate z Braunsovimi »Citokol«-barvami. S »Citokol«-barvami lahko barvate v hladni ali vroči raztopini, lahko pa tudi barvate s kuhanjem. Obleka bo kot nova!

Ze visli Vaše snežnobelo, sveže dehteče perilo! To je Persilovo delo! Tako hitro in lepo, tako brez truda in varčeno pere Persill! Toda: Persila je treba vzeti vedno v pravilni meri, na dva in pol do tri vedre vode en zavitek Persila. Raztopiti ga je treba v mrzli vodi in perilo samo enkrat kratek čas kuhati! Persill je Persill!

Naravnost neverjetna je preciznost in trpežnost

Remington strojev

A. PRELOG LJUBLJANA MARIJIN TRG

Pustolovščine grola Montessoro.

Na sednik kluba Mamertus je dne 10. maja tajnik baron Bergendahl predaval o svojih raziskovanjih na vzhodnoafriški obali. Predavanje je bilo prav svojevrstno in predavatelj je govoril v glavnem le o razlikah med lasmi posameznih človeških plemen. Ko je končal s svojimi presenetljivim in res zanimivim izvajanjem, so posredli člani kluba okoli velike okrogle mize v kadilnem salonu, ki je bila pregrnjena s težkimi, temnomodrim svilnatim prtom. Predsednik kluba, grof Limburg-Weyenstein je nakopičil predse precejšnjo število steklenih cev, ki jih je baron Bergendahl tekom svojega predavanja privlekel iz svojega usnjenega kovčka. V teh cevkah so bili skrbno shranjeni lasje najrazličnejših človeških plemen. Počasi je predsednik pregledal cevko za cevko in jih zopet odložil predse.

Vojvoda Glücksburški je nenadoma vzel eno teh cev in zaničljivo skrivil usta.

»Zamorski lasje,« je dejal, »prokleto gnusna volna.«

»No, no,« se je smejal baron Bergendahl. »Zdi se mi, da niste mojim izvajanjem sledili posebno pozorno! Prav tile lasni vozli so za nas zelo zanimivi. To je plemenski znak, kakršnega se ga sicer tako jasnega redko najde. In prav značilno je, da nimamo za te vozličke, ki so vodno čisto enako zaviti in ki jih ni najti pri nobenem drugem plemenu, nobene označbe. Imajo kvečjemu nekaj sličnosti z kodrčki novorojenih jagnjet. Samo Arabci imajo ime za to čudno posebno zamorskih las; »filifik« jo nazivajo — — —

Vojvoda Glücksburški je poslušal predavatelja z uljudno ljubeznivostjo.

»Jako lepo, ljubi baron,« je dejal, »ampak saj veste, da se za abstraktno vedo ne zanimam prav posebno. Bolj me vesele izmišljotine, fantastične prigode — — —«

»No da, vi ste pač pesnik!«

V tem trenutku je stopil v sobo tiho in nekam nerodno izredno visok, slok možki; preko ramen je imel ogrnjeno črno sukno, siv cilindar je držal v roki. Bil je grof Montessoro.

»Ali ež greste, ljubi grof,« ga je vprašal predsednik.

»Moram. Pravkar sem prejel telefonično obvestilo, k ime sili, da se še danes odpeljem v Bruselj.«

»Najbrže so zopet pri kakšnem starcu starinarji odkrili še starejšo sliko, ki jo hočete učvrstiti v svojo galerijo!« je držil debeli sodni svetnik Siebentrab.

»Al ipa se je morda v Bruslju pojavil duh ranjkega Swedenborga?« je hudo mušno pristavil baron Bergendahl.

Grof Montessoro se zmignil z rameni.

»Mogoče oboje! Ne vem še točno, za kaj gre. Na vsak način pa moram takoj na pot. Na svidenje!«

Mimogrede se je lahko dotaknil mojega ramena.

»Pojdite z menoj, doktor,« je šepnil.

Par trenutkov kasneje sva sedela v njegovem avtomobilu in drčala v mlačno pomladno noč.

»Točno ob enih odpelje naš vlak,« mi je pravil. »Spremiti me morate. To bo najlepša pustolovščina, kar sva jih kdaj skukaj doživela. Nikar sedaj nič ne izprašujte — vse vam povem tekom vožnje. Zapeljem vas do vaškega stanovanja. Bodite točni in ne zakasnite se!«

»Dobro, naj bo! Toda povejte mi vsaj, koliko časa se bova zadrževala v Belgiji?« Zmignil je z rameni.

»Tega sam ne vem. Morda dva dni, morebiti dva meseca. Samo toliko vam rečem, da bo vaše psihološko srce od veselja zaplesalo kankan. Bržčas bova imela opraviti z resničnim strahom.«

»Ni hudiča — — —«

Z lahnim sunkom je avtomobil obstal.

»Tako, doktor! Izstopite in bodite točni!« Strahotno tiho se je grofov električni auto izgubil v noč.

Tole potovanje v Bruselj mi ni bilo prav nič po godu. Prekiniti sem moral svoje studije, od katerih sem si obetal naravnost osnovnovažnih izsledkov. Toda kljub temu se nisem obotavljal. Vsak doživljaj grofom Montessoro je bil zame neprimerno več vreden, nego vse znanstvene spekulacije.

Grof Montessoro je bil človek, ki je tekal za prigodami. Ne za vsakdanjim doživljaji, temveč za onimi čudovitimi, težko domišljivimi dogodovčinami. Po vsem svetu se je že okretal in nekaka obsedenost ga je gnala, da se je vtikal v tajne, ki bi druge ljudi zastrašile. In z odločnim prijemom je trgal koprene s starih tajinstev! Montessoro je ljubil resnico do blaznosti. Zaradi tega njegovega fanatizma so ga nekateri ljudje, ki so verjeli na nadnaravne prikazni ali pristajali na čudaške verske obrede, silno sovražili.

Pozornosti običajno ni vzbujal, kvečjemu s svojo elegantno, pa prav svojevrstno obleko. Vedno je nosil siv suknič z dolgimi kraji, svilen telovnik iste barve in temno-sve, čudovito izlikane hlače. Na cesti je bil o vsakem času ogrnjen v črno, ohlapno sukno, in povsod ga je spremljal njegov sivi cilindar. Njegovo obleko so dopolnjevale rumene rokavice in rumene golenice.

Njegov obraz je bil ozek in popolnoma pravilno rezan. Iz njega so bleščale njegove velike, temnomodre oči, kot dva dragulja. Kar videlo se je na njem, da mora ta mož imeti kake prav svojevrstne nagibnosti. Če se je kdo pobilže zanimal zanj, je lahko dognal, da je izboren poznavalec umetnostnega izdelovanja stekla, da je napisal zelo zanimivo knjigo o najstarejših steklenicah in da je lastnik zbirke nizozemskih slik, ki je zaslovela po vsem svetu.

Prijatelj sva postala zaradi mojih psiholoških študij, katerih izsledke je pa kljub zamanju zanje odklanjal. In pa, ker sem njegove pustolovščine naravnost občudoval. Odnosno, če hočem, da sem povsem točen: ker me je ta mož tamorek od tajinstva privlačeval, kajti on je v resnici doživljal, kar so si drugi izmišljati in pesniti. Vedel je, da sem poleg znanstvenika tudi pisatelj, in bil je vesel, če je mogel moje fantastične spise, ki sem zaradi njih precej poznan, nadkriti s svojimi resničnimi doživljaji. In ker sva bila res prijatelja in so se najina streljenja v marsičem strinjala, me je večkrat povabil, da ga spremlim na kako prigodo. Seveda sem mu moral vedno obljubiti, da bom molčal o vsem, kar bova videla in slišala.

Te obljube nisem že od vsega početka smatral za pveveč resno — in on menda tudi ne. Ne vem zakaj, toda mene naravnost tišči, da napišem, kar sem dognal in doživljal. Pa saj so vsi prvi umetniki izkusili isto. Notranja sila jih žene k ustvarjanju, ko da so njihove roke le orodje, ki dela po volji večjega mojstra. Če se hočem točno izraziti, moram rabiti označbo iz moje lastne stroke: ustvarjajoči ljudje zapadajo nujnosti in nevozi. Toda to je nekaj, o čemur tu ne bom razpravljal.

(Dalje prihodnjič.)

Nepopustljivi Bernard Shaw.

O Bernhardu Shawu vemo, da je velik dramatik in še večji satirik. Ne vedo pa vsi, da je tudi velik vegetarijanec, ki se nikdar ne dotakne mesa in ki se pri tem nič ne ozira na to, ali napravi s tem kakšno družabno pogreško ali ne. On ne je mesa, pa je mir besedi.

Nedavno tega ga je povabil na obed njegov sosed, ki slovi po svojem bogastvu celo v Angliji, kjer je treba imeti v banki že precej zaloge, če hoče človek veljati za bogataša. Bogati lord — recimo mu London — pa ni povabil na obed le Shawa, ampak tudi njegovo sopro-

Najdenov, novi predsednik bolgarskega sabora, ki je bil izvoljen na mesto Cankova.

go in njegove prijateljke. Ko so se povabljeni pripeljali na lordsko letovišče, so se znašli sredi največjega razkošja. Ponosna vila je bila biser stare arhitekture, obdajal pa jo je ogromen park, poln razkošnega cvetja. V veži je sprejela došle goste cela vrsta strežajev, ki so jih vodili v pripravljene sobe, nato pa so se zbrali gostje v velikem salonu, da pozdravijo gospo in gospodarja.

Sredi živahnega pogovora vstopi strežaj in napove, da je obed pripravljen. Po dva in dva — gospod in gospa — korakajo gostje v slajno opremljeno obednico. Ob dolgi mizi stojita dve vrsti strežajev v starih angleških uniformah, za vsakim stolom po eden. Strežaji odmikajo stole in jih zopet primikajo, ne da bi se dotaknili gospodarjevih kolen. Shawu pa ta pozornost in postrežljivost očitno ni bila prav in je, ne meneč se za odlično družbo, strežaja kratkoma odrinil z opazko, da si zna stol že sam primakniti. Družba se je potajila, kakor da nič ne vidi.

Ko so gostje posedli okrog mize, so začeli strežaji nositi na mizo jedi. V skodelicah iz najfinejšega porcelana so postavljali pred goste juho. Mamljivi vonj juhe je goste vabil, toda Shaw se juhe ni niti dotaknil. Strežaj je odnesel skodelico, kakor jo je bil prinesel.

Po juhi so nosili na mizo postrvi. Postrv je na Angleškem visoko čislana jed. Shaw se tudi postrvi ni dotaknil, pač pa je vzel s pečene

postrvi peteršilj in ga slastno pojedel. Gostje so se nekoliko čudili, rekli pa ni nihče nič.

Za ribo je sledila glavna jed, v testu pečena narodna angleška jed roastbeef. Na svoj roastbeef je vsaka angleška kuhinja silno ponosna in vsaka gospodinja ga pripravlja po svojem preizkušenem receptu. Tega starega običaja se drže tudi lordske hiše in tudi na tej gostiji so nesli roastbeef na mizo z vsemi ceremonijami. Jed je nesel na mizo vrhovni strežaj, sledila pa mu je cela vrsta služinčadi. Po pravem starinskem ceremonijelu so postavili veliko posodo pred gospodarja, da pečenko razreže. Gospodar je najprej nalomil skorjo, potem pa zasadil vilice v puhteče in duhteče meso, da se je iz sredine mesa pocedila kaplja krvi. Ta trenutek je za angleškega gostitelja in za goste najbolj svečan, prav kakor pri nas, ko načne na božični dan gospodar božični kolač. Zakrknjenega vegetarijanca Shawa pa ob pogledu na puhteče meso ni več držalo za mizo. Ne da bi črnil besedico, je vstal, pomignil tudi svoji ženi in svojim prijateljem in odšel. Žena in prijateljki so mu morali slediti.

Ko se je Shawova družba pripeljala domov, je pa Shaw naročil svoj obed ali lunch, ki so ga kaj kmalu postavili na mizo: nekaj redkvice, surovo zelenjavo in obilico raznovrstnega sadja. To mu je teknilo.

Ta dogodek pa ne dokazuje samo Shawove doslednosti ali, če hočete, trmoglavosti ali pa družabne neotesanosti, ampak kaže tudi, kako različno presojajo ljudje razne napake ali pogrške, kakor jih pač zagreši ta ali oni človek. Po naših navadnih pojmih se je obnašal Shaw zelo nedostojno in on bi bil moral od vsake

Dr. Büss, bivši berlinski nadžupan, ki je bil te dni obsojen.

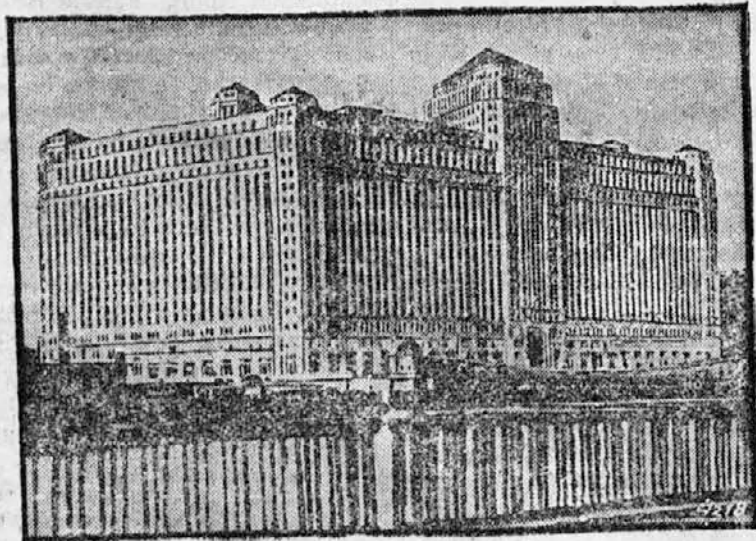
jedi vsaj pokusiti, da ne žali gospodarja, pa če bi se še tako davil. Kdor bi ravnal drugače, bi ga imeli za družabnega suroveža. V drugih krajih imajo pa drugačne navade. So ljudje, ki padajo pred vsako modno bedarijo in pred vsakim družabnim predpisom na kolena, so pa tudi ljudje, ki se za take predpise nič ne zmejnijo, ampak žive kar po svoje. Kateri so boljši?

Kako potujejo bogataši?

Mi Sloveni radi pravimo o sebi, da smo skromni ljudje, ponižni ljudje in revni ljudje, ki so z vsem zadovoljni, kar pač dobe. Mi se oblačimo ponižno, stanujemo v preprostih stanovanjih in tudi naša hrana je običajno le naša navadna domača hrana. Če potujemo, se skrbno izogibamo dragih luksuznih hotelov ter prenočujemo, če treba, tudi v senu ali slami na svilih. Popotnico pa nosimo kar s seboj, dokler gre, da prihranimo na stroških za pot.

Razvajeni bogataši si dajo pa zlasti na potovanju vse drugače postreči kakor mi. Ti ljudje se vozijo le v luksuznih vlakih, kjer je

Gosta sprejme pri vходу v vežo lepo obklečen, navadno starejši gospod najfinejših manir. Ta gospod, »chef de reception«, pozorno premotri gosta in ga oceni na prvi pogled, kam ga bo dejal. Številko sobe, ki jo je namenil gostu, pove vratarju, vratar pa takoj telefonira v določeno nadstropje nadsobarju. Ko dvigne dvigalo gosta do določenega nadstropja, ga že sprejme in pozdravi nadsobar in ga odvede do nakazane sobe. Nadsobar ima za svoje nadstropje malo pisarno, kjer brani namizne prte in posodo, kajti on mora postreči gostu na zahtevo tudi v sobi. Če gost zapusti sobo, sprejema nadsobar za gosta pisma, br-

Ameriške orjaške stavbe.

Orjaško poslopje »Merchandise Mart« v Chicagu, ki služi samo trgovini in industriji. Chicško prebivalstvo se ponaša s tem, da je to eno največjih poslopij sveta.

za vse preskrbljeno, kar si človek le more žele. Na razpolago so udobni sedeži ali pa postelje, izvrstne kuhinje skrbe za jed in pijačo, za zabavo pa časopisi, knjige in neizogibni radio. Še več pa si privošči moderni bogataš, čim pride v hotel.

zovajke ali telefonska poročila in tudi pakete, ki prihajajo za gosta. Sobo snažijo gostu sobarice, katerim pomaga za grobo delo potrebno število dekel. Sobarica mora znati ženskim gostom pomagati tudi pri obleki, gospodu pa je na razpolago sluga, ki čisti obleko in čevlje

in mu pripravi vse potrebno za večerno družbo. Sobarice nadzoruje nadsobarica, ki mora svoje nadstropje že na vse zgodaj pregledati, če je vse v redu. Nadsobarica se mora brigati tudi za to, da je sobna oprava vedno pravilno postavljena.

Jako važna je služba vratarja. Ta mora znati pred vsem kolikor mogoče mnogo jezikov, toda to se zahteva od hotelskega sobja sploh. On mora paziti na vsakega človeka, ki gre v hotel ali pa iz njega. Če grozi kaj sumljivega, takoj avizira nadsobarje po nadstropjih. Imeti mora tudi izvrsten spomin, ker se mnogim gostom kar za malo zdi, če ga vratar po več letih ne pozna več in ga ne pozdravi kot starega znanca in gosta.

V hotelski restavraciji ima prvo besedo »maitre d' hotel«. Ta odkaže gostu njegovo mizo, ker nikakor ne gre, da bi tujec v tujem kraju prisedel k mizi, kjer sede neznani mu ljudje. Pri mizi sprejme gosta strežaj, »chef du rang«, čegar naloga je, da pomaga gostu sestaviti njegov obed ali večerjo. On sam pa ne zapusti nikdar restavracije, ampak naroči vse potrebno donašalecu, ki hodi po jedila v kuhinjo. Za malim zastorom ima strežaj mal električni štedilnik, kjer hrani jed toplo; tam meša tudi solato in od tam nosi gostu jed

za jedjo, ne prehitro, pa tudi ne prepočasi, kakor je pač gost.

V kuhinjah pa skrbi za telesni blagor bogatih gostov cela armada kuharjev in kuharic. Donašalec, ki pride iz restavracije, pove svojo željo napovedovalcu — »annonceur« —, ki posreduje med kuhinjo in restavracijo. Naročilo sprejme šef kuhinje ali pa šef enega ali drugega odelka, ki vodi vse kuhinjsko poslovanje. Poseben umetnik (rotisseur) peče samo pečenko, omake pripravlja »saucier«, ki ima tudi ribe »chez«, zelenjavo kuha »legumier«, »potisseur« pa peče slaščice. Mrzla jedila pa hrani »garde-manger«. Vsem tem visokim gospodom je na razpolago toliko sobja, kolikor ga potrebujejo.

Za pijačo pa skrbi poseben natakar, ki nosi kot znak svojega dostojanstva srebrno verižico okoli vratu, na verižici pa visi odpiralč. Natakar mora natanko vedeti, katero vino se tej ali oni jedi najbolj prilaga, da ve gostu prav svetovati.

Razume se samoposebi, da je človeku, ki ima in ki ne stiska, v hotelu na razpolago tudi vsa moderna tehnika, ki dela človeku prebivanje prijetno in udobno, da se počuti včasih še bolje kot doma.

Indija.

Emancipacija ženske v Indiji.

Resni dogodki v Indiji, naperjeni proti angleškemu gospodstvu nad to ogromno deželo, ki šteje nad 350 milijonov prebivalcev, obrabljajo nase pozornost celega sveta. Dejstvo pa, da načeljujejo revolucionarnemu gibanju tudi ženske, je brez dvoma najzanimivejši pojav na vsej indijski propagandi, kajti znano je, da je Indija ona dežela, kjer je socialni položaj ženske najžalostnejši, najneznosnejši. Če pomislimo na izjavo predsednika vseindijskega nacionalnega kongresa Patela, da je sedanje gibanje posebno nevarno predvsem zato, ker se ga navdušeno udeležujejo tudi ženske, izgleda stvar še dvakrat bolj čudna.

Indija je deželakast. Vse prebivalstvo je razdeljeno na take kaste, ki jih tvorijo pripadniki posameznih gospodarskih poklicev. Režim kast zahteva, da mora ostati vsak poklic deden, da prehaja od očeta na sina, od enega pokolenja na drugo. Če je oče mizar, je sveta dolžnost sina, da nadaljuje očetovo opravilo. Prihod od enega posla k drugemu, torej zapustitev kaste, spada med največje socialne zločine in posameznik tega nikdar ne stori, če noče biti predmet splošnega zaničevanja. Toda kaste ne predstavljajo le ekonomske razdelitve dežele na dedne stanove, temveč so obenem tudi stroga socialna ločitev prebivalstva po stopnjah, tako da tvorijo vse nekako lestvo, na kateri so razvrščene po svoji socialni vrednosti. Na najvišji stopnji stoji kasta bramanov, iz katere se rekrutira vsa indijska duhovščina. Vrednost vseh ostalih kast je odvisna od njihovega razmerja napram bramanom. Ta vrednost je tem višja, čim bolj se dotična kasta upošteva s strani bramanov, a one kaste, s katerimi braman sploh nečesto občevati, so zaničevane od vseh drugih, ki so deležne kakršnegakoli upoštevanja z omenjene najvišje stopnje socialne lestve.

Razumljivo je radi tega, da socialni režim kast razdvaja in loči indijsko prebivalstvo na naravnost tuje si dele, ki se eden drugemu hermetično zapira. Ne samo to, temveč vlada med posameznimi kastami globoko sovraštvo in medsebojna preziranjja v vsem obsegu socialnega življenja. Posebno izrazit je ekskluzivizem glede ženitve. Pripadniki določene kaste — moški in ženske — se smejo ženiti le v notranjosti kaste. Poroka pa je pri Indijcih prava kurioznost še radi neke druge svoje posebnosti, ki obstoji v čudnem običaju, da se vrši poroka že v otroški dobi, in sicer od šestega do dvanajstega leta. Ko se mlado bitje od 6, 7, 10 let s pupo, je torej že poročena dama,

So pa še druge, obenem smešne in grozne posledice takega režima. Naravno je, da zaskonski možje vseh teh poročenih otročičev ne ostanejo pri življenju do dobe zrelosti, in tako ima Indija nešteto vdov, ki štejejo po šest, sedem, osem let starosti. Statistika pravi, da ni takih ovdovelih otročičev in otrok od šestih do devetnajstih let nič manj nego 650.000! Položaj takih vdov pa je prežalosten predvsem radi tega, ker se smatrajo v družini in kasti nekako božjo kazen in so izpostavljene vsem vrstam zaničevanja ter moralnega in drugačnega trpinčenja s strani tudi najbližjih sorodnikov.

Pri takem ženitvenem režimu si ni težko predstavljati, kako žalosten je tudi drugače socialni položaj indijske žene. Tam, kjer se režim kaste brezpogojno priznava, so ločene od ostalega sveta, živijo po svojih ženskih sobah, v katere je prepovedan dostop vsem tujim osebam, ženskam kakor moškim, in to tudi v slučajih bolezni, ko bi bila potrebna zdravniška pomoč. Ne zdravnik ne zdravnica se ne smeta približati.

Tak je režim indijskih pravovernih kast. Če je bil pred kratkim sklenjen zakon, kateri prepoveduje poroko pred štirinajstim letom, pomeni to brez dvoma, da se je začel ta režim resno majati. Toda predsodki, ki so večinoma verske narave, niso padli sami ob sebi, temveč je bila potrebna dolgoletna propaganda kljub vsej strogosti ženitvenega režima, ki smo

ga gori opisali, se je pojavilo tudi v Indiji že davno nekoliko odločnih in smelih žensk, ki so zasnovala in uspešno vodile obsežno propagando za emancipacijo Indije. V tem pogledu so posebno znamenite Anandibai Josha, učena Rambai in posebno še Kornelija Sorabji. Ta poslednja je krščanske vere ter se je šolala v Angliji, kjer je dosegla doktorat iz prava. Ravnotako je študirala v Angliji visoko šolo tudi gđ. Ramabai, medtem ko je začetnica gibanja, ga Josha, napravila svoje študije že v osmesetih letih prejšnjega stoletja na univerzi v Filadelfiji v Ameriki.

S svojo propagando so pridobivale med ženskami in moškimi vedno več pristašev socialne osvoboditve Indije. Dandanes imamo že Indijke advokatinje, uradnice in celo sodnice. V Bombaju pa obstoja žensko združenje, ki šteje 4000 članic in pripravlja za l. 1931. kongres zastopnic ženskega sveta iz vseh azijskih držav.

Jan Hannsen,

eden najbolj znanih telepatov, čegar proces se prične baš te dni.

Dejstvo, da ženska emancipacija v Indiji zelo naglo napreduje, je nedvomen dokaz, da ni daleč čas, ko bo režim kast že popolnoma izpodkovan. Angleška konkurenca pa je uničevalna polagoma v gospodarskem pogledu, a moderna indijska moška in ženska generacija mu bo dala smrtni udarec v njegovem versko-socialnem bistvu.

In le na ruševinah režima kast je mogoč zares pravi in vesoljni indijski nacionalizem.

Düsseldorfski morilec.

Berlin, 30. maja. AA. Listi priobčujejo nadaljne podrobnosti o izpovedih in priznanjih zloglasnega düsseldorfskega ubijalca Kürtena. Zločinec je priznal 44 ubojčinov. Množica je ponovno skušala vdreti v zapore, da bi Kürtena linčala.

Ob stoletnici Janeza Trdine.

K odkritju njegove spominske plošče v Mengšu.

Rojen 29. maja 1830 v Mengšu, umrl 14. julija 1905 v Novem mestu.

Danes bodo odkrili najodličnejšemu Mengšanu spominsko ploščo. Sto let je minulo, kar se je rodil Janez Trdina v Mengšu in kmalu bo minulo četrt stoletja, kar je legel v Novem mestu v grob. Svoje življenje je sam opisal, bolj nazorno in živo opisal, nego bi ga mogli mi:

»Bil sem jako razposajen dečko. Smrdelo mi je vsako delo, tem rajši pa sem pohajkoval, se pretepal, pse dražil, klatil sadje, lovil ptiče, lazil po hosti, po letu se kopal, po zimi drsal in se kepal. Blagi materi sem delal dosti žalosti in skrbi. Imel pa sem to dobro svojstvo, da sem hodil rad v šolo in se prav pridno učil. Priroda mi je podarila odlični spomin. V treh mesecih sem znal ročno čitati in si zapomnil vsako molitev, da sem jo le dvakrat čul. Naša šola je bila od konca bolj nemška nego slovenska. Ali slovenščina je vendar čimdalje bolj izpodirivala nemščino in jo popolnoma pregnala že pred 1848 letom. To zaslugi si je pridobil župnik Janez Kuralt, ki je bil ljako častilakomen, ali razumen mož in dober narodnjak. Za vajo mi je dajala obilo prilike domača hiša. Zvečer in ob nedeljah sem prebiral svojim ljudem Kristusovo trpljenje, Genovefo, zgodbe bratov Svetinov, življenje Indijanov v polnočni Ameriki... Tako sem se seznanil za rana i z našim književnim jezikom... Doma sem imel še eno duševno zabavo, ki mi je bila še ljubša nego čitanje. Poslušal sem strastno rad narodne pripovedke in bajke, ki so jih pripovedovale dekletke, posebno pa moja bivša pestunja Neža. Takrat je ta vrsta narodne poezije še krepko živela, nihče se ji ni smejal ali rogal, kakor se godi to dandanes.«

To so bili prvi vtisi iz doma in šole, ki so izoblikovali mlado dušo. Še silnejši vtis pa je naredilo brez dvoma tedanje socijalno življenje na kmetih. Iz njih nam bo lažje umeti neupogljivo grčavost poznejšega Trdine: »Vaščani so se delili na dva sovražna si tabora. V enem so bili grajščaki, njih družina in podrepaniki njihovi, v drugem pa velika večina kmetov, grajskih podložnikov, ki so morali delati tlako, dajati desetino in še druge davščine, nekotiko tudi v denarjih. Ni mogoče popisati strašnega sovraštva, katero so kazali Mengšani v vsaki priliki proti gospodi. S to besedo so razumevali takrat ljudje grajščake in cesarske uradnike, njih verne zaveznike. Gospodo so preklinjali naši kmetje pri pijači, pri jedi, pri delu in brez dela, že zgodaj zjutraj in ko so se spat spravljali, preklinjali so jo celo, ko so prišli od izpovedi in obhajila. Ni čudo, da sem se navzel tega sovraštva tudi jaz. S sedmim letom sem bil že cel demokrat. Ker so grajščaki in uradniki govorili med sabo in pisali vse po nemški, jel sem kmalu smatrati nemščino za glavno znamenje naših sovražnikov. Črtil sem torej že v jako mladih letih vse Nemce, ves nemški narod... To nasprotje nemškega in slovenskega jezika je razvilo v meni gorečo kranjsko domoljubje, katerega so predelale ljubljanske (Bleiweisove) »Novice« kmalu v slovensko rodoljubje... V drugi šoli sem že

zvedel, da se imenuje naš narod pravilno slovenski, ne pa kranjski, in jel sem se čutiti s ponosom za Slovenca...«

Če ravno ni bil Trdina priča francoske vlade na Slovenskem, je vendar tudi ta doba še močno vplivala na dečka. V Trdinovi mladosti so se Mengšani še z veseljem spominjali Francozov, ki so odpravili tlako in desetino in skrbeli za red, pravico in varnost.

Gimnazijska leta in prva ljubezen.

Leta 1840 je pregovorila teta Češnovka Trdinovega očeta, naj pošlje fanta v ljubljanske šole, da bo študiral za duhovnika: »Naša žlahta je tako velika,« je rekla Češnovka, »pa ni v njej nobenega mašnika.« V Ljubljani je imel Trdina znamenite učitelje, Ivanetiča, ki je bil tudi Stritarjev učitelj, profesorja Melcerja, ki je nekaj časa urejeval »Ljubljanski Časnik«, Martinaka, ki je bil nekoč Čopov prijatelj, predvsem pa Kersnika, ki je znal dijake najbolj navduševati za slovenstvo in ki je bil vseh dijakov ljubljeneč.

Od konca je res kazalo, da bo Trdina »gospod«: »Napočila je zame čudna doba pietizma. Zahajal sem pridno v frančiškanske cerkve, v kateri sem prebil čisto od četrte do sedme ure zjutraj. Popoldne pa sem hodil v isto cerkev molit križev pot... Pri bratovščini smo molili vsak večer rožni venec... Jaz sem pa še posebej odmolil doma vsak dan od konca po 10, kasneje po 50 in proti koncu te dobe 89 očenašev... Poljubljaj sem vse svete podobe... pa tudi cerkvena tla, naj so bila suha ali blatna.« Sam si je nakladal poste, si prikrajšal tudi spanje, molil ponoči, ko so drugi spali, cele ure, tako da je kmalu zaslovel kot najsvetejši dijak Ljubljane. To je trajalo do pete šole, ko so ga začeli mučiti dvomi in mu popolnoma uničili mir duše in vesti. Iz teh dvomov in muk ga je rešila idealna ljubezen. Radoslava, tako jo imenuje sam v svojih spisih, je postala njegova izvoljenka in vse je kazalo, da mu bo postala tudi življenska družica, naj je njena mati sama želela njeno zvezo s Trdinom. Sama pa se je odločila, da se ne mozi, a ostala je njena čista in idealna slika vse žive dni v Trdinovem srcu. Videla sta se šele čez dolgo let, oba — starca, on 74-leten, ona 67letna.

»Res čudovita, da, božestvena je blagodatna moč prve ljubezni. Mene je, kakor bi trenil, rešila iz pekla verskih dvojb in mi povrnila mladostno brezskrbnost, veselost in srečo. Razburjeno, obupno in bolno dušo mi je pomirila, potolažila in ozdravila. Moje srce je bilo tako polno Radoslave, da ni imelo nobenega prostora več za metafizične probleme, ki so se umeknili zame povse v ozadje. Ljubezen me je okrepcala, da sem zmagoval zlahkoma vse spolne izkušnje in se varoval zdušno vsake nespodobnosti in spolne razuzdanosti. Izpodbudala pa me je tudi na marljivost, redovitost in vsako krepost, ki daje človeku dober glas med ljudmi. Verska vprašanja sem jel presojati povse hladno in objektivno. Dejal sem sam v sebi: »Verske skrivnosti so tako težka uganka, da jih ne more nihče dovoljno pogoditi, pa bo najbolj pametno, da se ne bom z njimi več ukvarjal. Izpolnjeval bom svoje dolžnosti, živel pošteno in si ohranil čisto vest, pa mi se ne bo treba bati nikogar in še najmanj pravičnega in predobrega božjega očeta...«

Ob marčnem prevratu 1848 leta je bil Trdina še na gimnaziji, ker je bil šele šestoselec, še ni mogel pristopiti »akademski legiji« in je bil uvrščen k narodni straži. A tudi tu se je nemščina še bahato šopirila. Le medlo in prav počasi so pričeli ljubljanci spoznavati, da je vsa ta nemščina le tuja navlaka in tudi ljubljansko slovensko društvo ni nastopilo z ono odločnostjo in energijo, ki jo je zahteval čas. To je mlade dijake silno bolelo. Zato se je zbrala sedmorica na Trdinovem stanovanju, kjer so se dogovarjali, kako bi se dala osnovati narodna propagandna: »Po dolgem pomenku smo vzdignili prste in prisegli, da mora vsak nas pridobiti vsaj sedem novih rodoljubov, ki bi potem propagando po istem potu in načinu nadaljevali. Za tri vem, da smo to prisrčno pošteno izpolnili. Eden je bil

Janez Božič, ki je... kot urednik celovskega (Einspillerjevega) »Slovenca« vestno in uspešno budil koroške Slovence iz mrtvila... Drugi ud naše zarotne družbe, Mesar, slavni ustanovnik gorenjskih mlekar, je širil med župijani tudi narodno zavest. Tretji pa sem bil, to smem reči brez bahanja, jaz sam.«

Na univerzi in v službi.

Leta 1850 je zapustil Trdina ljubljansko gimnazijo in odšel na dunajsko univerzo, kjer je študiral zgodovino in zemljepisje. Nekaj časa je služil v pisarni doktorja Dolenca, pozneje pa si je pomagal z instrukcijami, z delom za Miklošiča in Janežiča. V Gerlovičevi kavarni pa se je shajal z drugimi slovanskimi dijaki, čital politične liste, politiziral in se seznanil tudi z raznimi veljavnimi predstavniki avstrijskih Slovanov. Leta 1853 je prebil izpite, odklonil ponujeno suplenturo v Trstu, ker je bil tam samo nemški zavod, in je odšel kot suplent na hrvaško gimnazijo v Varaždin. 1855 leta je postal pravi gimnazijski učitelj in bil istočasno premeščen na Reko.

Tudi svojo službeno dobo je Trdina sam opisal in podal živo in obširno sliko tedanjih kulturnih in političnih razmer (»Bahovi huzarji«). Naj povemo le na kratko, da sta hotela ravnatelj Ant. Mažuranič in nadzornik Jurković Trdino spraviti ob službo in ga tudi kot državljanca uničiti. Tožila sta ga, da kvarti mladino in da jo revolucionira proti cerkvi in državi. Sodišče je sicer tožbo zavrglo radi »nedostatka činac«, a Trdina sam se je naveličal državne službe in vseh madžaronskih in germanofilskih predstojnikov ter je stopil leta 1867 v pokoj.

Njegov reški gospodar Florijan Virk si je kupil takrat v Bršlinu pri Novem mestu hišo, kjer je odprl krčmo takoj po svojem prihodu. Pri Virku je stanoval Trdina štiri leta in se potem preselil v Novo mesto. Pokojnina je bila seveda beraška in je znašala samo 315 gld. na leto: »S svojo pokojnino sem zadovoljil povse lahko vse svoje nevelike potrebe. Prekrasno tolažbo pa so mi dajali tudi moji idealni pridobitki. Svoboda, ki sem jo zdaj užival, je bila med brati vredna vsak mesec vsaj 5000 gld. in zlati mir, ki sem ga imel, pa še posebej 1000 gld na mesec. In tako so narasli vsi moji prihodki do 72.000 in 315 gld. na leto. Toliko ne prejemeje niti ministri največjih držav!...«

Trdinovo literarno delo.

Literarno je pričel Trdina delovati kot sedmošolec pri »Sloveniji«, kjer je objavil v letih 1849—1850 »Narodne pripovedke iz Bistriške doline«, to je iz Mengša in njegove okolice. Sop takih narodnih pripovedk, je objavil ob tem času tudi v »Ljubljanskem Časniku« (1850). Pri teh prvencih najdemo že Trdinove posebnosti: njegovo modrovanje o raznih človeških problemih. Tudi niso te pripovedke povse »narodne«, nekatere je Trdina predelal, jim marsikaj iz svojega dodal ali si jih morebiti tudi sam izmislil.

V prvo dobo njegovega literarnega delovanja gre tudi »Pripovedka od Glasan-Boga«, ki znači v naši književnosti zanimiv poizkus, stvariti slovensko narodno epopejo, dasi ne nudi več kot nekaj načrt. Satirična je »Pripovedka od zlate hruske«, ki je ostala nedovršena, ker je bil tretji del tako ostra politična satira, da si ga ni upal urednik objaviti.

Par leti pred Fr. Levstikom je pričel Trdina z literarno kritiko: »Pretrsi slovenskih pesnikov« (1850), v katerem graja navado, da se vsa slovstvena dela hvalijo in zahteva kritiko, kot edino pravo pot, »da se povzdiguje, kar je zares dobro, tisto pa, kar je slabo, odloči in zaverže«.

Po mladostni dobi je nastal v Trdinovem pisateljevanju daljši odmor. K novemu literarnemu delu ga je zbudilo bivanje v Bršlinu, Novem mestu, med Gorjanci in Dolenjci:

»Prišel sem na Dolenjsko z namenom, da študiram v tej glavni in najčvrstejši koreniki Slovenstva našo narodnost in značaj in sploh vsa svojstva našega plemena.«

Za to učenje je imel Trdina kot penzionist obilo časa in obilo prilike. Gostilna

Fl. Virka v Bršlinu je bila dobro obiskana, zlasti se je polnila ob nedeljah in ponedeljkah, ko je bil v Novem mestu tržni dan. Tu je Trdina pazljivo vlekel na ušesa pogovore dolenjskih kmetov in se seznanil z njihovimi nazori, nadlogami in željami. Cudil se je dolenjskim starcem, ki so prepevali fantovske pesmi, pripovedovali šale in tudi plesali. V gostilni je lahko poslušal fantovske poskočne pesmi a tudi nabožne romarske napeve.

Drugo torišče Trdinovega proučevanja so bila romarska pota, kjer se najlažje spoznajo dobra in slaba svojstva našega naroda. Zlasti je mikala Trdino Trška gora, kjer je mogel opazovati na cerkvenih shodih dolenjske kmete, meščane in gospodo. Od vseh pokrajin in od vseh gora je pa najbolj vzljubil znamenite Gorjance od kočevskih hribov do Save.

»Gorjanci so se mi priljubili posebno zato, ker niso enolična gora, ampak polni razlik in izprememb tu divji, tamo ljubki, idilski, tod kamenita puščava, ondi prekrasen obširen cvetnik. Zgodovinar in starinoslovec, naravoslovec in etnograf, geolog in geognost imajo tod obilo prilik za svoje študije, morda več nego na katerikoli drugi slovenski gori.«

To hribovje je Trdino tako očaralo, da si ga je izbral za domovino svojim bajkam in povestim, s katerimi je nastopil po dolgem odmoru leta 1881 v »Ljubljanskem Zvonu«: »Verske bajke na Dolenjskem«, »Bajke in povesti o Gorjancih«. Vse te bajke so se rodile v njegovi fantaziji, a v narodnem duhu, poleg narodnih nazorov, spominov in poročil. »Z njimi sem hotel oživiti staronarodno slovstvo, to je narodne pripovedke, ki bodo skoro izginile z lica slovenske zemlje zato, ker se niso razvijale, nego so ostale vedno enake.«

In tako je sestavil Trdina iz legend, bajk in pravljic pestro sliko našega dolenjskega ljudstva. Osebe, ki nastopajo v teh njegovih povestih niso nikaka baje-slova bitja, to so dolenjski kmetje z vsemi vrtilinami in napakami, globokoverni in babjeverni, dobrasrčni in — hudobni. To so ljudje iz mesa in krvi, to so naši kmetje, krčmarji, duhovniki, dacarji, terciarke, oderuhi in kar jih je ljubi Bog vstari — te vsakovrstne svoje otroke. Vse osebe, ki nam jih Trdina opisuje, so resnično živele. Trdina jih je sam videl, je z njimi govoril in jih je opisal. In samo on jih je mogel opisati take, kakoršni so, zato ker je z njimi živel. —

Njegove bajke in povesti so tendenčne: »Trdil sem se, da stare narodne nazore pomnožim in obogatim z idejami napredujočega časa: z rodoljubjem, svobodoljubjem, slovenstvom, slavjanstvom, s hrepenenjem po prosveti in vseh onih zakladih, ki pospešujejo človeško blaginjo.« Obenem se je odločil Trdina udrihati po praznovanju, »ki se je obesilo na pravo vero Kristovo in jo tišči k tlom ter ji preti, da jo ugonobi s svojimi izmišljotinami.

Trdina spada med največje umetnike slovenske proze. Mirno teče njegova govorica, brez stranpotov; to je tista govorica, ki jo je Levstik postavil kot vzor: nepokvarjena govorica kmetov, čisti vrelc slovenščine. Njegov slog je priprost, elementaren, nakjer nobenega umetničenja, nobenega iskanja efektov. In ker je tako priprost in tako bogat, občutiš vso naravno silo jezika in vso plodnost rodovitne zemlje. In spoznal boš, da je govorica naroda podobna orjaškemu drevesu, ki mu lahko oklestiš to ali ono vejo, ki ga pa ne more izrutiti noben vihar, ker so njegove korenine pregloboke.

Naročajte
se na
Jugoslovan - a!

Kongres Mednarodne ženske zveze.

Te dni, od 28. maja do 12. junija se vrši na Dunaju kongres največje svetovne ženske organizacije, Mednarodne ženske zveze. Prve dni so razne komisije obravnavale notranje zadeve organizacije, nato pa so se pričela zborovanja raznih odsekov: za tisk, za mir in arbitražo, za narodno zdravje in zaščito dece, za zakonodajo, enotno moralo, vzgojo, emigracijo, žensko delo, kinematograf, gospodarsko vprašanje i. dr. Istodobno s kongresom zboruje tudi »Svetovna zveza podeželskih ženc« ter priredijo svojo razstavo avstrijske likovne umetnice.

Naša Narodna ženska zveza je odposlala na dunajski kongres 18 svojih delegatov, in sicer: predsednico Leposavo Pečkovičevič, Zlato Kovačevičevič, Bedekovičevič, referentko za emigracijo dr. Beričevič, referentko za tisk Govekarjevo in Mileno Atanackovičevič i. dr. Kakor doznavamo, pri-

sostvuje kongresu tudi večje število Slo-venk, zastopnic raznih naših ženskih društev.

Za časa kongresa bodo Dunajčanke razkazovale svojim gostom razne znamenitosti svoje dežele: Linz, Schönbrunn, Klosterneuburg, Semmering, razna industrijska podjetja, klasično plesno šolo v Hellerau-u itd. Po kongresu vabi delegatke rumunska Narodna ženska zveza v Bukarešto, madjarska Narodna ženska zveza na petdnevni obisk v Budimpešto, češka Narodna ženska zveza pa na petdnevno bivanje v Prago, kjer jim hočejo Cehinje razkazati razne kulturne, socialne, feministične in higijenske institucije. To nad vse zanimivo in poučno ekskurzijo bo zaključila »Garden Party« pri predsedniku Masaryku in zvečer diner, ki ga priredi svojim gostom češka Narodna ženska zveza.

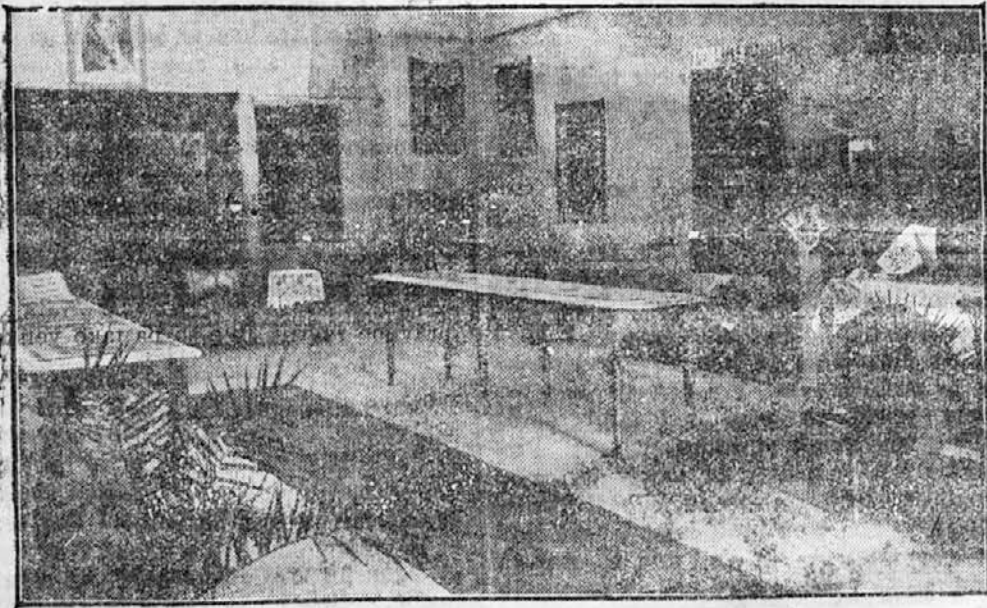
Razstava ženskih ročnih del v Jakopičevem paviljonu.

Z geslom »Zvesto srce in delavna ročica« je priredilo Splošno žensko društvo v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu zelo uspelo razstavo umetno-obrtnih ročnih del, ki so jih izdelovale naše prababice, babice in matere in so se do današnjega dne razvile do izredno visoke stopnje. Namen razstave je, vzgojiti v naših ženah okus do zares lepega in navajati jih na to, da bodo znale v vsakem delu razločevati pristno od nepristnega, skrbno in umetniško izdelano od površnega in zanikarnega. Ni bila lahka naloga, člena ženskega društva in moramo reči, da jo je častno rešilo. Pod spretnim vodstvom gospe M. Lindtnerjeve,

enobarvno na svili, obrobljena s svilnatimi kleklanimi čipkami, ki so v skladu z vezeninom. Vsa ta dela so izvršena po narodnih motivih in dosežajo tako v kompoziciji, ko v izvedbi najvišjo stopnjo dovršenosti.

Dve dolgi mizi vsebujeta prave zaklade starinskih čipk najrazličnejših tehnik: šivane francoske, bruselske, takozvane »božje čipke«, »Duchesse«, bratantske, buranske, dalmatinska reticella, krkonoške itd., vmes pa vidimo drobne bele vezene na najfinjšem indijskem muselinu.

V stranski sobi vzbujajo pozornost sijajne kitajske vezene, ki učinkujejo tudi iz bližine kakor slike, starinske domače čipke

ki se odlikuje s finim okusom in temeljitim znanjem, so odbornice kakor čebelnice zbirale od hiše do hiše ter zbrale skupaj prave zaklade, starinske in novejšje dokumente ženske sposobnosti in spretnosti marljivih ženskih rok.

Obiskovalcu se najprej ustavi oko na bogatih, mehkih preprogah, ki vise ob stenah, večinoma v tolpah, zamolkih barvah orientalskih motivov. Med preprogami vise mali, lični gobleni in druge dekorativne vezene slike v okvirjih. Odlično mesto zavzemajo dela mariborskega Slovenskega splošnega ženskega društva, ki je razstavilo bele vezene ter dva prtička, vezena

kleklane in šivane na tilu, moderni šali, slikani v batik tehniki, itd. Zastopana je tudi kovinska in usnjena plastika s par lepimi stvarmi. Oddelek »Ženskega Svetla« ima s par izjemami sama dela žolskih otrok iz dežele, ki nam pričajo, da je tudi pri mladi generaciji še mnogo smisla za točno in lepo delo.

Razstava je brez dvom azanimiva in poučna za vsako ženo, ne le za one, ki se bavijo z ročnimi deli. Zato naj ne bo žene, ki bi ne izrabila te redke prilike ter si ogledala to nad vse zanimivo razstavo, ki je odprta vsak dan od 9. zjutraj do 7. zvečer in bo trajala do 9. junija.

Prva ženska v ameriškem senatu.

Washington, v maju 1930. V Zedinjenih državah Severne Amerike se pripravljajo izredni dogodki, ki bo predstavljal pravo senzacijo v zgodovini političnega življenja te velike republike. Sedaj ni skoro več nobenega dvoma, da bo pri skorajšnjih nadomestnih volitvah izvoljena v ameriški senat gospa Mac Cormick. To bo prva ženska, ki je kda' sedela v washingtonski gornji zbornici.

Le ena ženska je dosedaj doživela čast, da je sedela med resnimi in odločnimi senatorji zvezdne republike. To je bila Mrs. Felton, ki je zastopala državo Georgijo. Toda njeno senatorstvo je trajalo le par ur in podeljeno ji je bilo po vladnosti in ljubeznosti senatorjev, ki so jo hoteli poslušati za nekaj časa. Potem je zginila iz senata in njen emancipirani nastop, ki se je smatral za tedaj za duhovito politično šalo, ne more vzeti prvenstva novi bodoči senatorki Mrs. Mac Cormick.

S to poslednjo ni več nobene šale. Gospa Mac Cormick je prava poklicna politikinja. Je hči senatorja Marka Hana, ki je bil sam med vodilnimi politikami v Ameriki, in vdova po senatorju Medillu Mac Cormicku. Ze davno velja za eno najuglednejših političnih osebnosti in je znana posebno po svojem

salonu, v katerem so se shajale med vojno in se shajajo tudi sedaj najvidnejše politične veličine Washingtona. Pristaši obeh strank, republikanske in demokratske, se shajajo pod njenim okriljem kot najboljši prijatelji, pozabljajoč vsa politična nasprotja in sovraštva, ki jih sicer ločujejo v neizprosnem vsakdanjem življenju.

Mrs. Mac Cormick ima torej vse polno političnih prijateljev. Po smrti njenega moža ji niso dali ti prijatelji miru, dokler ni pristala na to, da se posveti z vso resnostjo političnemu življenju. In tako je l. 1928. prišla v kongres (državni zbor), a lansko poletje se je odločila, da postavi svojo kandidaturu tudi za senat in to v Chicagu, kjer so se imele vršiti dopolnilne volitve.

Pri prvih volitvah je imela kot nasprotnika aktivnega senatorja S. Deneena. Tudi ta je jemat kandidatinjo za senat le kot politično šalo, toda moral se je premisliti, kajti njegova nasprotnica ga je gladko potolkla.

Pri končnem glasovanju bo morala potolči še bivšega senatorja Jamesa Hamiltona Lewisa, kateri predstavlja resnega nasprotnika. Toda vsa predvidevanja se stri- njajo, da bo tudi on podlegel.

Javno mnenje kaže za to volilno borbo ogromno zanimanje, ki ne zaostaja za onim, ki se je posvečalo največ dogodkom zunanje politike, Kellogovemu paktu ali pomorski konferenci.

Zena za ženo.

Nemška ženska katoliška zveza v Düsseldorfu je priredila z dvema ženskima organizacijama drugih veroizpovedi krasno uspelo razstavo »Žensko delovanje v domu in družini«. Razstava je trajala od 8. aprila do 13. maja in jo je posejilo nad 150.000 oseb. Sodelovala je Renska zveza za gradbo malih stanovanj ter razne vrtnarske šole. Z razstavo se je omenjeni ženski or-

ganizaciji posrečilo dokazati, da je moderna udobnost možna ne le v novih, razkošnih stanovanjih, marveč tudi v tesnih prostorih s starim, prenarjenim pohištvo. Prirediteljice so se ravnale po principu: »Stil je opustitev vsega nepotrebnega.«

Tekom razstave je bilo 140 kuharskih predavanj, kino je predvajal brezplačno 152 raznih filmov. Bilo je 48 delovnih skupin in vršila sta se dva koncerta pod ženskim vodstvom. Čisti dobiček 50.000 mark je bil uporabljen za materinsko počitniško akcijo, katera omogoča tritedensko počitnično oddiha potrebnim materam, ki imajo vsaj štiri otroke izpod 18 let. — Razstava je dosegla vse priznanje oblasti in občinstva do najširših slojev ter jo je tudi tuji tisk ocenil zelo laskavo.

Kako se plačuje žensko delo.

Znan boriteljica za ženske pravice, dr. Alice Salomon, razpravlja v nekem svojem delu, ki ga je izdala že pred 20. leti, o različni plači, ki jo dobivajo za svoje delo ženske in moški. Vprašanje ženskih plač je danes ravno tako aktualno kakor pred dvajsetimi leti in vse kaže, da bo še dolgo tako ostalo. To je dokazala anketa, ki jo je otvorilo neko internacionalno žensko društvo. V nemški industriji se plača žensko delo mnogo slabše nego moško; žena dobiva tu šele 60—72% moške plače. Na Angleškem je ravno tako, samo v tekstilni industriji so plače izenačene. Na Holandskem je ta razlika nekaj manjša; plača žene znaša tam 87% moške plače. Enako je v Kanadi, pa celo na Norveškem, kjer uživa žena toliko pravic, kakor nikjer drugje. Ta razlika se opaža posebno v tekstilni in čevljarški industriji. Zlasti velika razlika med plačo ženskega in moškega dela je v Avstriji, kjer dobiva mož povprečno po 54 šilingov, žena pa samo po 28. Nič bolje ni na Poljskem, niti v Švici, da, niti v Zedinjenih državah Amerike. To dokazuje, da tudi v deželah, kjer so dosegle žene vse politične pravice, borba za žensko enakopravnost ni izgubila svoj smisel.

Jubilej zaslužnega hrvatskega ženskega društva.

»Zagrebačko gospojinsko društvo za uzdržavanje pjestovališča« je slavilo te dni 75-letnico svojega humanitarnega delovanja na ta način, da je položilo temelj trinadstropni stanovanjski hiši, iz katere dohodkov bo vzdrževalo svojo sirotišnico, namenjeno najsiromašnejšim meščanskim otrokom, ki še niso dorasli za šolo. Pri slavnosti je bil navzoč nadškof dr. Ante Bauer ter ban dr. Silović, ki je v svojem govoru izrekel vse priznanje agilnemu ženskemu humanitarnemu društvu in njegovi predsednici, požrtvovalni gospe Jelki Peršić-evi.

Moda.

K popoldanskim in večernim oblekam se zelo nosijo kepi. Naš model je iz črnega tafta z ovratnikom iz hermelina, ki je pa tudi lahko — zajček.

Obleka iz tkanega muselina rožnate barve ima spodnji del rokava in ovratnik iz belega muselina.

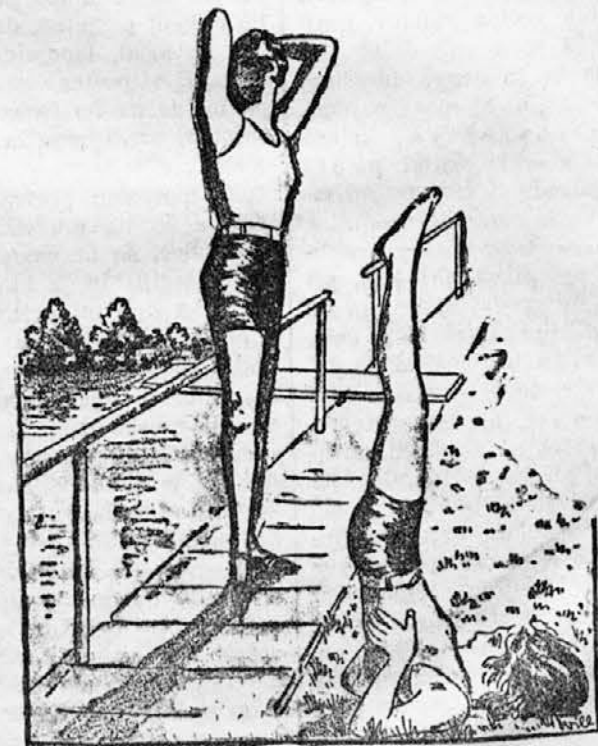
Moderne frizure.

Zenska glava postaja spet — ženska. Kratko pristriženi lasje à la garçonne niso več moderni. Sicer smo še daleč od dolgih kit in so nekateri mnenja, da so dolge kite za vselej odpravljene, vendar se se-

daj lasje strižejo tako, da se dajo skodirati in počesati na razne načine ter s pomočjo glavnikov formirati razne lepe čisto ženske frizure.

Kopalna sezona se pričela.

Radivoj Rehar:

To je tedaj...

Na vsaki cvetki bel metulj,
na vsaki bilki zlat dragulj,
na vsaki veji gnezdo ptic,
povsod smehljaj veselih lic —
to je tedaj,
če pride k nam prelepi mesec maj!
In nič več ni meglenih dni,
in nič več črnih ni skrbi,
le sama čista je radost
v vseh zdravih mladih dušah gost —
to je tedaj,
če pride k nam prelepi mesec maj!
Ko v zlatem vozu angel zlat,
čez sinji svod nebesnih trat,
potuje solnce, naš gospod,
in soj svoj siplje vsepovsod —
to je tedaj,
če pride k nam prelepi mesec maj!

Marij Skalan:

Žabe in mušjak.

»Rega-rega-rega,
stopi dolj z brega
tolsti stric mušjak!
Pleši z nami kolo
urno naokolo,
kvaka-kvaka-kvak!
Ali nismo mične
zale gospodične?
Le zakaj si tak?«

»O prelepa hvala,
mokra bi postala
srajčka mi in frak.
Pa bi moja suha
me nabila muha:
tika-taka-tak!
Plešite le same,
taka reč ni zame,
ni plesalec vsak.«

Za smeh.

Pepček: »Ali veš, striček, kaj si rekel,
ko si mi zadnjič prinesel lesenega konjič-
ka? Da se ne da razbiti.«
Stric: »No, in?«
Pepček: »Pa sem ga le razbil.«
—
Zdravnik: »Jecija ta vaš otrok vedno?«
Mama: »Ne, samo kadar govori.«
—
Mama, ki je dala Tončku dinar, pa se
ni zahvalil: »Kako se reče, Tonček?«
Tonček molči.
Mama: »Sramuj se otrok! Kako reče
manica ateku, kadar ji da denar?«
Tonček: »Kaj, samo toliko?«

Radivoj Rehar:

Začarana hruška.

Živel je nekoč v neki samotni gorski va-
sici kovač Damjan, ki je imel na svojem
vrtu tako hruško, ki je od rane pomladi
do pozne jeseni rodila same prelepe in pre-
zlahodne sadove. Rastla pa je tista hruška
poleg ceste, in vsakdo, kdorkoli je kdaj šel
mimo in se je ozrl v njene veje, si ni mo-
gel kaj, da ne bi odtrgal zreli sad. Tako so
vaški paglavci, popotniki in potepuhi po-
brali in pojedli vse in kovaču Damjanu ni
ostalo nikoli nič.

Pa se je kovač Damjan nekega dne hudo
razjezil, vzela ostro nabrušeno sekuro, stopil

k hruški in zamahnil, da bi jo posekal. Ti-
sti trenutek pa, ko bi se bila morala nje-
gova sekira zariti v mehko deblo, mu je ne-
znana sila zadržala roko in glas, ki je pri-
hajal od neznanokje, mu je dejal:

»Stoj, kovač Damjan!«

Kovač se pa ni prestrašil, kajti bil je
hraber in močan, le še bolj se je razkoračil
in ježno zakričal:

»Kdo si, ki mi braniš posekati moje dre-
vo? Si mar ti lastnik in gospodar te hruš-
ke?«

Glas, ki je prihajal od neznanokje, je pa
še bolj votlo zadonel:

»Škrat Vojevnik sem in nič ti nočem
kratiti pravic, le to bi ti predložil: pusti
svojo hruško, naj še dalje raste, cvete in
rodi, jaz pa ji bom dal tako moč, da bo
vsakogar, kdor bo segel po njenem sadu,
zagrabila s svojimi vejami in ga ne bo iz-
pustila prej, dokler ne bo prišel mimo od-
rasel človek, ki še nikoli in nikdar ni bil
ničesar ukradel.«

»Ho-ho-ho!« se je zasmel kovač Dam-
jan. »Če je pa taka, naj bo! Počakal bom.«
Vzel je sekuro, položil si jo na ramo, od-
šel k svoji kovačiji in radovedno čakal, kaj
bo.

Pa ni čakal dolgo. Kmalu se je priklatil
po cesti razčapan potepuh in ko je zagle-
dal kovačevo drevo in na njem okusne hruš-
ke, si ni mogel kaj, da si jih ne bi nabral.
Previdno je splezal po debelu do vej, a ko
se je z roko dotaknil prvega sadu — joj in
prejoj! Veje so ga zagrabile in ga niso iz-
pustiale več.

»Ljudje božji, pomagajte, pomagajte!
se je drl prestrašeni potepuh in otepal z
rokami in nogami, da bi se rešil, pa vse je
bilo zaman.

Kovaču je ta prizor zelo ugajal. Smejal se
je, da nikdar tako in da je vsa vas pritekla
pogledat, kaj se je zgodilo. In bilo je mno-
go zabave in mnogo smeha.

Zabavi in škodoželjni radosti je pa kma-
lu sledila nezadovoljnost in jeza, kajti
ujeti potepuh je vse noči tako kričal in ta-
ko milo tožil, da nihče ni mogel spati. Ta-
ko je srenja naposled soglasno sklenila, da
mora potepuh s hruške in h kovaču Damja-
nu je prišel sam župan in mu je ukazal:

»Snemi potepuha s hruške!«

»Bi,« je odgovoril kovač Damjan, »pa ne
morem. Samo tisti ga lahko, ki še nikoli in
nikdar ni ničesar ukradel.«

»Če je taka, ga rešim sam!« je oholo
in prevzetno dejal župan. »Daj mi lestvo!«

»Nikarte, ne storite tega!« je zaprosil ko-
vač Damjan, »ujelo bo še vas.«

»Mar misliš, da sem tudi jaz tat?« se je
razjezil župan. »Daj lestvo!«

In kovač je dal županu lestvo, ko pa je
kričala:

ta prišel do potepuha in ga hotel rešiti, so
veje pograbile tudi njega in ga niso izpu-
stile več. In zopet se je vsa vas smejala in

»Župan je tat, župan je tat...«

Sredi noči pa, ko so ždeli v svojih hišah
in niso mogli spati, kajti tožila sta tedaj
oba, potepuh in župan, se je maskirav od-
pravila k hruški mati županja, da bi svoje-
ga moža rešila muk in sramote. Zjutraj so
pa našli na hruški — tudi njo. Čez nekoli-
ko dni je imel kovač Damjan na svoji hruš-
ki sploh vso vas, le nebogljeni otročički v
pleninah so še ostali doma in njihovo ža-
lostno vekanje se je mešalo s še bolj obup-
nim stokom na hruški ujetih, da je bilo ta-
ko grozno in strašno, da so se še samemu
kovaču Damjanu jezili lasje.

Ko ni mogel zdržati več, se je napotil k
samemu kralju tiste dežele, razložil mu je,
kako in kaj in ga poprosil pomoči za svoje
sovaščane. In ko je kralj slišal, kaj se je
zgodilo, je brž poklical vse svoje ministre
in jih je vprašal:

»Ste pošteni?«

»Smole!« so odgovorili vsi hkratu.

»Niste še nikoli ničesar ukradli?«

»Nismo!«

»Tedaj pojdite s kovačem Damjanom in
rešite njegove sovaščane!«

»Ti bodo pravi,« si je mislil kovač Dam-
jan, ko jih je vodil v svojo vas. Začarani
hruški. »Taki visoki gospodje gotovo ne
kradejo, saj jim tudi treba ni; vsega imajo
dovolj.«

Ko pa so se ministri približali hruški in
so hoteli rešiti ujete — o joj! Tudi oni so
občutili med vejami. In tedaj ni bil v skr-
beh samo kovač Damjan, tudi kralj tiste
dežele je bil ves potr in brez sveta. Skri-
čal je vse svoje sluge in jim dejal:

»Pojdite po kraljestvu in poiščite mi od-
raslega človeka, ki še nikdar in nikoli ni
ničesar ukradel.«

In kakor jim je bilo naročeno, tako so
sluga storili, a vse njihovo delo je bilo za-
man, kajti vsak je bil kdaj kaj tujega vzel,
bodisi sladkor materi, kos kruha tovarišu,
leskovo palico sosedu ali še kaj več, in va-
ščanom in ministrom in vsej kraljevini ni
bilo pomoči.

Zgodilo pa se je, da je prišel od Bog vedi
kod razčapan tepček brez prave pameti,
videl nesrečo tiste vasi in države in se ši-
roko in neumno zasmel, zato so ga prijeli
in peljali pred kralja, da bi ga sodil.

»Kdo si?« ga je vprašal kralj.

»Tinko Potepinko,« je odgovoril tepček.

»In zakaj se smeješ naši nesreči?«

»Zato, ker nisem tat.«

»Ti nisi — tat?« se je začudil kralj.

»Nisem, ker mi treba ni in ker ne vem,
čemu bi kradel? Vse, kar potrebujem za
vase in nase, mi dajo dobri ljudje, več pa
mi treba ni.«

In kralj je objel Tinko Potepinko, peljal
ga kar sam v tisto vas in k tisti hruški in
glej: ko se je je tepček dotaknil, je brž iz-
pustila svoje ujetnike in se posušila. Kralj
pa je postavil Tinko Potepinko za čuvarja
svojih blagajin in dragocenosti in nikoli in
nikdar mu nič ni več zmanjkalo.

Danilo Gorinšek:

Materi.

Njeno lice — lice mučenice
in lasje, od tuge vsi srebrni...
Bože moj, vsaj majhen del ji vrni,
kar mi dala je bogastva,
kar mi dala veličastva!
Majhen del, moj Bog, mi vrni,
da lasje ji bodo manj srebrni,
manj srebrni in bolj črni,
da več njeno blede lice
ne bo lice mučenice.
Daj z nebeskim sijem jo obdati,
da jo svet vesoljni vidi: — moja mati!

Dve sestri.

Legenda.

Živeli sta nekoč sestri, katerih ena je
bila bogata in ni imela otrok, druga pa, ki
je bila vdova in uboga kakor cerkvena miš,
jih je imela petero. In ko ji je naposled

zmanjkalo vsega, je stopila k bogati sestri
in ji je dejala: »Moji otroci in jaz smo lač-
ni, daj nam kruha, da se nasitimo in od
lakote ne pomremo!«

Bogata sestra pa je odgovorila: »Saj je
še zase nimam!« — in jo je napodila.

Ko je pa prišel njen mož domov in si je
hotel odrezati kos kruha, se je iz zarezane-
nega hleba podedila rdeča kri. Hudo se je
prestrašil, ostro prijel svojo ženo in mora-
la mu je povedati, kaj se je zgodilo.

In brž se je mož napotil k svoji svakinji,
da bi ji pomagal, ko pa je vstopil, jo je na-
šel pri molitvi. Oba mlajša otroka je držala
na rokah, vsi trije starejši pa so ležali na
tleh — bili so že mrtvi.

Globoko ganjen ji je mož ponudil jedil,
a vdova je odgovorila: »Zemskih jedil ne
potrebujemo več. Tri je Bog že nasitil, tudi
našo prošnjo bo uslišal.«

In komaj je to izgovorila, sta tudi mlajša
dva izdihnila — njej sami pa je počilo srce.

**Pravljice o zmajih in
resnični zmaji.**

Kdo še ni slišal ali čital pravljice o zma-
jih? Menda ga ni med nami nikogar, saj so
take pravljice povsod razširjene in jih ima-
mo tudi mi Slovenci mnogo. Pa mar misli-
te, da so te pravljice izmišljene, da takih
strašnih živali nikoli ni bilo? Bile so, in
sicer v tistih davnih, pradavnih časih, ko je
tudi pri nas v Evropi bilo tako vroče in še
oolj kakor je sedaj v Afriki. Takrat so po
velikih vročih močvirjih živele živali, ki jim
pravimo zavriji. Bile so pa tako velike, da
so današnji sloni napram njim pravi pri-
tiklavci. Nekatere so bile po 10, 15 in celo
še več metrov dolge in do 7 m visoke. Po-
krbite so bile nekatere z luskinami, druge pa

z gladko kožo brez dlake. Glave so imele
običajno nasajene na dolge vratove, še dalj-
ši pa so jim bili repi.

Bili so to zares pravi zmaji, čeprav ne
vemo, da li so takrat že živeli na zemlji
ljudje ali še ne. Učenjaki trdijo, da so iz-
umrle, preden se je pojavil človek, po prav-
ljicah, ki so stare tisočletja in ki jih naha-
jamo pri vseh narodih, tudi pri afriških
črnih in ameriških Indijancih, bi se pa
moglo sklepati, da so jih naši prapraded-
zares videli in nam tako po pripovedovanju
od rodu do rodu ohranili spomin nanje. Go-
tovo pa je, da ti zmaji, zavriji, niso izgle-
dali tako, kakor jih popisujejo pravljice ali
kakor jih je upodobil kipar na ljubljanskem
Zmajevem mostu. Natanko vsega o njihovi
zunanosti ne vemo, kajti ohranile so se do
naših časov le njihove velikanske kosti, ka-
tere so na mnogih mestih izkopali in poten
sestavili, da jih moremo občudovati v veli-
kih prirodopisnih muzejih.

Čeprav so te živali že davno izumrle, so
se pa vendar ohranili še nekateri njihov
zapozneli in oslabljeni potomci. Tako živ
v Avstraliji in na njenem otočju še danda-
nes neka do 1 in pol metra dolga, kuščaric
podobna žival, o kateri trdijo, da je v rodu
z nekdanjimi zavriji. Drugo tako potomko
ki naraste celo do treh metrov dolžine, so
pa nedavno odkrili na nekem neobljudi-
nem otoku sredi Južnega morja. V zadnjem
času so se pa naposled znova pojavile go-
rice, da živijo v nepreiskanih ogromnih
močvirjih Konga v sredini Afrike in mor-
da tudi v osrčju Brazilije v Južni Ameriki
še pravi pravcati zmaji. Nekateri razisko-
valci so se vsled teh govoric podali na ne-
varno pot v one dežele, vendar se jim pri-
doslej še ni posrečilo ugotoviti, ali je na
stvari kaj resnice ali ne. Po vsem tem je
tedaj gotovo, da pravljice o zmajih niso do
cela izmišljene, temveč imajo stvarno pod-
lago v davno izumrlih zavrijih.

Službene objave.

Nc I 289/30-14.

1156

Razglas

Powerjeništvu za ekspropriacijo železnice Murska Sobota - Ljutomer - Ormož je vložilo po § 19 zakona z dne 19. maja 1874 drž. zak. št. 70, prošnjo za poizvedbe zaradi ugotovitve železniških zemljišč, ležečih v dolnje-lendavskem sodnem okraju. To prošnjo s prilogami vred lahko vsakdo pregleda v pisarni podpisanega okrajnega sodišča.

V tem sodnem okraju teče železnica skozi katastrske občine Izakovci, Bratonci in Lipovci.

Kdor domneva, da je zbog zaprosenega prenosa železniških zemljišč v svojih pravicah prikrajšan, se pozivlje, naj prijavi svoje zahteve pri podpisanim sodišču najdalj

do 2. julija 1930.

Stvarne pravice, ki se z dnem, ko se nabije ta razglas pri okrajnem sodišču, to je 4. maja 1930, ali pa po tem dnevu pridobije proti prejšnjim lastnikom zemljišč, in ki naj se prevzamejo v železniško vlogo, se ob vpisu v železniško knjigo ne upoštevajo.

Te stvarne pravice ostanejo v veljavi samo, če in v kolikor se vpis zadevnih zemljišč v železniško knjigo ne izvrši.

Prijave (izjave) se lahko vložijo pisмено ali pa se dajo ustno na zapisnik.

Določeni rok se ne more podaljšati. Postavitve v prejšnje stanje zaradi zamude ni.

Okraino sodišče v Dol. Lendavi, odd. I., dne 3. maja 1930.

Objava.

Izgubil sem maturitetno izpričevalo škof. gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano iz leta 1924. na ime: Bolé Viljem iz Brezij na Gorenjskem.

Proglasam ga za neveljavno. Ljubljana, dne 26. maja 1930.

Bolé Viljem s. r.

Stev. 1357.

Dražbeni oklic.

Dne 29. julija 1930. ob enajstih bo pri podpisanim sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Pribiše, vl. št. 18 in 85.

Cenilna vrednost: 33.040—Din; vrednost pritiskine: 20—Din; najmanjši ponudek: 24.460—Din.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okraino sodišče v Metliki, dne 27. maja 1930.

Objava.

Izgubil sem svojo delavsko knjižico, katero mi je izdalo županstvo v Šmarjeti, srez Krško, dne 31. julija 1921. pod št. 43. Proglasam jo za neveljavno.

Gregorčič Alojzij, delavec v Gorenji vasi.

Stev. 5.

12872-1

Sedež: Bled. Dan vpisa: Nabavljalna zadruga državnih uslužbenecv, r. v. z. o. z. na Bledu, se je po sklepu občnega zbora dne 2. februarja 1930. prostovoljno razdružila.

Eventualni upniki se pozivljejo, da javijo svoje terjatve likvidatorjem.

Likvidatorji.

E 96/30 - 6.

1359

Razpis.

Podpisani magistrat razpisuje oddajo gradbenih del za zgradbo novega betonskega mosta čez potok Suho v Guštanju. Ponudbe, opremljene s kolekom 100—Din, se morajo predložiti s potrdilom o plačanih davkih do najdalje 1. julija 1930. bodisi osebno ali po pošti pri magistratu v Guštanju v zapečatenem ovitku z označbo »Zgradba mostu«.

Bilanca Lesne eksportne in industrijske d. d. v Mariboru

Aktiva.		Pasiva.	
	Din		Din
Dec. 31. Ustanovni stroški	86.400—	Dec. 31. Delniška glavnica	2.000.000—
„ „ Računi v tujih veljavah	868.400—		
„ „ Dolžniki	1.453.239—		
„ „ Zaloge	1—		
„ „ Inventar	1—		
„ „ Saldo pasiv	91.961—		
	2.000.000—		2.000.000—

Po sklepu občnega zbora z dne 20. maja 1929. se saldo pasiv prenese na novi račun.

Ker družba ni poslovala in ker tudi ni dobička, se tudi za kupon tega leta ne določa nikakva dividenda.

Maribor, dne 24. maja 1930.

Upravni svet.

Kar tako.

Ljudje so nesrečni, če v svojem življenju ne dosežejo tega, kar si žele. Eni so udarjeni na žensko in si ustvarjajo svoj ideal ženske lepote po svoje in sanjarijo o njem noč in dan, ožehajo se pa z idealom, ki ni nikakr ideal, izvemšči, če ima denar. Posledica je duševni polom. Drugi so udarjeni na denar, tretji na konje, in pse in tako naprej. Jaz sem pa udarjen na čast in na slavo in na imenitnost in ker tega ideala še do danes nisem dosegel, sem nesrečen in duševno bolan. Tako stoji namreč zapisano v učbenih bukvalih in zato bo že res tako.

Upam pa, da ne bom več dolgo nesrečen in bolan, ampak da bom svoj zaželjeni cilj neveljavne slave in neumrjote imenitosti le dosegel. Ta teden sem namreč po dolgih letih zopet na Poljane tja do klavnice obujat spomine na stare lepe grebe, ki sem si jih bil tam nekdanj nalaagal na svoja pleča, in takrat se je zgodilo, da bom brez dvoma postal slaven mož.

Stonel sem ravno ob klavniški ograji in ugibal, kje je nekdanj stalo nam otrokom tolikanj priljubljeno cigansko taborišče, pa nisem nič uganil. Kamor sem pogledal, povsod je bilo samo spodobi za Ljubljano. In takrat so mi prišle na misel globoke besede: Življenje je semelj. Nič se nisem mučil, nič nisem premišljeval, pa sem le našel to veliko resnico — kar tako! Tako globokomnih besed gotovo še ni za-

pisal nihče pred menoj in zato sem prepričan, da mi svetovna slava in imenitnost ne bo ušla. Biti imeniten in slaven doma, to namreč ni nič, ker je čisto vseeno, kaj govore ali kaj mislijo o človeku domači branjevci, svetovna slava je pa že nekaj in to bom jaz na podlagi svojega globokega izreka tudi dosegel. Če je svetovno slaven grški modrec Heraklit zaradi dveh besed (panta rei = vse teče), bom jaz brez dvoma dosegel še večjo slavo, ker sem pogruntal tri besede.

Semanji dan igra v našem kmečkem življenju veliko vlogo in na semanji dan se pokažejo ljudje takšni, kakršni so res. Gospodar, ki pelje na semenj svoje živinče, vstane že zgodaj zjutraj in baše v ubogo žival najboljšo krmo, kar je ima, krmo pa pošteno osoli, da se žival nikdar ne more dovolj napiti. Od obilne vode je žival lepo napeta in gre ložje v denar. (Tako pa ne delajo samo kmetje, ampak tudi drugi ljudje, kadar hočejo človeka prdati kot živinče.) Ko pa je kupčija narejena, gredo na likof. Likofa pa ne praznujeta le kupec in prodajalec, ampak še cela vrsta poklicanih in nepoklicanih mešetarjev, ki oblegajo z vinom in s pečenko obloženo mizo kakor muhe, do poznega večera, ko morajo domov.

Doma pa čakajo otroci. Za nas otroke je bil vsak semanji dan največji praznik, ker je bil vsak tak dan za nas dan daril in sladkih polizkov. Na očeta ali mater sicer nismo računali, ker smo vedeli, da nam ti ne bodo nič prinesli s seboj, računali pa smo na razne stri-

Vsa pojasnila, načrti, kakor tudi dražbeni pogoji so ponudnikom na razpolago pri podpisanim magistratu, in sicer med uradnimi urami ob delavnikih od 8. do 12. ure dopoldne.

Magistrat Guštanj si pridržuje pravico oddaje del neglede na višino ponujene vsote brez obrazložitve izbere dražitelja.

Magistrat Guštanj, dne 26. maja 1930.

Dražbeni oklic.

V forek, dne 17. junija 1930. ob dveh popoldne bo prodajalo podpisano županstvo na javni dražbi približno 300 m³ stoječega smrekovega lesa v občinskem gozdu »Pod Kočno«, parcela št. 569, katastralna občina Zg. Jezersko.

Dražba se bo vršila v hotelu »Kazina« na Zg. Jezerskem.

Pred začetkom dražbe mora položiti vsak dražitelj pri podpisanim županstvu vadij 8000 Din.

Podrobnejši dražbeni pogoji so na vpogled pri županstvu.

Županstvo na Jezerskem, dne 27. maja 1930.

1363

Oklic.

Pollak Lazar, trgovec v Dolnji Lendavi, zastopan po drju. Strasserju Arminu, odvetniku v Dolnji Lendavi, je vložil zoper ležečo zapuščino po pok. Krampaču Matiji, trgovcu v Bednjaju, tožbo radi Din 6245-83 s prip.

Narok za ustno sporno razpravo se določa na dan

2. julija 1930. ob osmih pri podpisanim sodišču v sobi št. 21.

Rečeni ležeči zapuščini se postavlja za skrbnika dr. Pikuš Janko, odvetnik v Dolnji Lendavi.

Okraino sodišče v Dolnji Lendavi, odd. II., dne 25. maja 1930.

C 198/30-1.

2367

Oklic.

Pollak Lazar, trgovec v Dolnji Lendavi, zastopan po drju. Strasserju Arminu, odvetniku v Dolnji Lendavi, je vložil zoper ležečo zapuščino po pok. Krampaču Matiji, trgovcu iz Bednjaja, tožbo radi Din 6230-58 s prip.

Narok za ustno sporno razpravo se določa na dan

2. julija 1930. ob osmih pri podpisanim sodišču v sobi št. 21.

Rečeni ležeči zapuščini se postavlja za skrbnika dr. Pikuš Janko, odvetnik v Dolnji Lendavi.

Okraino sodišče v Dolnji Lendavi, odd. II., dne 25. maja 1930.

St. 207.

1371

Opozorilo.

Podpisani inženjerski komori dohajajo pritožbe, da vrše na njenem področju z-

natni meri javno prakso inženjerji in arhitekti, ki nimajo pooblaščenja, zlasti tudi državni in samoupravni uradniki.

Po odredbi čl. 3. začasne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih z dne 8. oktobra 1924., ki ima moč zakona, smejo izvrševati državni ali samoupravni uradniki posle pooblaščenih inženjerjev in arhitektov samo izjemoma, ako jim to dovolijo pristojna civilna oblastva, in to samo v onih krajih, kjer ni pooblaščenih inženjerjev in arhitektov. Izvzeti so edinole profesorji in asistenti univerz in profesorji srednjih tehničnih šol, ako so si po veljavnih predpisih izposlovali pooblaščenje za izvrševanje javne inženjerske prakse.

Komora opozarja, da zagreši državni ali samoupravni uradnik, ki vrši posle pooblaščenih inženjerjev in arhitektov, v protislovju s spredaj navedenimi zakoni-timi določbami prestopok po točki 5. čl. 10. Začasne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih, ki se kaznuje v denarju od 500—Din do 1500—Din v korist državne blagajne, ali z zaporom od 10 do 30 dni, kakor tudi s plačilom stroškov. V ponovljenem primeru se kaznuje z dvakratno poslednjo kaznijo.

Nadalje opozarja komora na določilo točke 6. citiranega člena, ki postavlja pod zakonsko odgovornost državne in samoupravne organe, ki prevzamejo v postopanje izdelke nepooblaščenih inženjerjev in arhitektov.

V prvih povojnih letih, ko še ni bilo dovolj pooblaščenih inženjerjev in arhitektov, se je moglo izvrševanje civilne inženjerske prakse po državnih in samoupravnih uradnikih do izvestne meje še tolerirati. Danes je pa strankam na razpolago zadostno število pooblaščenih inženjerjev in arhitektov ter se ne more z ničemer opravičiti izvrševanje pooblaščenim inženjerjem in arhitektom pridržanih poslov po nepooblaščenih osebah. Sicer pa tudi ni v interesu državne, odnosno samoupravne službe, da se inženjerji-uradniki za svoj račun udeležujejo, ker se tako na eni strani odtegujejo svojemu službenemu delokrogu, na drugi strani je pa njihovo privatno poslovanje nezdružljivo z njihovimi službenimi dolžnostmi, ker prihajajo v večini primerov v položaj, da morajo vzeti v uradni postopek dela, ki so jih sami izvršili.

Podpisana komora nikakor ne bo dopustila, da bi sedanje protizakonito stanje še nadalje trajalo ter bo v bodoče v vsakem primeru neupravičenega opravljanja poslov oblaščenih inženjerjev in arhitektov po državnih uradnikih ukrenila potrebno, da se uvede proti krivcem kazensko postopanje.

Na to se v smislu sklepa seje upravnega odbora Ljubljanske inženjerske komore z dne 20. maja 1930. vsi prizadeti izrečno opozarjajo.

V Ljubljani, dne 22. maja 1930.

Ljubljanska inženjerska komora. Tajnik: Predsednik: Ing. Škof Rudolf s. r. Ing. Šuklje Milan s. r.

prav radi poslušajo in so potem še dvakrat in trikrat radodarnější kot bi bili brez zabavljanja.

Strašno pa je življenje brez semanjih dni in brez sejmanskega dirindaja in brez stricev. Takšno življenje je sila pusto in dolgočasno. Tukaj nič, tam nič, jesti nič, denarja nič — kaj naj človek počne? To so tisti nesrečni trenutki, ko začne neki notranji glas šepetati človeku na ušesa: »Fant, vse nič ne pomaga — delati bo treba! Pa kar sam moraš prijeti, če hočeš živeti!« Takšne besede so strašne, to vem iz lastne izkušnje. Zakaj naj delam ravno jaz, zakaj ne bi delal stric še zame, ke je dela že vajen? Človek se obotavlja in obotavlja, obrača se sem, obrača se tja in se ozira na levo in desno v pričakovanju, da se bo vendarle še kje pokazal kakšen stric — strica pa od nikoder! To so trenutki, ki so najhujši. Delati in postati s svojim delom svoj gospod, nak, tega pa že ne! Je že prijetnejše čakati na semanje dni in na nove strice, ki bodo zopet kaj dali...

Zato ponavljam še enkrat, da je življenje semenj, ki nam prinaša strice pred hišo. To je velika naša resnica, ki bo nekatero neprijetno zadela, meni bo pa čisto gotovo prinesla nesmrtno slavo, ker sem jo prvi povedal. Po nemško je to resnico povedal sicer že nekdo drugi. Ker pa ljudje pri nas danes ne znajo več nemško, nimam strahu, da bi me kdo zalotil na laži, ampak kar ostanem pri tem, kar sem rekel, da pri nas brez sejma in strica ne gre.

ce in tete, ki so morali na semenj mimo naše hiše. Mati ali oče so nam postavili na peč samo veliko skledo nezabeljene kaše, v miznico so nam pa položili kos raskavega koruznega kruha, strici in tete so nam pa s sejma vedno prinesli belega kruha in kaj sladkega. Zato smo strice in tete visoko spoštovali in še višje cenili. Očeta in mater smo sicer imeli tudi radi, strice in tete pa še bolj. Ker smo pa radodarne strice in tete videli navadno le na semanje dni, so postale besede: semenj, stric, teta, darilo počasi za nas nerazdružljiva enota. Pa kaj pravim »za nas« — zame so te besede postale ne samo enota, ampak moj življenjski princip in evangelij, ki se ga še danes zvesto držim.

Pravega in resničnega življenja brez sejma si sploh ne morem predstavljati, še manj pa življenje brez strica. Strici so namreč tisti ljudje, ki nam nosijo in dajejo. Stric, ki nikoli nič ne prinese, sploh ni stric. Če študentu zmanjka denarja, ne piše domov očetu ali materi, če je pameten, ampak stricu ali pa teti in stric je vedno »drugi stric«, dokler kaj pošilja. Če se pa upre in noče nič več pošiljati in dajati, ni več stric, ampak je navadna baraba. V takih slučajih je najbolj pametno, če človek na semanji dan na takega strica nič več ne čaka, ki si poišče in izbere drugega strica, ki še nosi in daje. Z blagohotno pomočjo skrbno izbranih stricev se pa da prav lepo in udobno živeti, najboljše pa zadene tisti, ki zna pred novimi strici čez prejšnje strice prav krepko zabavljati. Takšno zabavljanje novi strici navadno

Oglejte si razstavo svetovne znamke

HARLEY-DAVIDSON

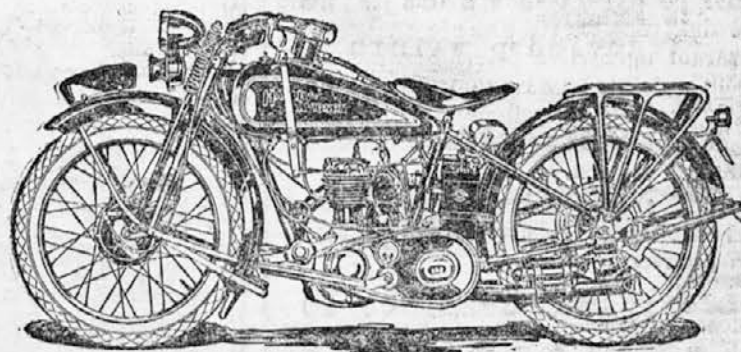
v lastnih prostorih

Generalnega zastopstva za Jugoslavijo

Tehniška komercialna družba z.o.z.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 17

Najugodnejši plačilni pogoji
Popolnoma vsi rezervni deli na zalogi
Zaloga GOODYEAR pneumatik

motociklov vseh tip z medsebojno izmenjajotimi se kolesi

Moške obleke

prodaja za čas velesoja
po izredno nizkih cenah

Josip Ivančič Konfekcijska industrija
Ljubljana
Dunajska cesta št. 7

Ne zamudite ugodne prilike.

A. ROJINA & COMP.

STAVBENO IN UMETNO MIZARSTVO

LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 16

Telefon interurb. 24-30 in 22-32

Račun pošt. hranilnice št. 11.683

IZDELUJE:

okna, vrata, portale, obstenje, stropne in stopnice

SPECIJALITETA:

patentirana smučna okna sistema „Nikolaus“
ter vrteča se vrata za hotele, kavarne, penzije,
bolnice, sanatorije, pisarniška poslopja, vile itd.

Vezane plošče Lourie.

Na drobno | Na debelo |
Knjigarna, umetnine, muzikalije

GRICAR & LESKOVŠEK

CELJE, Kralja Petra cesta 7 in 9

Telefon 39. Račun poštne hraniln. 10.716.

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami. — Gramofoni in plošče.

KARTOTEČNI PRIBORI
KARTOTEČNE TISKOVINE
KARTOTEKA 70%
LJUBLJANA SELENBURGOVA
KARTOTEČNI KNJIGOVODSTVO

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah
ali risbah
izvrsne
najsolidnejše
KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Inserirajte v
Jugoslovan - u!

Najceneje

se oblečete, ako kupite najceneje moške in deške obleke domačega izdelka pri

Josip Olup
Ljubljana, Stari trg 2
(na vogalu)

Moje gesto je dobro blago, nizke cene

V zalogi ima veliko izbiro kamgarna, sukna, hlačvine, klobukov, čepic, perila. Obleke se izvršujejo po naročilu v najnovejši fazoni in po najnižjih cenah

Galanterijski izdelki vseh vrst iz bakra, medi, aluminija, cinka in drugih pločevin izdeluje in prevzame v izdelovanje

Jos. Otorepec, d. z.
o. z.

v Ljubljani
Za gradom 9

Točna postrežba
Solidno delo!

Krojači, šivilje, nešivilje!

KROJNO UČILIŠČE

LJUBLJANA, STARI TRG STEV. 19

prideli za čas velesoja v Ljubljani specialni prikrejevalni tečaj moškega krojenja, uniform (važno za vojne obveznike), damskega krojenja, modeliranja, krojenja perila, otroških oblek. Ker je polovična vožnja, poslušite se ugodne prilike, da si ogledate velesojem in običnem udeležite tečaja. Honorar znatno znižan. Brezplačna razstava krojev.

Zdravniška posvetovalnica.

Naša posvetovalnica ima predvsem namen čitateljstvo, ki se z vprašanji, tiščini se medicinske stroke, obrača na naše uredništvo, naglo in kratko informirati o pojasnila potrebni zadevi in mu po možnosti ustreči s primernimi, eventualno zaželenimi nasveti. Uredništvo more, naravno, presojati položaj izključno le po navedbah, podanih mu v pismu, kar sicer nikoli ne more nadomestiti pravega zdravniškega izpraševanja in točne zdravniške preiskave, na katere temelju je edino možna pravilna diagnoza in od nje zavisna terapija. Uredništvo se torej ne more v najboljšem primeru više pospeti kot do te ali one kombinatorične domneve in do odgovarjajočih nasvetov. Iz tega jasno sledi, da se noben resen človek v težjih bolezenskih primerih ne bo obračal za nasvet na posvetovalnico, ki lahko samo v navidezno neznatnih, malopomembnih obolenjih kaj nasvetuje, kar morebiti pomaga, a nikdar ničesar pokvariti ne more. Načeloma stojimo na stališču, da sme zdraviti bolnika samo zdravnik, ki edini more na podlagi svojih ugotovitev spoznati bolezen in voditi lečenje, za kar tudi polnovredno odgovarja.

Zato moramo tudi od vsega početka naglasiti, da za katerikoli nasvet ne moremo prevzeti nobene, ne moralne, ne realne odgovornosti.

Bolje kakor bi vršili svojo nalogo v konkretnem primeru, rešujemo s pojasnili o tej ali oni bolezni v splošnem, kjer lahko vprašalca opozorimo na to in ono, ter mu s tem samo koristimo. Zato bomo v svojih odgovorih tam, kjer mislimo, da prihajajo naši nasveti tudi širšemu krogu v dobro, razpravljali nekoliko širše o stvari, kot bi to morda zahtevalo navidezno neznatno vprašanje. Posebno splošne važne zadeve v obrambi pred boleznijo, v higijeni, v terapiji, ki nam je nudijo sonce, zrak, voda itd., bomo obravnavali preko meje ozkega odgovora. Važno se nam zdi tudi razpravljati pri primernih prilikah o zdravljenju kot takem, o

katerem ima lajik prečestokrat povsem napačne pojme, o medsebojnih odnosih med zdravnikom in bolnikom in kar je še takih stvari, ki jih prinašata dan in življenje sproti.

Posebno pažljivo posvetimo tudi prešerno se razpaslemu mazaštvu, ki ga vrše razni človekoljubi ali osebno ali s pomočjo izvestnega časopisja in ogrožajo zdravje nepremišljenih ljudi, katerim na predzren način krađejo denar za svoje, iz večine malo ali nič vredne čudesne tajne leke.

Kdor se hoče obrniti na nas za kak nasvet v bolezni, naj napiše pismo, v katerem navede svojo starost, stan, poklic, prestane bolezni, naj popiše nastanek in razvoj dosedanjega obolenja itd. Čim izrpnjeje je poročilo, tem več podatkov izvem o bolniku, tem lažje presojamo položaj.

List naslovi na uredništvo ter pripiši poleg naziva še »za zdravniško posvetovalnico«. Samo tako izpolnjene adrese jamčijo za to, da pride pismo direktno in neodprto, torej tajno, našemu strokovnemu uredniku v rok. — Odgovori so brezplačni; ne povzročaj nam torej nobenih nepotrebnih in neprijetnih situacij in ne prilagaj denarja, ker se v privatno korespondenčno načelno ne spuščamo.

S kometičnimi vprašanji se moremo baviti le mimogrede in če to dopušča odmerjeni nam prostor.

Imen zdravnikov, za katere je možni poizvedeti v vsakem adresarju in vsaki lekarni, iz umljivih vzrokov načelno ne priglašamo. — Na anonimne dopise ne odgovarjamo.

»Zdravniška posvetovalnica« izide vsako nedeljo. Sklep redakcije je v petek ob 2. uri popoldne. Na pisma, ki dojdejo pozneje v naše roke, ni možno že iz tiskovno-tehničnih vzrokov odgovoriti v istem tednu. — V primerih, v katerih je takojšen odgovor nemogoč, ga je pričakovati v poznejših številkah.

Uredništvo »Zdravniške posvetovalnice«

Samoprodaja

CONTINENTAL pisalnih strojev
CONTINENTAL računskih strojev

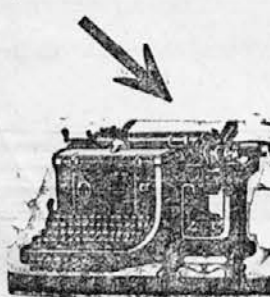
Delavnica

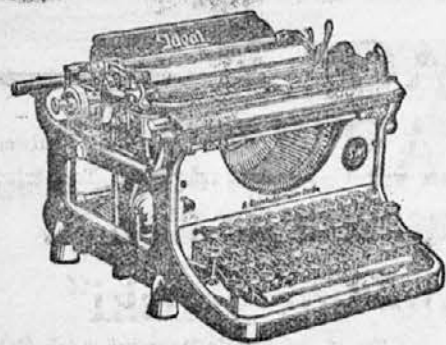
za vse vrste pisarniških strojev:
pisalnih, računskih, kopirnih ter
razmnoževalnih strojev.

Ivan Legat

LJUBLJANA
Prešernova ulica 44
Tel. int. 25-98

MARIBOR
Vetrinjska ulica 30
Tel. int. 24-34

Najstarejša specialna trgovina pisalnih strojev in pisarniških potrebščin

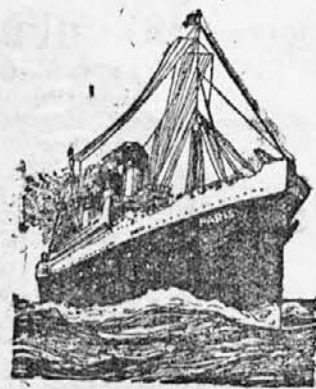
LJUBLJANA, Gradišče 10
Telefon 22-68

Prijatelj!

Zakaj so francoske linije najkrajše in najboljše v Severno in Južno Ameriko?

Zato, ker je francosko pristanišče Le Havre najbližje New Yorku in Ljubljani, ker velikanski francoski brzoparniki „Ile de France“, „Paris“ itd. so v hitrosti neprekosljivi in priljubljeni; zato, ker imajo tudi v III. razredu udobne kabine in ker je izborna postrežba, okusna domača hrana in znamenito francosko vino „Bordo“ brezplačno pri vsakem obedu.

Najkrajša pot v Južno Ameriko pa gre preko pristanišča Marseille 14 do 15 dni v Argentino.

Cie. Gle. Transatlantique,
Cargeurs - Réunis in
Transport Maritimes

Pojasnila daje brezplačno zastopnik
IVAN KRAKER
LJUBLJANA
Kolodvorska ulica št. 35.

Tvornica štampiljk
Teodor Rabič
Ljubljana
Kolodvorska ul. št. 24
Štampiljke v moderni izdelavi

Gostilna Tomšič
Sv. Jakoba trg 5
nudi zares pristna štajerska in dolenska vina. Dnevni abonma od 12 Din naprej.

Naročajte najboljši in najcenejši dnevnik »Jugoslovan«

NOVOSTI! **Dvokolesa teza od**

7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega modela izdelujejo se tudi po osusu naročnika. Šivalni stroji, motorji, pneumatica, posamezni deli. Več lika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceníki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Pozor lovci! Popravila orožja najceneje pri novootvorjeni puškarski tvrdki

ALBIN ŠIFRER
LJUBLJANA, Gosposvetska c. 12
Zraven restavracije Novi svet.
Orožje, streljivo, ribarske potrebščine.

Za birmo ure s 15% popustom
Ivan Pakiž
Ljubljana, Pred Škofijo št. 15

TVORNICA **KUVERTA** Ljubljana
konfekcija papirja
Vožarski pet 1.
DRUŽBA Z O. Z. Karlovska c. 2.

OGLAŠUJTE v dnevniku

Manufaktura

Radovan

Ljubljana

— Aleksandrova cesta —

Angleški štofovi francoske svile češka platna

POZOR
- ženini in neveste -
madrace, posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najcenejše
Rudolf Radovan LJUBLJANA
Mestni trg 13

Schallhausen
precizno žepne ure
IVAN PAKIŽ Ljubljana
Pred Škofijo št. 15

FRANC ERJAVEC
TRGOVINA USNJA
LJUBLJANA - STARI TRG 11a
Velika izbira tu- in inozemskega usnja, prvovrstnih kruponov in gornjih delov v vseh barvah

IZDELUJE SE TUDI PO NAROČILU

Priporoča se železnina in velika zaloga vseh vrst poljedelskih strojev
FR. STUPICA
v Ljubljani, Gosposvetska c. 1.

Telefon št. 2481

Telefon 2481

Račun poštne hran. Ljubljana št. 10.680

KRANJSKA HRANILNICA LJUBLJANA

je denarni zavod dravske banovine, ki jamči za vloge z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo

Vloge na knjižice in tekoče račune obrestuje **najvišje brez odbitka rentnega davka**

Dovoljuje kredite proti vknjižbi na prvem mestu v tekočem računu in proti amortizaciji, daje menična posojila, vrši vse kontokorentne posle

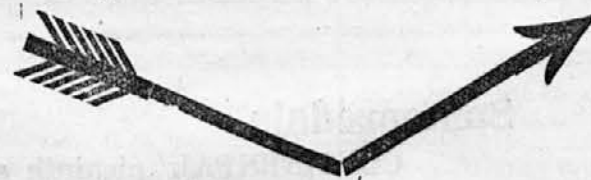
Najbolj varna naložba denarja

Kamere

in kar spada zraven, dobite stalno in najceneje

v drogeriji
Sanitas
Celje - Ljubljana
Dunajska cesta št. 5

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE „UNION“, LJUBLJANA

PIVOVARNA IN SLADARNA. TOVARNA ZA ŠPIRIT IN KVAS v Ljubljani I., poštni predal št. 45

PODRUŽNA PIVOVARNA (preje T. Götz) v Mariboru

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer SVETLO IN ČRNO PIVO, v sodih in steklenicah PEKOVSKI KVAS - ČISTO RAFIN. ŠPIRIT

Telefon: { Ljubljana 2310 in 2311 Maribor 2023

Brzjavi: Pivovarna Union { Ljubljana Maribor

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI**TURJASKI TRG 3**

Je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 25 000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potreščine

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

Les za stavbe

popolnoma suh stalno v zalogi pri družbi „ILIRIJA“ v Ljubljani na Dunajski cesti števil. 46 - - - - Telefon 28-20

Citokol

nova Brauns'ova barva za obleke

BARVA BREZ KUHANJA!

Brauns barve - pomagajo štediti!

CROATIA

-- ZAVAROVALNA ZADRUGA --
PODRUŽNICA LJUBLJANA
SELENBURGOVA ULICA STV. 4
-- CENTRALA: ZAGREB --

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Banja Luka, Beograd, Bjelovar, Dubrovnik, Maribor, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Split, Subotica, Sibenik in Veliki Bečkerek
Jamstvena sredstva Din 80.000.000--

Ustanovljena leta 1884. od občine svobodnega in kraljevalnega glavnega mesta ZAGREBA.

ZAVAROVALNI ODDELKI:

Požar, vlom, nezgode, transport, toča, steklo, življenje, jamstvo, Chomage, Auto-riziko
TELEFON ŠT. 28-36

NIČ NE POMAGA SAMO PRI NAS

dobite na „Odeon“-ploščah vse originalne Tauberjeve

gramofonske posnetke iz zvočnega filma

„Ne verujem več nobeni ženski“

„Ich glaub' nie mehr an eine Frau“ — „Über's Meer grüss ich dich“
„Deine Mutter bleibt immer bei dir“ — Poleg tega na zalogi tudi

preko 100 drugih posnetkov

od R. Tauberja, ki ga danes Nemci upravičeno nazivajo — nemški Caruso. Pri nas dobite tudi posnetke iz zvočnih filmov „Tebe sem ljubil, Valček ljubavi, Rio Rita, Poganska ljubav, Noetova barka, Kozaska pesem, Hadži Murat, Sonny boy“ itd. kakor tudi

vse zadnje šlagerseke novitete

na Columbia, Elektra, His Master's Voice, Odeon, Polydor

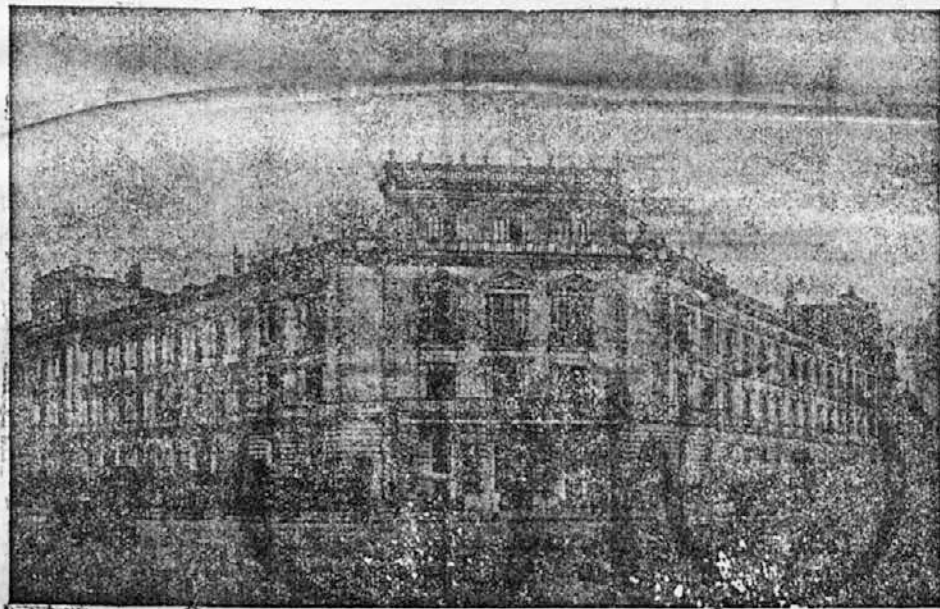
„Gramofon“ — A. Rasberger
Ljubljana, Miklošičeva 34 Telefon 33-83

KAVA dnevno sveže pražena pri B. MOTON, Vodnikov trg št. 5 Ljubljana**MEDIĆ-ZANKL** TVORNICE OLJA, FIRNEZA, LAKOV IN BARV DRUŽBA Z O. Z.CENTRALA V LJUBLJANI
Lastnik: FRANJO MEDICTOVARNE: LJUBLJANA — MEDVODE
PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA:
MARIBOR — NOVI SAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI: Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oijnatih barv. Kemično čisto in kemično olepsane, kakor tudi navadne prstene barve vseh vrst in barvnih tonov, čopičev, steklarskega kleja itd. znamke „Meraki“ za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo, kakor tudi prašno olje za higijenično čiščenje podov v šolskih učilnicah, javnih lokalih itd.

CENE UMERJENE

TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA

Pri hranilnici rojakov v Ameriki, denarju nedočetnih, ki ga vlagajo sodišča ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja posveča posebno pažnjo. -- Hranilnica daje posebna na zemljišta po najnižji obrestni meri. ----- Vse prošnje rešuje brezplačno

Celjska mestna hranilnica

v Celju
Krekov trg
(v lastni palači pri kolodvoru)

Za hranilne vloge jark prem... leg premoženja še mesto Celje z vsem in vso davčno močjo.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pilarnovarnem zavodu, ki že obstoja 64 let

Gostilna Tomšič

Sv. Jakoba trg 5
nudi najboljšje zagrebško pivo, čez ulico vrček 4 Din. -- Vsa vina čez ulico 2 Din ceneje od količine dalje.

PRODAJA KOŠNJE

I. Knez iz Ljubljane bo prožaljal v nedeljo dne 1. junija 1930 svojo travo za obe letošnji košnji. Prodaja se prične ob 2. uri popoldne pri Ančnikovem kozolcu v Spodnji Siški.

Da
Persil
MORA BITI, JE REKLA MAMICA

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

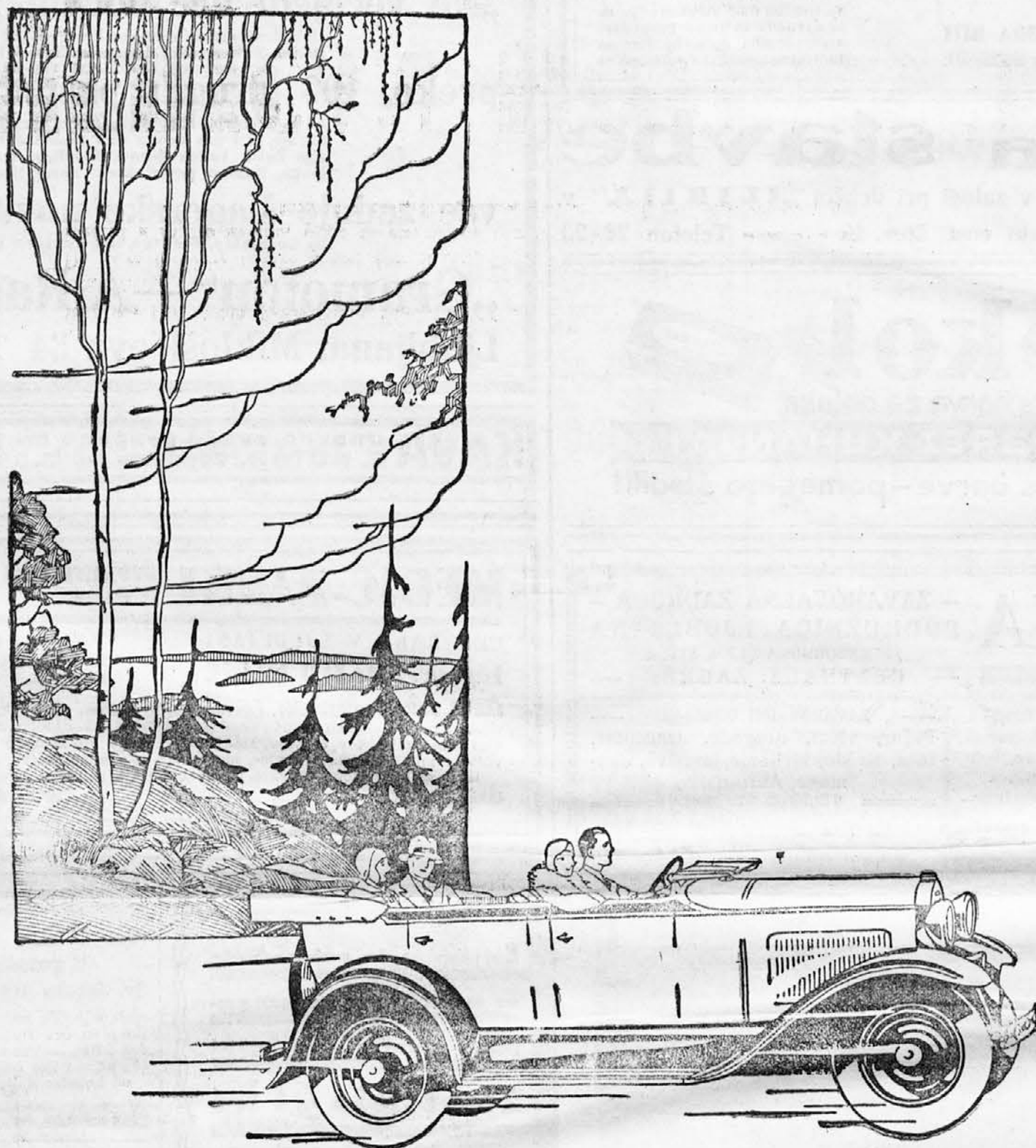
Ljubljana

Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2706 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila

Prešernova ul. št. 50
(v lastnem poslopu)

Predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, in kuponov, nakazila v tu-in inozemstvu, safe-deposits itd.

FORD

Roadster Din 52.900, Sport Coupe Din 62.000, Phaeton Din 53.500, Trgovski Coupe Din 54.500, Tudor Sedan Din 57.000, Fordor Din 64.500, Cabriolet Din 71.000, Standard Fordor Din 65.500, Town Sedan Din 69.500, De Luxe Delivery (davka prost) Din 58.000, Pick-up (davka prost) Din 49.000, tovorna šasija Din 54.000, tovorni z zaprto kabino, plato in stranicami Din 68.500, 18 sedežni omnibus Din 96.000, 2½ do 3 tonski tovorni vozovi, škropilnice, gasilni vozovi, reševalni vozovi itd.

AMERICAN MOTORS LTD.

LJUBLJANA - DUNAJSKA CESTA 9

TELEFON 2477

TELEGR. AMOT